

ISSN 1425-5383

Nr 7/8

Refleksje

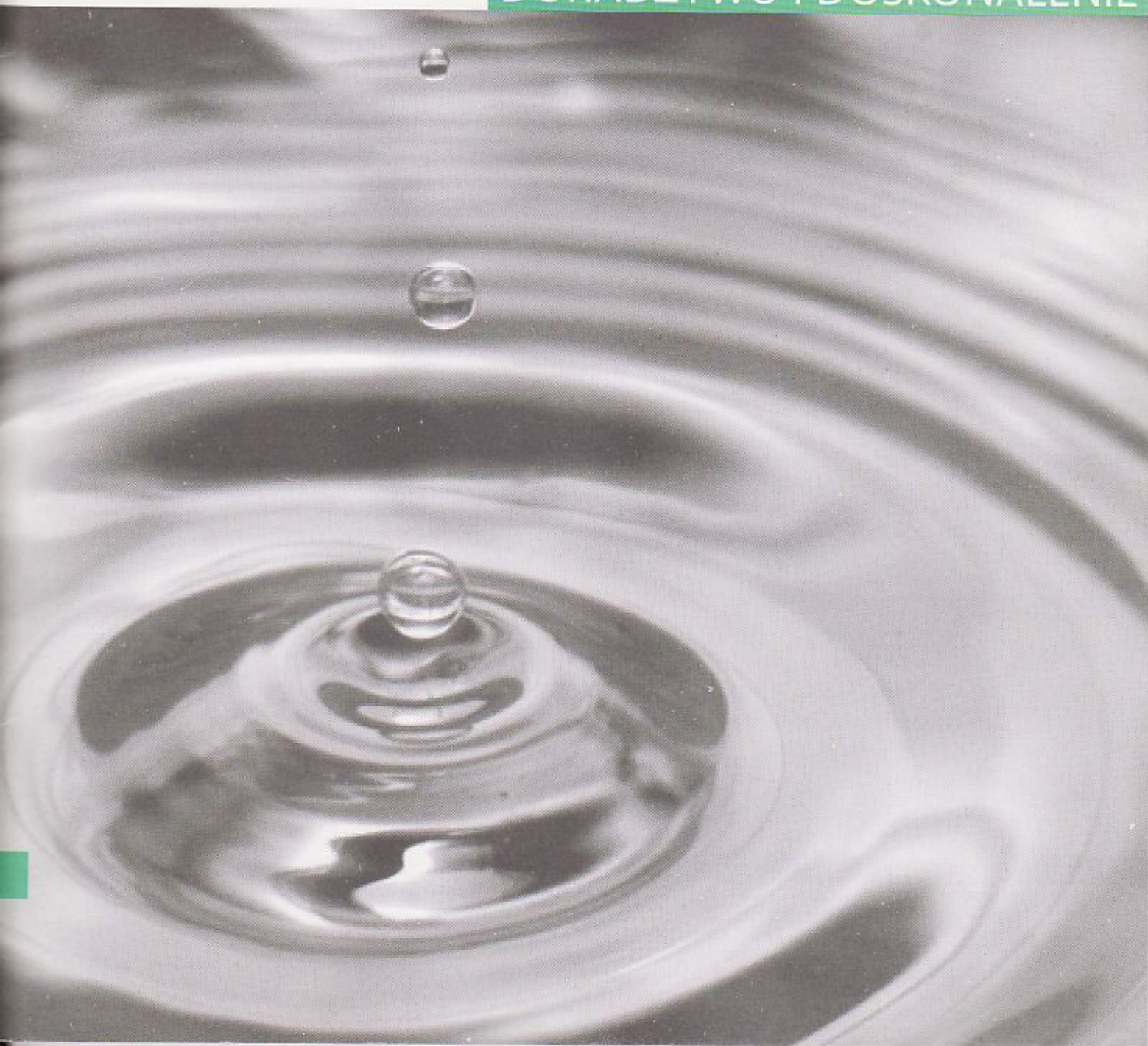
Zachodniopomorski

Miesięcznik Oświatowy

ukazuje się od 1991 roku

lipiec/sierpień 2007

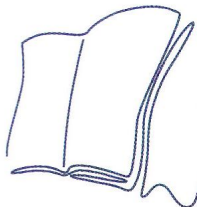
DORADZTWO I DOSKONALENIE

Od Redakcji

Przyjmując za Johnem Lockiem pogląd, że umysł ludzki jest czystą tablicą, na której zapisywane są wszelkie doświadczenia, można skonstruować hipotetyczną sytuację, w której starannie zaprogramowany proces kształcenia pozwalałby na wyprodukowanie człowieka – doskonale myślącej maszyny, zsocjalizowanej i działającej w oparciu o ściśle wyznaczone reguły. W takiej rzeczywistości system edukacyjny – począwszy od wieku przedszkolnego, a może nawet wcześniej – otrzymywałby pod swoją pieczę kolejne roczniki czystych umysłów, które wyposażałby poprzez algorytmizowany system działań w pożądaną wiedzę i umiejętności. Zespół czynności nad tabula rasa byłby jasny, a określenie procedur działania i mierzenie osiągnięć nie stwarzałyby większych problemów. Pomiar w edukacji jest w praktyce szkolnej jeszcze często odbierany jako próba takiej właśnie technokratycznej ingerencji w niemierzalną, skomplikowaną i wieloskładnikową rzeczywistość edukacyjno-wychowawczą. Nikt nie podważa opinii, że pracując z dzieckiem, na każdym etapie jego rozwoju mamy do czynienia z niejednorodną, wymagającą indywidualnego podejścia sytuacją. Składają się na nią czynniki środowiskowe, uwarunkowania psychofizyczne, rodzinne modele wychowawcze, a nawet możliwości zdrowotne. Dbłość o najpełniejszy rozwój uczniów powinna uwzględniać je wszystkie, zaś nadrzędny cel edukacji – wyposażenie w zasób wiedzy i umiejętności pozwalających sprawnie funkcjonować w dorosłym życiu – musi być realizowany w oparciu o najsprawniejsze narzędzia. Choć wciąż ścierają się w pedagogice dwie szkoły – humanistyczna i technologiczna – należy raczej dostrzegać ich komplementarność, a nie opozycyjność. Diagnozowanie rozmaitych zjawisk w szkolnej codzienności nie jest przecież przymiarką do ujednolicania, lecz narzędziem do wyznaczania kierunków działania, aby najpełniej rozwijać osobowość wychowanków. Choć straszą jeszcze „inżynierowie dusz” zmierzający ku uniformizacji i marzący o „obróbce” ludzkich umysłów w jedyny i niekwestionowany sposób, dzięki rozwojowi nauki, szerokiemu dostępowi do informacji i komunikacji nie jest możliwe wykreowanie jednolitego modelu życia, tak indywidualnego, jak i społecznego. Wielość i różnorodność są nieodłącznymi składnikami codzienności wraz z najtrudniejszym: koniecznością wyboru.

Katarzyna Krysztofiak

Wydawca: Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie, Kuratorium Oświaty w Szczecinie.
Redakcja: 70-501 Szczecin, ul. Jarowita 2, tel. 433-68-59, e-mail: refleksje@cdidn.edu.pl • informacja@kuratorium.szczecin.pl; www.cdidn.edu.pl.
Redaktor naczelny: Katarzyna Krysztofiak. *Z-ca red. naczelnego:* Karolina Pietroczyk-Rapkiewicz. *Sekretarz redakcji:* Katarzyna Kryszczuk-Mańkowska.
Współpraca: Mirosław Krężel. *Opracowanie językowe i korekta:* Anna Malinowska. *Skład komputerowy:* Jolanta Lisowska.
Opracowanie graficzne, techniczne, łamanie: Piotr Taudul. *Druk:* Oficyna Wydawnicza CDIDN.

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania tekstów oraz zmiany ich tytułów. Nie zwraca tekstów niezamówionych.

Spis treści

AKTUALNOŚCI 2

WYWIAD

- Katarzyna Krysztofiak*
By jak najlepiej służyć społeczeństwu.
Rozmowa z Urszulą Pańką,
dyrektorem CDiDN w Szczecinie 3

EDUKACJA W REGIONIE

- Priorytety doskonalenia nauczycieli w 2007 r. 6
Formy doskonalenia (...) w ramach grantów (...) 6
Agata Markowicz-Szarejko
Test kompetencji 2007 7
Maria Borecka
Dla lepszych efektów 10
Grażyna Winięcka
Konkursy 2006/2007 14
Hanna Grządziel, Elżbieta Lesińska, Janina Rosiak
Po egzaminach 16

FORUM OŚWIATY SAMORZĄDOWEJ

- Agnieszka Jankowska*
Z doradcą lepiej? 17
System doradztwa metodycznego w Koszalinie
Zenon Decyk
Dziela się wiedzą i doświadczeniem 18
Przemysław Krzyżanowski
Korzyści płynące z doradztwa 19

REFLEKSJE OŚWIATOWE

- Edyta Szumocka*
Doskonalenie w liczbach 20
Ewa Mrówka
„Klucz do uczenia się” 22
Jermina Powąska
Wakacje z rosyjskim 23
Beata Birnbach
Refleksyjny praktyk 24
Barbara Grabowska, Bożena Ulchurska-Jackowska
Od wakacji do wakacji 25
Barbara Radkiewicz
Doradca pierwszego kontaktu 26
Anna Oleszak
Edukacyjne zasoby Internetu z zakresu bhp 28
Katarzyna Kamińska, Marzena Maćkowiak-Pluta
Bezpieczna szkoła – to wcale nie jest trudne 31

PRAWO OŚWIATOWE 32

WARTO PRZECZYTAĆ 33

W CDiDN-ie 36

ROZMAITOŚCI 39

OŚWIATOWE PREZENTACJE

- Po wielkim finale *Przygody*
– *Kraje świata i Regiony Polski*

Widzę zależność między ustawicznym doskonaleniem się nauczycieli czy poszerzaniem kwalifikacji a kompetencjami, w jakie wyposażony jest uczeń kończący kolejny etap nauki. Słabe wyniki naszych uczniów w egzaminach końcowych to dla takiej placówki, jak moja, wyzwanie. Zasadne wydaje się podjęcie działań modyfikujących dotychczasową strukturę Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w celu znalezienia skuteczniejszego wsparcia środowiska – skoro dotychczasowe rozwiązania zawiodły. Moja koncepcja zmierzać będzie do zbliżenia przedmiotowo-metodycznego oraz stworzenia silnego ośrodka naukowego, tak aby służyć nauczycielowi zarówno wiedzą praktyczną, jak i badaniami naukowymi.

By jak najlepiej służyć społeczeństwu (str. 3)

Potrzeba określenia czynników wpływających na zróżnicowanie wyników egzaminacyjnych polskich uczniów była jednym z ważnych zadań badawczych, które postawiła sobie Centralna Komisja Egzaminacyjna w ramach projektu „Badania dotyczące wyników egzaminów zewnętrznych”, realizowanego w latach 2004–2006. Jedną z rozpatrywanych kwestii był wpływ lokalizacji, wielkości i sposobu zarządzania szkołą na wyniki egzaminów zewnętrznych.

Dla lepszych efektów (str. 10)

Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie wraz z Transfer Learning z Gdańska podjęło działania zmierzające do uruchomienia projektu finansowanego przez EFS „Rozwój umiejętności zawodowych nauczycieli wychowania przedszkolnego województwa zachodniopomorskiego”. Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie kompleksowych szkoleń z zakresu innowacyjnego programu edukacyjnego „Klucz do uczenia się” opartego na teorii Lwa Wygotskiego. Program został dopuszczony do użytku szkolnego przez MEN na podstawie pozytywnych opinii ekspertów i rekomendacji Uniwersytetu Gdańskiego.

„Klucz do uczenia się” (str. 22)

Chcąc inspirować szkoły do dbania o bezpieczeństwo, Wydział Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie organizuje kolejną edycję programu „Bezpieczna szkoła” – konkursu dla wszystkich placówek oświatowych województwa zachodniopomorskiego, w którym nagradzane są ciekawe pomysły wpływające na poprawę bezpieczeństwa na ich terenie. Konkurs jest swego rodzaju formą giełdy pomysłów profilaktycznych i rozwiązań praktycznych, które w konsekwencji stają się bazą informacji do wykorzystania przez inne placówki.

Bezpieczna szkoła – to wcale nie jest trudne (str. 31)

WAKACJE DLA WSZYSTKICH

Jak co roku, dzięki środkom finansowym zagwarantowanym w budżecie, Zachodniopomorski Kurator Oświaty mógł zorganizować i dofinansować wypoczynek dla dzieci i młodzieży z najuboższych rodzin województwa zachodniopomorskiego. Zgodnie z ustawą o pożytku publicznym i wolontariacie, w otwartym konkursie ofert wyłoniono trzech organizatorów 2-tygodniowych kolonii, z których skorzystało 488 dzieci.

- Zachodniopomorski Związek Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej zorganizował
 - kolonie w Strzeszowie (przyznana kwota: 180 285 zł, koszt osobowy: 595 zł)
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Chorągwi Zachodniopomorskiej
 - kolonie w Rewalu (przyznana kwota: 28 260 zł, koszt osobowy: 628 zł)
 - kolonie w Jarosławcu (przyznana kwota: 31 400 zł, koszt osobowy: 628 zł)
- Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej
 - kolonie w Międzyzdrojach (przyznana kwota: 59 703 zł, koszt osobowy: 663,37 zł).

Na kolonie przeznaczono łącznie 299 648 zł.

Po raz kolejny Kuratorium Oświaty w Szczecinie otrzymało także środki na zorganizowanie kolonii dla dzieci byłych pracowników PGR. Na konkurs nadesłano 18 ofert, spośród których komisja konkursowa wytypowała 8 organizatorów 2-tygodniowych kolonii, z których skorzystało 2535 dzieci.

- Zachodniopomorski Związek Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej
 - kolonie w Zakopanem (750 dzieci), przyznana kwota: 546 750 zł
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Chorągwi Zachodniopomorskiej zorganizował
 - kolonie w Rewalu (50 dzieci), przyznana kwota: 36 450 zł
 - kolonie w Jarosławcu (45 dzieci), przyznana kwota: 32 805 zł
 - kolonie w Rzecze (315 dzieci), przyznana kwota: 229 635 zł

- Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej
 - kolonie w Sosnowce, Karkonosze (135 dzieci), przyznana kwota: 98 415 zł
 - Liga Ochrony Przyrody Zarząd Okręgu w Szczecinie
 - kolonie w Bukowcu koło Karpacza (75 dzieci), przyznana kwota: 51 000 zł
 - Stowarzyszenie „Dar Serca Rodzinnie” z Czaplinka
 - kolonie w Poroninie (90 dzieci), przyznana kwota: 65 610 zł
 - Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Ognisko „Gryf” z Białogardu
 - kolonie w Ustroniu Morskim (270 dzieci), przyznana kwota: 196 830 zł
 - Towarzystwo Pomocy Dzieciom oddział w Koszalinie
 - kolonie w Darłównu (180 dzieci), przyznana kwota: 131 220 zł
 - Stowarzyszenie Parafiada im. Św. Józefa Kalasancjusza z Warszawy
 - kolonie dla 625 dzieci, przyznana kwota: 455 625 zł.
- Całkowity koszt kolonii wyniósł 1 844 500 zł.

WYCIECZKI EDUKACYJNE

Kuratorium Oświaty w Szczecinie zakończyło konkurs na dofinansowanie wycieczek edukacyjnych do miejsc pamięci narodowej „Podróże historyczno-kulturowe w czasie i przestrzeni” dla uczniów klas szóstych szkół podstawowych, klas drugich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Na konkurs wpłynęło 147 ofert, w tym: 106 z gmin, 37 z powiatów i 4 z organizacji pozarządowych. Łączna kwota, o którą ubiegali się wnioskodawcy, wyniosła 1 082 181,64 zł. Zachodniopomorski Kurator Oświaty otrzymał do rozdysponowania zaledwie 320 tys. zł, dlatego komisja konkursowa szczegółowo oceniała projekty wycieczek i zdecydowała o przyznaniu dofinansowania 63 spośród nich, w tym: 44 z gmin, 17 z powiatów i 2 z organizacji pozarządowych, które spełniły kryteria konkursowe.

O dofinansowanie (od 30 do 100% kosztów, w zależności od sytuacji finansowej danego ucznia) mogły ubiegać się: szkoły prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, za zgodą tych jednostek; szkoły prowa-

dzane przez organizacje pozarządowe, za zgodą tych organizacji; szkoły prowadzone przez podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, za zgodą tych podmiotów.

Komisja konkursowa oceniała oferty pod względem formalnym i merytorycznym. Jeśli oferta nie spełniała określonych kryteriów formalnych, nie była oceniana pod względem merytorycznym. W drugim etapie ocenie podlegały:

1. Zawartość merytoryczna programu (maksymalna liczba punktów – 16):

- cel programu wraz z uzasadnieniem;
- wartość edukacyjna wycieczki;
- przygotowanie programu wycieczki – informacja o udziale wszystkich uczestników w opracowaniu programu, zebranych materiałach (np.: przewodnikach, mapach), znajomości trasy, odwiedzanym miejsc, itp.;
- dostosowanie programu wycieczki do wieku uczniów;
- przygotowanie wycieczki pod względem organizacyjnym (regulamin, zasady bezpieczeństwa, noclegi, ubezpieczenie itp.);
- zgodność programu z ideą konkursu.

2. Zasadność zaplanowanych kosztów realizacji wycieczki (maksymalna liczba punktów – 8):

- stosunek wysokości kosztów do liczby uczniów biorących udział w wycieczce;
- oszczędna kalkulacja kosztów (korzystanie z oświatowej bazy noclegowej, dobór środka transportu);
- pozyskiwanie sponsorów.

3. Rzeczywista możliwość realizacji wycieczki zgodnie z przedstawionym harmonogramem (maksymalna liczba punktów – 6).

Dofinansowanie mogły uzyskać oferty, które uzyskały minimum połowę punktów w każdej z kategorii.

Szkoły, które zwyciężyły w konkursie, najczęściej wybierały wycieczki szlakiem piastowskim do Gniezna i Biskupina, ale także do Krakowa i Warszawy. Spośród projektów wycieczek zagranicznych akceptację komisji uzyskała (jako jedyna) oferta szczecińskiego LO nr 5. Dzięki dofinansowaniu licealiści zwiedzą we wrześniu Wilno.

Wyniki egzaminów zewnętrznych po raz kolejny umiejscowiły nasze województwo na końcowych pozycjach w kraju. Czy widzi Pani związek między jakością kształcenia w Zachodniopomorskiem a doskonałością nauczycieli?

System egzaminów zewnętrznych wprowadzony po trzech latach od uruchomienia reformy ministra R. Handkego dostarcza obiektywnej informacji o osiągnięciach ucznia. Wiedza ta może być wykorzystywana do oceny efektywności nauczania. Jednak by była ona adekwatna do wkładu pracy szkoły, należy uwzględnić fakt, że osiągnięcia szkolne ucznia nie zależą tylko od tego, jak jest nauczany. Na wynik sprawdzianu czy egzaminu wpływają różne czynniki. Można tu wymienić między innymi: kwalifikacje nauczycieli, ich zaangażowanie w pracę, osobowość i warunki, w jakich pracują; metody i formy nauczania; indywidualne zdolności ucznia i wiedzę, z jaką przychodzi do szkoły; środowisko rodzinne czy grupę rówieśniczą, w której uczeń funkcjonuje. Tak więc kwalifikacje nauczycieli są jednym z czynników wpływających na wyniki nauczania.

Odpowiadając na Pani pytanie – widzę zależność między ustawicznym doskonaleniem się nauczycieli czy poszerzaniem kwalifikacji a kompetencjami, w jakie wyposażony jest uczeń kończący kolejny etap nauki. Słabe wyniki naszych uczniów w egzaminach końcowych to dla takiej placówki, jak moja, wyzwanie. Zasadne wydaje się podjęcie działań modyfikujących dotychczasową strukturę Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w celu znalezienia skutecznego wsparcia środowiska – skoro dotychczasowe rozwiązania zawiodły. Moja koncepcja zmierzać będzie do zbliżenia przedmiotowo-metodycznego oraz stworzenia silnego ośrodka naukowego, tak aby służyć nauczycielowi zarówno wiedzą praktyczną, jak i badaniami naukowymi.

Myszę, że kompetencje moich pracowników, dobre rozpoznanie potrzeb środowiska oświatowego, ale również innych środowisk, którym edukacja młodego pokolenia „leży na sercu”, pozwolą tak zorganizować doradztwo i doskonalenie w naszym województwie, by wspólnymi siłami podnieść

By jak najlepiej służyć społeczeństwu

z Urszulą Pańką, dyrektorem Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie, rozmawia Katarzyna Krysztofiak

wyniki kształcenia. Mocno w to wierzę i dołożę wszelkich starań, by tak się stało.

W naszym województwie mamy rozbudowany system doskonalący nauczycieli. Są ośrodki wojewódzkie – mam na myśli CDiDN w Szczecinie i CEN w Koszalinie, jest doradztwo przywarsztatowe, bo już coraz więcej samorządów widzi potrzebę organizowania go. Co zatem należałoby zmienić w systemie, aby doskonalenie nauczycieli miało istotny wpływ na nie?

Przede wszystkim należy skupić uwagę na tym, co jesteśmy w stanie zrobić, i przestać narzekać. Możemy dokonać zmian, uaktywniając współpracę, prawdziwą współpracę, między kuratorium oświaty, organami prowadzącymi i dyrektorami szkół. Dokładne rozpoznanie potrzeb, udzielanie wsparcia nauczycielom, doradztwo

oraz żywa wymiana doświadczeń i aktywne konsultacje powinny zaowocować w pierwszym etapie pobudzeniem potrzeby zmian, w drugim – podjęciem konkretnych działań. W przypadku naszej placówki – opracowaniem szkoleń na „miarę”, a nie jak do tej pory bywało, oczekiwaniem na klienta, który ma się dopasować. I dopiero w kolejnym etapie możemy oczekiwać efektów. Zagwarantuje je przede wszystkim szeroko pojęta, odpowiedzialna i konsekwentna współpraca. A więc my, jako placówka, mamy zamiar nie tylko być otwartymi na współpracę, ale aktywizować ją, pobudzać, szukać możliwości, rozmawiać. To wszystko po to, aby stworzyć spójny system dokształcania nauczycieli, by ten z kolei zaowocował osiągnięciami uczniów.

Dochodzimy tutaj do kwestii, z kim CDiDN – placówka doskonaląca – powinno współpracować, aby

Urszula Pańska podczas wręczania nagród w konkursie „Moja mała ojczyzna. Moja miejscowość, mój region”

wspomagać system. W naszym mieście i województwie funkcjonuje wiele instytucji zajmujących się bezpośrednio lub pośrednio oświatą. I wiele jest głosów, że brak między nimi współpracy. Są opinie, że te podmioty są zatamizowane i nie współdziałają.

Należy się zastanowić, co zrobić, aby je „pozbierać”, by miały wspólne orbity. Teoretycznie ta współpraca istnieje, bo są zawarte rozmaite porozumienia. Jednak faktycznie, bez realnej współpracy nie będzie dobrej edukacji w naszym województwie, nie będzie dobrych wyników i nie wykształcimy właściwie młodych ludzi.

Jestem przekonana, że współpraca wszystkich instytucji jest konieczna. Zasadne wydaje się więc powołanie rady programowej, która, za przykładem Krakowa czy Gdańska, skupi osoby reprezentujące różne instytucje wspierające edukację; myślę tu o przedstawicielach Kuratorium Oświaty w Szczecinie, Zarządu Województwa, Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego. Rada byłaby organem doradczym i opiniotwórczym.

Sądzę, że poza dużymi instytucjami publicznymi należy się bardziej otworzyć na mniejsze, niepubliczne placówki i na stowarzyszenia, które wspierają edukację, a których jest naprawdę dużo.

Warto też przyglądać się, jak jest zorganizowana edukacja u naszych partnerów europejskich. Wiadomo przecież, że musimy zweryfikować funkcjonowanie wszystkich instytucji oraz aktów prawnych do końca 2011 roku, bo Unia Europejska obliguje nas do tego, abyśmy dostosowali nasze prawo, również oświatowe, do unijnego. Trzeba te różne perspektywy widzieć i już dziś o tym myśleć.

W jaki sposób Pani styl zarządzania zespołem będzie się przekładał na jakość pracy placówki?

Sposób kierowania jest związany z osobowością zarządzającego, zależy też od ludzi, z którymi przyjdzie mu pracować. Moją mocną stroną jest umiejętność doboru współpracowników i obdarzanie ich zaufaniem. Pracownicy czują zadaniowe podejście do funkcjonowania firmy. Każdy trybik w tej maszynie jest ważny. Przypadł mi zaszczyt, ale i obowiązek, czuwania nad jej jak najlepszą pracą. Pod-

chodzę do tego z wielką odpowiedzialnością, uczciwością, ale jest to też wyzwanie, by jak najlepiej służyć społeczeństwu. Wierzę w człowieka i zawsze staram się widzieć jego lepszą stronę. Wynika to pewnie z mojego optymistycznego podejścia do życia w ogóle. Chcę stworzyć dobrą bazę materialną i zapewnić właściwe warunki zespołowi ludzi ambitnych, kompetentnych, chcę dbać o dobry klimat w pracy.

Instytucję widzę więc zorganizowaną w sposób demokratyczny: odpowiedzialność za działania na kolejnych szczeblach ponoszą poszczególni ludzie – wicedyrektorzy, kierownicy itd. Niezwykle ważną rzeczą jest stworzenie gremium autorytetów, które mogą mnie wspierać w takim właśnie zarządzaniu. Sztuka dobrego zarządzania to znalezienie kompetentnych osób potrafiących pracować zespołowo. I do takiego modelu będę zmierzać.

Jakie stawia sobie Pani najważniejsze cele jako dyrektor placówki?

Jeśli miałabym mówić o celach, rozpisując je w perspektywie czasowej, to do końca 2007 roku najważniejsze będzie:

- doprowadzenie do realizacji projektu budowy nowej siedziby placówki;
- stworzenie w strukturze placówki komórki badawczo-naukowej; powołanie rady programowej jako ciała doradczo-opiniującego; dokonanie zmian zgodnie z koncepcją konkursową, potrzebami pracowników, oraz organów – prowadzącego i nadzorującego;
- zadbanie o filie CDiDN w regionie poprzez podjęcie rozmów z lokalnymi władzami i Urzędem Marszałkowskim w celu połączenia niektórych placówek i stworzenia lepszego zaplecza dla ich funkcjonowania;
- powołanie komórki organizacyjnej zajmującej się pozyskiwaniem środków przeznaczonych na projekty edukacyjne; myślę także o uruchomieniu oddzielnej pracowni języków obcych – a to również wymaga zmian statutowych.

Uszczegóławiając powyższe, chodzi o wykorzystanie szansy, jaką dają fundusze unijne na lata 2007–2013. Podjęłam już decyzję o opracowaniu kry-

teriów konkursu zatrudnienia osoby odpowiedzialnej za projekty unijne w celu stworzenia wyspecjalizowanej dwu-, trzypersonowej komórki zajmującej się pozyskiwaniem środków unijnych i przeprowadzaniem szkoleń w tym zakresie. Powołany zespół będzie miał za zadanie na bieżąco śledzić programy, jakie pojawiają się w rozmaitych funduszach, pozyskiwać je wraz z konsultantami. Będzie też wdrażać szkolenia dla naszych konsultantów, ale również wychodzić z nimi na zewnątrz, aby pokazać, jak oświata może z tych środków korzystać. Kwoty do pozyskania są spore i choć wszyscy o tym mówimy, tak naprawdę nie ma pracy u podstaw, gdyż nie umiemy pisać projektów. Należy bardziej otworzyć się na kraj, na Europę i mam nadzieję, że to się uda i zaowocuje w środowisku.

Ważne jest też dla mnie, aby placówka umiała się dobrze promować i aby promocja ta nie dotyczyła wciąż tych samych osób. W tym zakresie należy skorzystać z profesjonalistów. Musimy częściej wychodzić do mieszkańców naszego województwa, do rodziców, do stowarzyszeń, którym edukacja nie jest obojętna. Należy stworzyć platformę do dzielenia się wiedzą, dać możliwość korzystania z oferty edukacyjnej, którą planuję aktualizować co pół roku (myślę tu o Informatorze CDiDN). Należy mówić o tym, co robimy, jakie mamy plany, nie tylko w środowisku oświatowym. Trzeba szukać osób rozumiejących fundamentalne znaczenie edukacji dla rozwoju państwa, które swoimi decyzjami wesprą jej wszystkie procesy.

Czy CDiDN będzie zmieniało strukturę szkoleń? Czy będzie proponować coraz więcej form bezpłatnych, w oparciu o różnego rodzaju granty, programy, czy raczej będzie się komercjalizować?

Jesteśmy placówką publiczną, powołaną przez państwo do realizacji określonych zadań zapisanych w odpowiednich aktach prawnych i ich realizacja jest finansowana przez państwo. Dlatego będę dążyć do uruchomienia przede wszystkim bezpłatnych szkoleń. Nie będziemy na nie szukać środków w kieszeniach nauczycieli. Na pewno rodzaje i tematyka szkoleń mogą ulec zmianie, zależeć to będzie jednak od potrzeb środowiska.

Jeśli zapyta mnie Pani, czy także studia podyplomowe powinny być bezpłatne – odpowiem twierdząco. Jest wiele ośrodków doskonalących w kraju, które pozyskują granty na studia podyplomowe (przykład – ODN w Łodzi). W Szczecinie też musimy działać podobnie. Brak pieniędzy nie powinien być barierą dla nauczycieli w ustawicznym doskonaleniu swojego warsztatu pracy. Zarobki nauczycielskie są niewielkie, a środki, którymi dysponuje dyrektor szkoły na doskonalenie, są zdecydowanie za małe. W tej chwili wielu nauczycieli kończących studia podyplomowe rozkłada opłaty na raty, dlatego jako dyrektor tej placówki zrobię wszystko, aby stworzyć jak największą paletę bezpłatnych form doskonalenia.

Czy widzi Pani potrzebę współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego w tym zakresie?

Zdecydowanie tak. Myślę, że bez dobrej współpracy na poziomie samorządów niewiele można zrobić, a w każdym razie dużo mniej. Na przykład w czerwcu byłam w Goleniowie na spotkaniu dyrektorów szkół podsumowującym roczne działania wychowawcze pod hasłem „Skuteczne wychowanie – możliwości i ograniczenia”. W ramach tego spotkania każdy z dyrektorów przedstawił problem i osiągnięcia swojej szkoły. Przedstawione efekty wychowawcze są godne pochwały. Samorządy wszystkich szczebli zainteresowane są rzetelną edukacją i należy tylko przedstawić dobrą, uczciwą ofertę, a efekty muszą przyjść.

Jak zamierza Pani docierać do środowisk lokalnych, podpowiadać im inicjatywy? Czy to będzie jakoś sformalizowane?

Jest to na pewno obszar do zagospodarowania. Co prawda powstały Ośrodki Aktywności Oświatowej CDiDN, ale tej aktywności, stricte merytorycznej, jest niewiele. Miejsca te powinny inspirować społeczność lokalną do pewnych spotkań, debat, do prezentacji efektów kształcenia lokalnych szkół itp. Jestem zwolenniczką tworzenia paneli tematycznych moderowanych przez kompetentne osoby – tu widzę rolę naszych konsultantów. Ośrodek powinien otwierać się na całą społeczność i w tym środowisku tworzyć nową jakość. Bo jeśli

środowisko samo nie zadba o edukację, to będą tam bezrobotni, będą się tworzyć patologie. Osoby światłe w lokalnych środowiskach wiedzą, że jedyną drogą wyrwania ludzi ze stagnacji jest dobra edukacja. Duże znaczenie będą tu mieli nauczyciele kształcenia zawodowego – bo dzięki nim młody człowiek, w dość krótkim czasie, będzie mógł zdobyć kwalifikacje. Ważne jest też wsparcie w pisaniu projektów edukacyjnych. Pewne działania będą miały charakter sformalizowany; myślę tu o podpisaniu umów czy porozumień z lokalnymi przedstawicielami różnych organizacji.

Jak Pani widzi podnoszenie jakości świadczonych usług? W jaki sposób należy ją zmieniać?

Poziom świadczonych usług, również edukacyjnych, zmienia się w naszym kraju, można powiedzieć, w stopniu geometrycznym. Wymuszają to sami klienci uczestniczący w różnych szkoleniach w kraju i za granicą. Usługi edukacyjne w krajach starej unii to duży profesjonalny rynek. W tak zwanych projektach miękkich Europejskiego Funduszu Społecznego jest duża pula środków na zasoby ludzkie, w tym na edukację, kształcenie ustawiczne. Podniesienie świadczonych przez nas usług widzę przede wszystkim przez:

- pozyskanie środków z EFS, co pozwoli poprawić naszą bazę głównie w zakresie nowoczesnych technologii;
- udział konsultantów w projektach oraz wymianę doświadczeń poprzez udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach (pozwoli to poszerzyć kompetencje);
- dobrą promocję firmy i dbanie o markę, która ostatnimi czasy, po burzliwych zmianach, wiele straciła w środowisku;
- stałe monitorowanie potrzeb środowiska, szybkie reagowanie na potrzeby klientów;
- szkolenia na odległość (to przyszłość dla ludzi dobrze zarządzających swoim czasem).

Korzystając z okazji tej rozmowy, chciałabym całemu środowisku oświatowemu w naszym województwie życzyć na nowy rok szkolny 2007/08, byśmy wspólnymi siłami zmierzili się z wyzwaniem, którym jest dbałość o dobrą i skuteczną edukację.

Urszula Pańska – ukończyła studia pedagogiczne na Uniwersytecie Szczecińskim, jest także absolwentką studiów podyplomowych z nauk społecznych, matematyki z informatyką oraz zarządzania placówkami oświatowymi. Pracując jako nauczyciel matematyki, uzyskała stopień nauczyciela dyplomowanego. Od 2001 r. pełni funkcję eksperta w komisjach kwalifikacyjnych i egzaminacyjnych dla nauczycieli ubiegających się o kolejny stopień awansu zawodowego. Jest również „praktykującym” egzaminatorem w zakresie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych. W 2004 r. otrzymała Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Od 1999 r. pełniła funkcje kierownicze w szkołach, łącząc obowiązki nauczyciela, wychowawcy, dyrektora z pracą na rzecz społeczności lokalnej. Współtworzyła jedną z pierwszych Rad Szkoły w Szczecinie przy SP nr 66, pełniąc funkcje wiceprzewodniczącej lub członka zarządu przez trzy kolejne kadencje. Aktywnie współpracowała z organizacjami na rzecz edukacji. Od 1999 r. była przez trzy lata konsultantem programu „Szkoła ucząca się” prowadzonego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie. W ramach tego programu dokonała wewnątrzszkolnego mierzenia jakości pracy kilku szkół, przeprowadzając diagnozę wszystkich obszarów ich pracy. Jako dyrektor Zespołu Szkół w Przecławiu wprowadziła obie szkoły (podstawową i gimnazjum) do ogólnopolskiego programu „Szkoła z klasą”. Realizacja zadań uwieńczona została zdobyciem certyfikatów.

W ramach „Klubu Dyrektora” funkcjonującego przy CDiDN uczestniczyła w konferencjach i publikowała artykuły w materiałach konferencyjnych. W 2005 r. została wicedyrektorem Społecznej Szkoły Podstawowej i Gimnazjum im. Noblistów Polskich w Szczecinie. W czerwcu 2007 r. objęła stanowisko dyrektora CDiDN w Szczecinie.

Pracę zawodową łączy z działalnością publiczną – jest członkiem Rady Miasta Szczecina. Została też powołana przez Wojewodę na drugą kadencję do komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli.

Priorytety doskonalenia nauczycieli w 2007 r.

Każdego roku kalendarzowego Zachodniopomorski Kurator Oświaty dokonuje rozpoznania potrzeb edukacyjnych nauczycieli w zakresie doskonalenia oraz pozyskuje opinie związków zawodowych w przedmiotowej sprawie. Konsekwencją tych działań jest określenie priorytetów w tym zakresie na dany rok.

W kwietniu 2007 r. Zachodniopomorski Kurator Oświaty określił w sześciu obszarach następujące priorytety w zakresie doskonalenia nauczycieli:

I. Ocenianie

1. Wewnątrzszkolny system oceniania – zasady, tworzenie, zastosowanie.
2. Diagnoza wstępna na poszczególnych etapach kształcenia.
3. Zasady i formy oraz nadzór nad faktycznym dostosowywaniem przez nauczycieli wymagań edukacyjnych dla uczniów, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
4. Ocena prawidłowości oceniania szkolnych postępów uczniów, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

II. Projekty i programy unijne

1. Metodologia tworzenia projektów aplikacyjnych.

III. Egzaminy zewnętrzne

1. Wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych w planowaniu działań edukacyjnych szkoły.

IV. Praca wychowawcza

1. Nadzór dyrektora szkoły/placówki oświatowej nad realizacją treści wychowawczych w obrębie edukacji przedmiotowych.
2. Umiejętność radzenia sobie z uczniami stwarzającymi problemy wychowawcze podczas zajęć edukacyjnych.
3. Umiejętność rozwiązywania problemów wychowawczych w szkole.

4. Budowanie sieci wsparcia w przeciwdziałaniu niepożądanym zachowaniom występującym wśród dzieci i młodzieży.

V. Nadzór pedagogiczny

1. Planowanie i dokumentowanie czynności dyrektora szkoły/placówki oświatowej w trybie nadzoru pedagogicznego.
2. Tworzenie aktów prawa wewnątrzszkolnego.
3. Zastosowanie prawa oświatowego w praktycznym zarządzaniu szkołą/placówką oświatową.

VI. Inne

1. Alternatywne metody kształcenia; nowe technologie w organizacji procesu kształcenia.
2. Umiejętność analizowania wyników diagnoz osiągnięć edukacyjnych i wykorzystania wniosków do planowania pracy dydaktycznej.
3. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka.
4. Grupy wsparcia dla psychologów, logopedów, pedagogów i specjalistów wspierających rozwój dziecka.
5. Metodologia tworzenia indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych, resocjalizacyjnych i terapeutycznych.

Zapraszamy Państwa do zgłaszania swoich potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli poprzez wypełnienie ankiety interaktywnej, która zostanie zamieszczona na stronie internetowej www.kuratorium.szczecin.pl w styczniu 2008 r.

Więcej informacji na temat priorytetów doskonalenia nauczycieli znajduje się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Szczecinie www.kuratorium.szczecin.pl w zakładce *Nauczyciele/Doskonalenie nauczycieli/Priorytety doskonalenia*.

Formy doskonalenia nauczycieli realizowane w ramach grantów Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty w 2007 r.

- Program poprawy efektywności kształcenia w praktyce szkolnej: zasady tworzenia, organizacja procesu wdrażania programu i ocena jego przydatności i skuteczności – ewaluacja (CEN w Koszalinie)
- Ocenianie kryterialne w edukacjach przedmiotowych (CEN w Koszalinie)
- Analiza tendencji rozwojowej szkoły koniecznością w interpretacji wyników egzaminów zewnętrznych i projektowaniu pracy z uczniem (CEN w Koszalinie)
- Sposoby motywowania i monitorowania postępów uczniów (CEN w Koszalinie)
- Zasady i formy dostosowywania przez nauczycieli standardów wymagań egzaminacyjnych dla uczniów w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych (CDiDN w Szczecinie)
- Funkcja organizacyjna w pracy nauczyciela: proces nauczania, uczenia się uczniów, współpraca (PODN w Wałczu)
- Przygotowanie nauczyciela i ucznia do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym (CDiDN w Szczecinie)
- Kształtowanie umiejętności planowania kariery zawodowej ucznia (ZCE w Szczecinie)
- Ocenianie uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (CEN w Koszalinie)
- Projektowanie i wdrażanie działań wynikających z analizy wyników egzaminów zewnętrznych (CDiDN w Szczecinie)
- Program poprawy efektywności wychowania w praktyce szkolnej: zasady tworzenia, organizacja procesu wdrażania programu i ocena jego przydatności i skuteczności – ewaluacja (CDiDN w Szczecinie)
- Współdziałanie rodziców w procesie organizowania pracy wychowawczej nauczyciela (NODN Szczecińskiej Fundacji Talent-Promocja-Postęp)
- Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrożeń społecznych i środowiskowych – nauczyciele, uczniowie (CEN w Koszalinie)
- Strategia i metody rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w szkole (CEN w Koszalinie)
- Stosowanie w szkole właściwych strategii organizacyjnych zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (PODN w Wałczu)
- Pomoc psychologiczno-pedagogiczna w praktyce działań nauczycieli, wychowawców (ZCE w Szczecinie)
- Budowanie sieci wsparcia w przeciwdziałaniu niepożądanym zachowaniom uczniów w szkole i poza szkołą (ZCE w Szczecinie)
- Zasady, formy i metody tworzenia oraz wykorzystywania projektów aplikacyjnych w praktycznym działaniu edukacyjnym szkoły/placówki (NODN Szczecińskiej Fundacji Talent-Promocja-Postęp)
- Formy nadzoru dyrektora nad wykorzystaniem w procesie dydaktycznym standardów wymagań egzaminacyjnych (CEN w Koszalinie)
- Sprawdzanie i ocenianie wiedzy uczniów w kontekście nadzoru pedagogicznego dyrektora szkoły (CEN w Koszalinie)
- Umiejętność formułowania wniosków z nadzoru pedagogicznego dyrektora nad pracą nauczycieli (CDiDN w Szczecinie)
- Radzenie sobie ze stresem w zawodzie nauczycielskim (CEN w Koszalinie)
- Tworzenie programów naprawczych w zakresie działań wychowawczych i profilaktycznych w związku z zagrożeniami bezpieczeństwa uczniów w szkole (CDiDN w Szczecinie)

Test kompetencji 2007

Do egzaminu gimnazjalnego 2007 w województwie zachodniopomorskim przystąpiło w części humanistycznej 22 350 uczniów, a w części matematyczno-przyrodniczej 22 250 uczniów, z czego:

- w części humanistycznej
 - 21 602 bez dysfunkcji i z dysleksją rozwojową,
 - 632 z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
 - 84 słabosłyszących i niesłyszących,
 - 32 słabowidzących i niewidomych;
- w części matematyczno-przyrodniczej
 - 21 499 bez dysfunkcji i z dysleksją rozwojową,
 - 635 z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim,
 - 85 słabosłyszących i niesłyszących,
 - 31 słabowidzących i niewidomych.

Z przyczyn zdrowotnych lub losowych z egzaminu zwolniono 10 uczniów. W związku z uzyskaniem tytułu laureata konkursu przedmiotowego 38 uczniów (0,17% ogólnej liczby zdających) nie przystąpiło do egzaminu w części humanistycznej, a 88 (0,39% ogólnej liczby zdających) w części matematyczno-przyrodniczej i tym samym otrzymali oni najwyższy wynik punktowy z danej części egzaminu.

Dysleksja

Z dostosowania egzaminu pod kątem dysleksji skorzystało 9,5% uczniów w województwie. Dostosowanie to miało na celu wyrównanie szans uczniów z dysleksją w taki sposób, aby specyficzne trudności w uczeniu się nie zniekształcały obrazu ich osią-

Tabela 1. Uczniowie z dysleksją na egzaminach w latach 2005–2007

rok	%
2005	10,2%
2006	10,5%
2007	9,5%

nięć. Miało ono charakter formalny (wydłużenie czasu egzaminu, korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego) oraz merytoryczny (modyfikacja kryteriów punktowania zadań).

Agata Markowicz-Szarejko

Wydział Nadzoru Pedagogicznego, Kuratorium Oświaty w Szczecinie

Wielkość miejscowości

Do szkół położonych na wsiach uczęszczało 20,4%, a do szkół miejskich 79,6% zdających egzamin gimnazjalny.

W miastach różnej wielkości odsetek ten wynosił odpowiednio:

- 31,5% – w miastach do 20 tys. mieszkańców,
 - 23,7% – w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców,
 - 24,4% – w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców.
- Ogółem w miastach znajduje się 66,7% gimnazjów, w tym:
- 22,9% – w miastach do 20 tys. mieszkańców,
 - 17,9% – w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców,
 - 25,8% – w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców.

Na wsiach zlokalizowanych jest 33,3% gimnazjów.

Publiczne – niepubliczne

Szkoły publiczne stanowiły 91,8% wszystkich gimnazjów, w których uczniowie pisali egzamin, a niepubliczne 8,2%.

Do szkół publicznych uczęszczało 97,7%, a do niepublicznych jedynie 2,3% gimnazjalistów piszących egzamin.

Współczynnik łatwości

Umiejętności, które należy uznać za opanowane w stopniu zadowalającym (współczynnik łatwości nie jest niższy niż 0,7):

- czytanie i odbiór tekstów kultury – 121 szkół (43,37%)
- tworzenie własnego tekstu – 22 szkoły (7,89%)
- stosowanie terminów, pojęć i procedur w praktyce i kształceniu – 6 szkół (2,15%)
- wyszukiwanie i stosowanie informacji – 92 szkoły (32,97%)

Tabela 2. Poziom opanowania umiejętności w obszarach standardów

Część egzaminu	Obszar	Maks. liczba punktów	Poziom opanowania	Wynik średni
humanistyczna	I Czytanie i odbiór tekstów kultury	25	70%	17,49
	II Tworzenie własnego tekstu	25	54,1%	13,53
Ogółem:		50	62%	31,02
matematyczno-przyrodnicza	I Umiejętne stosowanie terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej i dalszym kształceniu	15	40,1%	6,02
	II Wyszukiwanie i stosowanie informacji	12	67,8%	8,13
	III Wskazywanie i opisywanie faktów, związków i zależności, w szczególności przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, przestrzennych i czasowych	15	50,7%	7,60
	IV Stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności do rozwiązywania problemów	8	33,6%	2,69
Ogółem:		50	48,9%	24,43

Tabela 3. Zależność stopnia trudności zadania (umiejętności) od współczynnika łatwości

Wskaźnik łatwości	Interpretacja zadań/testu	Część humanistyczna		Część matematyczno-przyrodnicza			
		Czytanie i odbiór tekstów kultury	Tworzenie własnego tekstu	Stosowanie terminów, pojęć i procedur w praktyce i kształceniu	Wyszukiwanie i stosowanie informacji	Wskazywanie i opisywanie faktów związków i zależności	Stosowanie zintegrowanej wiedzy umiejętności
0-0,19	bardzo trudne	0	16	18	0	0	30
0,2-0,49	trudne	20	77	211	22	145	222
0,5-0,69	umiarkowanie trudne	138	164	44	165	123	23
0,7-0,89	łatwe	115	22	5	89	11	4
0,9-1	bardzo łatwe	6	0	1	3	0	0

Tabela 4. Przedziały średnich wyników punktowych uzyskanych w szkołach odpowiadające skali staninowej

Stanin	Opis dydaktyczny	Wyniki punktowe uzyskane przez szkoły w:					
		kraju		okręgu		woj. zachodniopomorskim	
		Cz. hum.	Cz. mat.-przyr.	Cz. hum.	Cz.mat.-przyr.	Cz. hum.	Cz. mat.-przyr.
1	najniższy	6,0-19,4	9,3-15,6	7-14	10-13	8-13	11-13
2	bardzo niski	19,5-26,4	15,7-20,4	15-25	14-19	14-24	14-17
3	niski	26,5-28,4	20,5-22,2	26-27	20-21	25-27	18-21
4	niżej średni	28,5-30,1	22,3-23,8	28-29	22-23	28-29	22
5	średni	30,2-31,9	23,9-25,4	30-31	24	30-31	23-24
6	wyżej średni	32,0-33,7	25,5-27,3	32-33	25-26	32-33	25-26
7	wysoki	33,8-35,9	27,4-30,0	34-35	27-29	34-35	27-29
8	bardzo wysoki	36,0-39,9	30,1-35,4	36-8	30-32	36-39	30-33
9	najwyższy	40,0-48,0	35,5-48,0	39-45	33-45	40-45	34-45

- wskazywanie i opisywanie faktów, związków i zależności – 11 szkół (3,94%)
- stosowanie zintegrowanej wiedzy i umiejętności – 4 szkoły (1,43%).

Współczynnik łatwości obszarów umiejętności dla poszczególnych powiatów i gmin

- Średnia punktów za egzamin 2007 w województwie – część humanistyczna: 31,02;
- Średnia punktów za egzamin 2007 w województwie – część matematyczno-przyrodnicza: 24,43.

Część humanistyczna:

- najwyższa średnia punktowa: 33,93 – Szczecin, 33,71 – Koszalin;
- najwyższa średnia punktowa w powiecie: 32,27 – powiat kołobrzeski;
- najwyższa średnia punktowa w gminie: 33,98 – Mielno, 33,86 – Stare Czarnowo;
- najniższa średnia punktowa w po-

Tabela 5. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów w kraju i w województwie

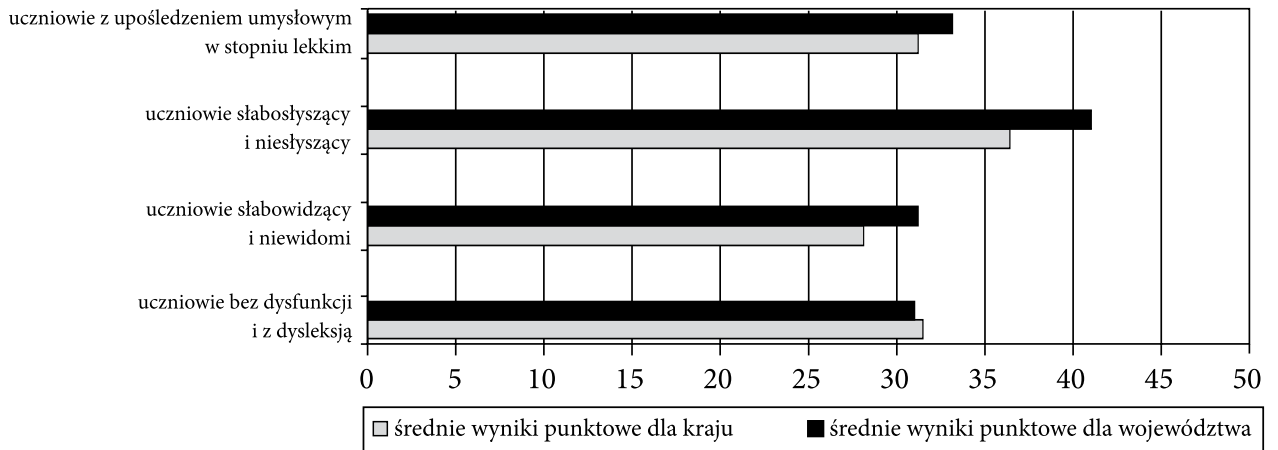
Uczniowie	Średnie wyniki punktowe dla:	
	kraju	woj. zachodnio-pomorskiego
Część humanistyczna – maksymalna liczba punktów: 50		
bez dysfunkcji i z dysleksją	31,48	31,02
słabowidzący i niewidomi	28,13	31,22
słabosłyszący i niesłyszący	36,41	41,04
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	31,21	33,17
Część matematyczno-przyrodnicza – maksymalna liczba punktów: 50		
bez dysfunkcji i z dysleksją	25,31	24,44
słabowidzący i niewidomi	21,14	23,19
słabosłyszący i niesłyszący	28,06	30,18
z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	30,95	31,32

- wiecie: 27,53 – powiat łobeski, 28,22 – powiat białogardzki;
- najniższa średnia punktowa w gminie: 23,76 – Trzcianko Zdrój, 24,68 – Białogard.

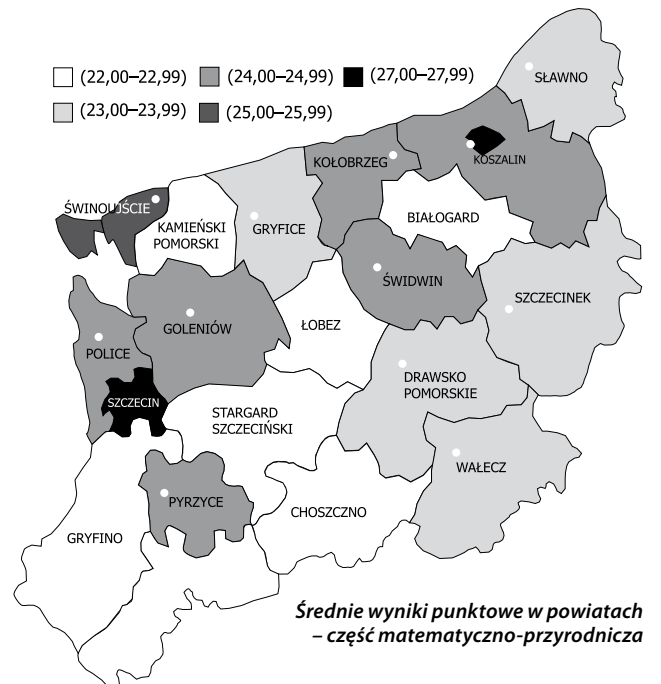
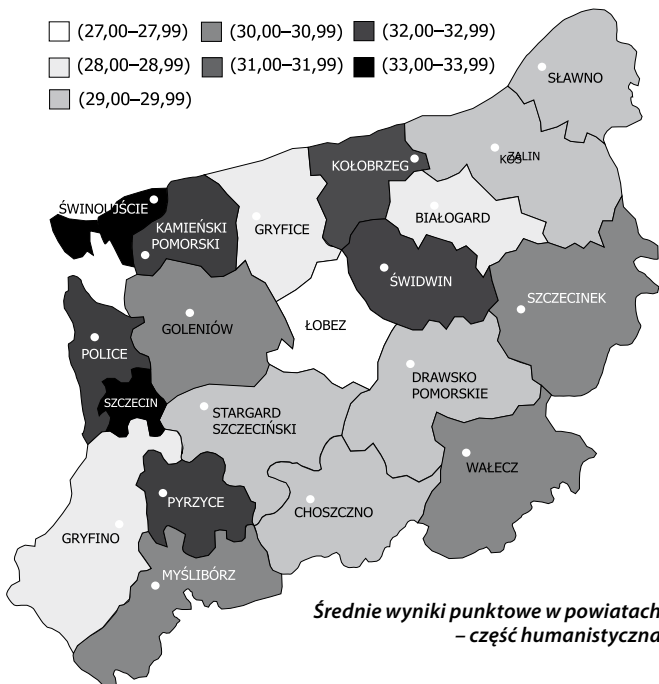
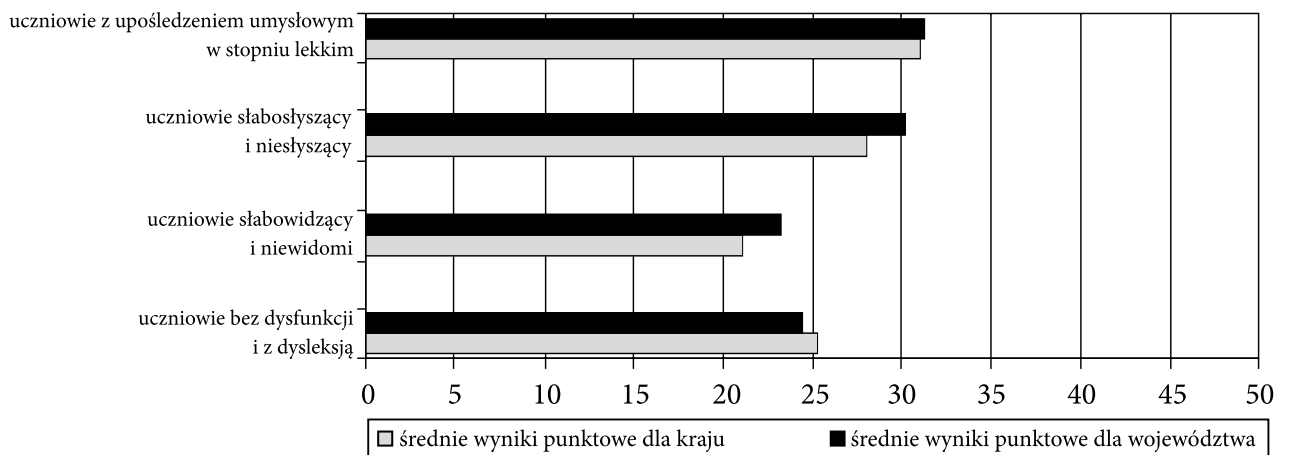
Część matematyczno-przyrodnicza:

- najwyższa średnia punktowa: 27,52 – Koszalin, 27,09 – Szczecin;
- najwyższa średnia punktowa w gminie: 30,23 – Maszewo, 29,67 – Stare Czarnowo;
- najniższa średnia punktowa w powiecie: 22,20 – powiat łobeski; 22,22 – powiat gryfiński;
- najniższa średnia punktowa w gminie: 17,42 – Karnice, 18,04 – Osina.

Średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów w kraju i w województwie – część humanistyczna

Średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów w kraju i w województwie – część matematyczno-przyrodnicza

Opracowano na podstawie następujących materiałów:

Wyniki egzaminu gimnazjalnego w klasie trzeciej w roku 2007 – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu;

Zestawienie średnich wyników egzaminu gimnazjalnego z podziałem na umiejętności – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu;

Sprawozdanie z Egzaminu Gimnazjalnego 2007. Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2007 – CKE w Warszawie.

Dla lepszych efektów

Maria Borecka

zastępca dyrektora Zachodniopomorskiego Centrum Edukacyjnego
ds. Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli

Potrzeba określenia czynników wpływających na zróżnicowanie wyników egzaminacyjnych polskich uczniów była jednym z ważnych zadań badawczych, które postawiła sobie Centralna Komisja Egzaminacyjna w ramach projektu „Badania dotyczące wyników egzaminów zewnętrznych”, realizowanego w latach 2004–2006. Jedną z rozpatrywanych kwestii był wpływ lokalizacji, wielkości i sposobu zarządzania szkołą na wyniki egzaminów zewnętrznych.

Zaskakującą dla mnie informacją, zamieszczoną w jednym z raportów,¹ jest ta, że wyniki uzyskane w badaniach „nie pozwalają wiązać doskonalenia zawodowego nauczycieli z wynikami egzaminacyjnymi uczniów – uzyskane zależności są słabe i nieistotne”. W podsumowaniu raportu autor stwierdza, że w porównaniu z zasięgiem zorganizowanego w ostatnich latach doksztalcenia związanego z wdrażaną reformą systemu oświatowego oraz dużym wysiłkiem podjętym w ich przeprowadzenie przynosi ono „jedynie skromne rezultaty, co powinno skłonić do przeprowadzenia systematycznych badań nad przyczynami takiego stanu rzeczy”.

Ponieważ od września 2004 r. jako zastępca dyrektora ZCE ds. Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli jestem odpowiedzialna za organizację doradztwa i doskonalenia nauczycieli szkół i placówek Miasta Szczecina, poczułam się wywołana do tablicy. Podsumowanie raportu odebrałam jako zarzut, że placówka, którą kieruję od 2004 r., nie realizuje swojego głównego celu, jakim jest wspomaganie nauczycieli i dyrektorów w dążeniu do uzyskiwania oczekiwanych efektów kształcenia w szczecińskich szkołach i tym samym do osiągnięcia zadowalających wyników ze sprawdzianu i innych egzaminów zewnętrznych.

Co prawda, analizując średnie wyniki punktowe (współczynnik łatwości testu dla szkoły) uzyskiwane w kolejnych sześciu latach przez uczniów szkół szczecińskich (na sprawdzianie i egzaminie gimnazjalnym), można stwierdzić, że nie są one – na tle wyników uczniów ze szkół z innych gmin województwa zachodniopomorskiego – najniższe, to jednak analiza tendencji rozwojowej niektórych szkół podstawowych i gimnazjów² skłania do zadania sobie pytania: Czy działania, które podejmowali w ostatnich latach doradcy metodyczni Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w ZCE są efektywne? – zwłaszcza w zakresie proponowanej w ofercie ODN tematyki form doskonalenia, doradztwa warsztatowego i innych form wsparcia związanych z doskonaleniem umiejętności nauczycieli w zakresie przygotowania uczniów do sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych, umiejętności związanych z analizą i interpretacją wyników zawartych w raportach OKE w Poznaniu i CKE w Warszawie, wykorzystaniem wniosków z tych analiz do podnoszenia jakości pracy szkoły oraz stosowane przez nich metody doskonalenia.

Analiza zadań strategicznych ODN, w kontekście zrealizowanych przez doradców form doskonalenia, wskazuje na szeroki zakres tematyki szko-

leń i innych działań ściśle związanych z egzaminami zewnętrznymi.

Zadania priorytetowe, które były realizowane w tym zakresie, to:

1. Podnoszenie jakości kształcenia na wszystkich etapach nauczania przez doskonalenie umiejętności metodycznych i merytorycznych nauczycieli poszczególnych przedmiotów i specjalności.

1.1. Doskonalenie kompetencji metodycznych nauczycieli różnych przedmiotów, ważnych w kształceniu tych umiejętności, które są najsłabiej opanowane przez uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, z punktu widzenia wyników zawartych w raportach OKE oraz wyników diagnoz wstępnych i wyników punktowych uczniów rozpoczynających naukę na wyższym etapie kształcenia.

1.2. Wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów związanych ze sprawdzaniem i ocenianiem kryterialnym umiejętności uczniów.

2. Wspieranie nauczycieli w zakresie przygotowania uczniów do egzaminów doniosłych.

2.1. Planowanie pracy nauczyciela uwzględniające monitorowanie i diagnozowanie opanowania umiejętności uczniów opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych.

2.2. Planowanie, organizowanie, sprawdzanie i ocenianie efektów procesu dydaktycznego w odniesieniu do standardów wymagań egzaminacyjnych egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe.

3. Wspieranie szkół w opracowaniu szkolnych raportów na podstawie wyników ze sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych.

3.1. Analiza i interpretacja wyników sprawdzianu i egzaminów jako punkt wyjścia do doskonalenia pracy nauczyciela, szkoły, gminy – opracowanie raportu.

3.2. Wymiana doświadczeń szkół związanych z opracowaniem szkolnych raportów na podstawie wyników własnych i zawartych w raportach OKE ze sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych oraz upowszechnienie przykładów dobrej praktyki związanej z wykorzystaniem ww. wyników do opracowania programów naprawczych, programów doskonalenia jakości pracy szkoły.

Zadania te były realizowane w następujących formach:

- konsultacje indywidualne i zbiorowe,
- lekcje otwarte,
- szkolenia rad pedagogicznych,
- narady samokształceniowe,
- kursy doskonalące,
- warsztaty,
- konferencje metodyczne.

W kolejnych latach w ofercie Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w ZCE w Szczecinie zaproponowano nauczycielom szkół szczecińskich liczne tematy form doskonalenia, ściśle związane z przygotowaniem nauczycieli do sprawdzianu i egzaminów: gimnazjalnego, maturalnego i potwierdzającego kwalifikacje zawodowe na poziomie technikum i zasadniczej szkoły zawodowej:

- w roku szkolnym 2001/2002 – 14 form,
- w roku szkolnym 2002/2003 – 11 form,
- w roku szkolnym 2003/2004 – 13 form,
- w roku szkolnym 2004/2005 – 14 form,
- w roku szkolnym 2005/2006 – 30 form,
- w roku szkolnym 2006/2007 – 34 formy.³

Formy te w wielu przypadkach były realizowane przez doradców poszczególnych przedmiotów w ramach zespołów samokształceniowych, zwłaszcza przygotowanie do próbnych egzaminów (maturalnych, zawodowych) oraz konsultacji indywidualnych i zbiorowych (tworzenie raportów szkolnych oraz programów naprawczych).

Temat doskonalenia pracy szkoły w oparciu o wyniki egzaminów zewnętrznych był realizowany przez doradców ODN w ZCE również w ramach form doskonalenia nauczycieli województwa zachodniopomorskiego organizowanych przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty (tzw. grantów). Były to następujące kursy:

1. Planowanie wynikowe w zreformowanej szkole zawodowej czynnikiem sprzyjającym przygotowaniu uczniów do spełnienia standardów wymagań egzaminacyjnych (2003 r.).
2. Analiza, interpretacja i wykorzystanie wyników egzaminu maturalnego'2005 do doskonalenia pracy szkoły (2005 r.).

3. Analiza, interpretacja i wykorzystanie wyników egzaminu maturalnego'2006 do doskonalenia pracy szkoły (2006 r.).

4. Modernizacja procesu kształcenia zawodowego w kontekście wyników zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe (2006 r.).

W kolejnych latach zaobserwowaliśmy znaczny spadek frekwencji nauczycieli na szkoleniach, przy czym należy podkreślić, że nie dotyczyło to szkoleń, w których pojawiała się tematyka egzaminów zewnętrznych i awansu zawodowego. Na podstawie przeprowadzonych hospitacji lekcji oraz informacji przekazywanych w ankietach ewaluacyjnych doradcy stwierdzili, że nauczyciele uczestniczący w szkoleniach dotyczących oceniania kryterialnego stosowali tę formę oceniania na zajęciach lekcyjnych oraz podczas sprawdzania prac egzaminów zewnętrznych. Dużym zainteresowaniem natomiast cieszyły się konferencje metodyczne. W 2005 r. w konferencjach sierpniowych (nasz ośrodek był ich współorganizatorem wraz z CDiDN w Szczecinie), których głównym tematem były wyniki sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych, wzięło udział 1608 nauczycieli ze szkół szczecińskich (spośród 2581 nauczycieli ze szkół z gmin i powiatów dawnego województwa szczecińskiego). Szczecińscy nauczyciele licznie uczestniczyli

też w konferencjach sierpniowych w ubiegłym roku, na których również poruszano problemy egzaminów zewnętrznych, w tym egzaminu maturalnego i zawodowego. Podkreślić należy, że największą liczbę uczestników tych konferencji stanowili nauczyciele mianowani. Niepokój budzi stosunkowo niski udział nauczycieli stażystów, którzy rozpoczynają swoją pracę pedagogiczną, oraz nauczycieli kontraktowych.

Podstawowym zadaniem, jakie stawiamy sobie jako placówka doskonalenia nauczycieli, przystępując to konstruowania oferty form doskonalenia na kolejny rok szkolny, jest podniesienie efektywności szkoleń i innych form wsparcia nauczycieli proponowanych przez ODN.

Warto w tym miejscu przytoczyć wyniki badań amerykańskich pedagogów, B. Joyse'a i B. Showers⁴, nad efektywnością różnych metod doskonalenia nauczycieli.

Celem tych badań była odpowiedź na pytanie, która z metod jest najbardziej efektywna.

Autorzy zaproponowali następującą klasyfikację metod:

1. Prezentacja teorii oraz opis nowych umiejętności i sposobów ich zastosowania.
2. Demonstracja nowych umiejętności, czyli pokazywanie, w jaki sposób nowe umiejętności lub metody mogą być wykorzystane w praktyce (modelowanie).

Tabela 1. Metody doskonalenia zawodowego, ich efekty oraz wpływ na poziom zastosowania wiedzy i umiejętności w praktyce⁶

Metoda doskonalenia	Efekt doskonalenia	Poziom zastosowania
1. PREZENTACJA TEORII Opis nowej wiedzy i umiejętności oraz ich zastosowania	a) zrozumienie ważności problemu b) nabycie usystematyzowanej wiedzy	Niski Wysoki
2. DEMONSTRACJA Pokazanie zastosowania nowej wiedzy i umiejętności		
3. PRAKTYKA Zastosowanie nowej wiedzy i umiejętności w symulowanych warunkach	c) nabycie określonych umiejętności	
4. INFORMACJA ZWROTNA Przekazanie informacji o poziomie zastosowania nowej wiedzy i umiejętności w symulowanych warunkach		
5. COACHING Udzielenie indywidualnego wsparcia w zastosowaniu nowej wiedzy i umiejętności w rzeczywistych warunkach	d) praktyczne zastosowanie nabytej wiedzy i umiejętności	

3. Praktyczne zastosowanie nowych umiejętności w symulowanych warunkach.
4. Dostarczanie informacji zwrotnej – formalny, uporządkowany i stały proces dostarczania wiedzy o poziomie wykonania oraz swobodna informacja zwrotna.
5. Indywidualna pomoc udzielana w trakcie zastosowania nowych umiejętności w rzeczywistych warunkach (coaching).

Za efekty doskonalenia przyjęto:

- a) zrozumienie ważności problemu,
- b) nabycie usystematyzowanej wiedzy,
- c) nabycie określonych umiejętności,
- d) praktyczne zastosowanie nabytej wiedzy i umiejętności.⁵

W terminologii polskiej słowo *coaching* jest interpretowane jako wsparcie, doradztwo, indywidualna pomoc, motywowanie i pomoc w rozwoju. W tym obszarze pojęciowym stosowanych jest wiele innych, od dawna będących w obiegu terminów, np.: *opiekun, mentor, mistrz, doradca metodyczny*, jak i nowszych: *moderator, facylitator, superwizor, edukator, lider* i inne. Żadne z tych określeń nie odpowiada jednak swoim zakresem znaczeniowym terminowi *coaching*.⁷

Coaching jest interakcją dwóch osób: coacha (indywidualnego doradcy, trenera, opiekuna instruktora) i ucznia (osoby, której czynności są

przedmiotem obserwacji i doskonalenia) i polega na udzielaniu indywidualnej pomocy w miejscu pracy w celu doskonalenia konkretnych umiejętności praktycznych. Coaching może być:

- partnerski – wykonywany przez kolegę, bardziej doświadczonego nauczyciela,
- ekspercki – prowadzony przez przełożonego, najlepiej bezpośredniego lub zewnętrznego (np. doradcę metodycznego, eksperta w jakiejś dziedzinie).⁸

Zdaniem autorów badań za efektywny można uznać taki proces doskonalenia zawodowego nauczycieli, w toku którego zostają zastosowane wszystkie z pięciu metod. W przypadku pominięcia którejsz z nich do zastosowania nabytej wiedzy i umiejętności dochodzi w niewielkim zakresie, wadliwie lub w ogóle nie dochodzi. Najczęściej pomijany jest coaching – metoda najbardziej efektywna z punktu widzenia doskonalenia.

Jak podkreśla Danuta Elsner w swojej publikacji „Doskonalenie kierowania placówką oświatową. Wokół nowych pojęć i znaczeń”, organizacja szkolenia z zastosowaniem wymienionych pięciu metod wymaga daleko idącej współpracy placówek doskonalenia nauczycieli ze szkołami, a w konsekwencji podziału procesu

doskonalenia na tę część, która ma miejsce w placówce (zastosowanie czterech pierwszych metod), i tę, do której dochodzi w szkole (zastosowanie piątej z wymienionych metod).⁹

Jak zatem włączyć coaching, najefektywniejszą z metod doskonalenia, która daje możliwość obserwacji działań nauczyciela, potwierdzających, na ile skutecznie zrealizowano założone cele szkolenia, do stosowanych obecnie metod doskonalenia nauczycieli?

Wymaga to przede wszystkim kadry doradców metodycznych specjalizujących się w zakresie poszczególnych edukacji: wychowania przedszkolnego, kształcenia zintegrowanego, przedmiotowych na poszczególnych etapach kształcenia ogólnego i zawodowego.

Niestety, w kolejnych latach funkcjonowania naszego ośrodka (zakresem swojej działalności obejmujemy nauczycieli szczecińskich szkół i placówek) zmniejsza się liczba doradców metodycznych. W momencie powstania Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym było ich 48. Na dzień 2 lipca 2007 r. nasza kadra liczy 13 doradców, którzy pracują w czterech zespołach:

1. Zespole ds. wychowania i profilaktyki (3 doradców)
2. Zespole ds. kształcenia w szkole podstawowej i gimnazjum (3 doradców)
3. Zespole ds. kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych (5 doradców)
4. Zespole ds. kształcenia zawodowego (1 doradca).

W nowym szkolnym, w uzgodnieniu z Wydziałem Oświaty Urzędu Miasta Szczecin, planuję wszczęcie naboru nowych doradców do naszego ośrodka z zakresu przedmiotów przedstawionych w tabeli 3. Mam nadzieję, że wśród nauczycieli szczecińskich szkół znajdą się zainteresowani pełnieniem funkcji doradcy metodycznego, posiadający wymagane kwalifikacje i kompetencje w zakresie realizacji zadań doradczych oraz chęć dzielenia się własną wiedzą i doświadczeniem.

Pozyskanie nauczycieli chętnych do pełnienia funkcji doradcy jest bardzo trudne, gdyż oprócz stosownych kwalifikacji i kompetencji metodycznych muszą oni posiadać umiejętności or-

Tabela 2. Wykaz doradców Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym w Szczecinie planowany w roku szkolnym 2007/2008

Lp.	Imię, nazwisko	Zakres doradztwa (przedmiot, obszar)	Wymiar etatu doradcy
1.	Beata Brzostek	pedagogika specjalna	0,44
2.	Barbara Grabowska	geografia	0,5
3.	Renata Gwóźdź	matematyka w gimnazjum	0,44
4.	Przemysław Jackowski	język angielski	0,5
5.	Joanna Jasicka	informatyka	0,5
6.	Stanisława Kasela	jakość w edukacji	0,44
7.	Sylwia Łastowska	religia	0,55
8.	Renata Majewska	wychowanie i profilaktyka	0,5
9.	Anna Mike	wychowanie przedszkolne	0,68
10.	Janina Rosiak	przedsiębiorczość i przedmioty ekonomiczne	0,5
11.	Iwona Rybeńska	nauczanie zintegrowane	0,66
12.	Bożena Ulchurska-Jackowska	biologia	0,5
13.	Jarosław Usowicz	wiedza o społeczeństwie, historia	0,5

Tabela 3. Wykaz doradców Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym w Szczecinie w zakresie poszczególnych przedmiotów – zgodnie z wnioskiem o wszczęcie naboru nowych doradców w roku szkolnym 2007/2008

Lp.	Zakres doradztwa	Wymiar etatu doradcy
1.	kształcenie zintegrowane	0,5
2.	język polski w szkołach ponadgimnazjalnych	0,5
3.	język polski w szkołach podstawowych	0,5
4.	język polski w gimnazjum	0,5
5.	matematyka w szkołach podstawowych	0,5
6.	matematyka w szkołach ponadgimnazjalnych	0,5
7.	przyroda	0,33
8.	chemia	0,5
9.	fizyka	0,5
10.	język niemiecki	0,5
11.	religia	0,44
12.	przedmioty zawodowe	2 x 0,5

ganizacyjne. Preferowany przez nauczycieli sposób realizacji zadań doradczych (w ramach zatrudnienia na podstawie dodatkowej umowy o pracę w ZCE) wynika przede wszystkim z przyczyn finansowych. Ta forma zatrudnienia wymaga jednak od doradców dużego wysiłku fizycznego i psychicznego. Ogranicza również możliwości doradcy w zakresie wspierania przywarsztatowego nauczycieli, w tym przeprowadzania hospitacji lekcji, gdyż do dyspozycji mają oni jeden dzień w tygodniu. Bardziej korzystnym rozwiązaniem, z punktu widzenia nauczycieli korzystających z pomocy doradców, byłaby realizacja zadań doradcy w ramach stosunku pracy w publicznej szkole lub placówce, w której nauczyciel jest zatrudniony, z jednoczesnym obniżeniem wysokości obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych. Niestety tylko trzech doradców (w zakresie kształcenia zintegrowanego, wychowania przedszkolnego i religii) realizuje swoje zadania w ten sposób.

Chcąc zatem upowszechnić przedstawioną metodę coachingu, należy wziąć pod uwagę zarówno uwarunkowania kadrowe, jak również finansowe, co być może spowoduje, że w pracy doradców pojawią się metody bardziej efektywne, ale wymagające zindywidualizowanej pracy z nauczycielami (tym samym bardziej czasochłonne).

Elementy tej metody występują jednak w przypadku hospitacji przez doradcę metodycznego lekcji prowadzonych przez nauczyciela (doradca przeprowadza hospitację wyłącznie na zaproszenie nauczyciela). Z tą różnicą, że nie zawsze hospitacja jest etapem kończącym proces doskonalenia.

Analiza sprawozdań doradców z ostatnich trzech lat potwierdza obawy, że dotychczas realizowane przez doradców ODN w ZCE działania związane z doradztwem przywarsztatowym w postaci hospitacji lekcji na zaproszenie nauczyciela występują coraz rzadziej. Najczęściej na hospitację lekcji zapraszany był doradca z zakresu kształcenia zintegrowanego (w ostatnim roku szkolnym – 20 hospitacji). W hospitacjach kilku lekcji uczestniczyli również doradcy: w zakresie kształcenia zawodowego (3 lekcje), wychowania przedszkolnego

(4 zajęcia 5-godz.) i fizyki (8 lekcji). Najczęściej to doradcy zapraszali nauczycieli na prowadzone przez siebie lekcje otwarte (38 lekcji).

Zadania priorytetowe w planie pracy ODN w ZCE związane z dążeniem do poprawy efektywności form doradztwa i doskonalenia nauczycieli w kolejnych latach to:

1. Opracowanie miejskiego systemu badania potrzeb nauczycieli spójnego z systemem szkolnym w celu podniesienia trafności proponowanej przez ODN oferty form doskonalenia, w odniesieniu do oczekiwań poszczególnych grup nauczycieli.
2. Uwzględnienie w ofercie doskonalenia tematyki zespołów samokształceniowych, dostosowanie jej do oczekiwań dyrektorów szkół i nauczycieli.
3. Prowadzenie szkoleń w ramach zespołów przedmiotowych w obrębie danej szkoły (powinny być systematyczne i otoczone opieką doradców). Zapotrzebowanie na szkolenia powinno być firmowane przez dyrektora i na jego prośbę.
4. Otoczenie szczególną opieką nauczycieli stażystów i kontraktowych. Opracowanie harmonogramu hospitacji lekcji przez doradców w porozumieniu z dyrektorami szkół, samymi nauczycielami i ich opiekunami (stażu). Objęcie nadzorem dyrektorów nauczycieli realizujących staż na kolejne stopnie

awansu zawodowego w zakresie ich udziału w formach doskonalenia zawodowego (zwłaszcza że wszystkie szkolenia proponowane przez nasz ośrodek są bezpłatne).

5. Opracowanie procedury uzgadniania tematyki i przebiegu szkoleń rad pedagogicznych, na które zapraszani są doradcy. Różny poziom wiedzy merytorycznej i pedagogicznej nauczycieli w poszczególnych szkołach powoduje, że nie wszyscy w jednakowym stopniu są zainteresowani tematyką danego szkolenia. W tym zakresie niezbędna jest współpraca z dyrektorami szkół, co zapewni udział nauczycieli zgodnie z ich potrzebami zgłaszanymi w zakresie WDN danej szkoły.

Przypisy:

- ¹ J. Marek, *Lokalizacja, wielkość i sposób zarządzania szkołą a wyniki egzaminów zewnętrznych*, Biuletyn Badawczy CKE „Egzamin”, 11/2007, Warszawa, s. 22.
- ² Zobacz: *Komunikowanie wyników sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego – tendencja rozwojowa szkoły*, www.oke.poznan.pl
- ³ Zobacz: *Oferty form doskonalenia nauczycieli w roku szkolnym: 2000/2001, 2001/2002, 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007*. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w ZCE
- ⁴ Podane na podstawie D. Elsner, *Doskonalenie kierowania placówką oświatową. Wokół pojęć i znaczeń*, Chorzów 1999, s. 182.
- ⁵ Jak wyżej, s. 182–183.
- ⁶ Jak wyżej, s. 183.
- ⁷ Jak wyżej, s. 182.
- ⁸ Jak wyżej, s. 184.
- ⁹ Jak wyżej, s. 186.

Konkursy przedmiotowe 2006/2007

Grażyna Winiecka

Wydział Monitorowania i Wspomagania Edukacji
Kuratorium Oświaty w Szczecinie

Uroczyste spotkania Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty z laureatami konkursów przedmiotowych, ich rodzicami i nauczycielami, jak co roku, zamknęły kolejną edycję konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w województwie zachodniopomorskim.

Tegoroczne konkursy przedmiotowe to:

- 11 konkursów przedmiotowych;
- 62 komisje konkursowe powołane do przeprowadzenia eliminacji rejonowych i wojewódzkich;
- 3981 uczestników etapu rejonowego;
- 893 finalistów;
- 244 laureatów, w tym 76 laureatów ze szkół podstawowych i 168 laureatów ze szkół gimnazjalnych;
- 29 uczniów, którzy są laureatami więcej niż jednego konkursu przedmiotowego.

Przedstawione liczby świadczą o coraz większym zainteresowaniu konkursowymi zmaganiem. Niewątpliwie jest to wynik ogromnych ambicji i pracowitości uczniów – uczestników konkursów przedmiotowych, ale także coraz bardziej efektywnych metod pracy z uczniem zdolnym, wypracowanych przez dyrektorów i nauczycieli.

Regulamin konkursów przedmiotowych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych województwa zachodniopomorskiego na rok szkolny 2006/2007 ukazał się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Szczecinie już 10 sierpnia 2006 r., a więc znacznie wcześniej, niż przewiduje *Rozporządzenia MENiS z 29 czerwca 2002 r. w sprawie organizacji i sposobu przeprowadzenia konkursów, turniejów i olimpiad*. Rozporządzenie to zobowiązuje kuratorów do opublikowania regulaminu do 30 września każdego roku.

Zgodnie ze zmianami postulowanymi na rok szkolny 2006/2007:

1. Organizację etapu szkolnego konkursów powierzono szkołom. *Regulamin konkursów* narzucił organizatorom tego etapu jedynie wzór protokołu z eliminacji szkolnych.

2. Dopracowano procedurę odwoławczą od wyników konkursów przedmiotowych, precyzyjnie określając w *Regulaminie* jej terminy.

3. Z *Regulaminu* usunięto zapis o progu 80% na etapie rejonowym konkursów, pozostawiając go na etapie wojewódzkim. Oznacza to, że laureatem mógł zostać tylko ten finalista, który znalazł się w grupie 25 finalistów z najlepszymi wynikami oraz zdobył co najmniej 80% maksymalnej liczby punktów.

4. Zwiększono liczbę finalistów z 50 do 80 oraz liczbę laureatów z 15 do 25 w każdym konkursie.

5. Po raz pierwszy model prawidłowych odpowiedzi z etapu rejonowego i wojewódzkiego publikowano na stronach internetowych czwartego dnia po każdym konkursie.

Zmiany te w zdecydowanej większości zostały ocenione bardzo przychylnie przez wszystkie podmioty biorące udział w konkursach przedmiotowych. Świadczą o tym informacje od nauczycieli, uczniów, doradców, konsultantów i rodziców przekazywane do Kuratorium Oświaty w Szczecinie. Najwięcej wątpliwości wciąż jednak budzi próg 80% obowiązujący na eliminacjach wojewódzkich.

Zasadniczy postulat, którym można zamknąć konkursy w roku szkolnym 2006/2007, to konieczność zwrócenia uwagi na dbałość o jakość merytoryczną testów. Konstrukcja pytań konkursowych powinna odpowiadać zakresowi wymagań publikowanych na stronach internetowych Kuratorium Oświaty w Szczecinie, a klucz odpowiedzi winien zawierać tylko jedną poprawną odpowiedź na pytanie. Niestety, tegoroczne testy, szcze-

gólnie z języka polskiego dla uczniów szkół gimnazjalnych, były obciążone pewnymi błędami merytorycznymi, co stało się podstawą wielu odwołań.

Z danych uzyskanych ze sprawozdań Wojewódzkiej Komisji Konkursowej, komisji rejonowych oraz na podstawie arkuszy obserwacji eliminacji rejonowych i wojewódzkich dla szkół podstawowych i gimnazjalnych, a także protokołów Komisji Odwoławczej wynika, że:

- Konkursy, w zasadzie, przeprowadzono w zaplanowanych terminach oraz zgodnie z procedurami zawartymi w *Regulaminie*. Zanotowano zmiany dwóch pierwotnie ustalonych terminów etapu rejonowego konkursów. Dotyczyło to eliminacji rejonowych Konkursu Geograficznego, którego termin zbiegł się z terminem eliminacji wojewódzkich Konkursu Języka Polskiego z Elementami Wiedzy o Sztuce. W związku z niedoinformowaniem uczestników o zmianie terminu eliminacji rejonowych Konkursu Geograficznego dla 35 uczniów zakwalifikowanych do tego konkursu zorganizowano eliminacje uzupełniające. Wzięło w nich udział 15 uczniów; w ich wyniku do finału zakwalifikowano 2 uczestników.

- W większości arkuszy wizytatory obserwujący przebieg eliminacji podkreślali dobre i bardzo dobre warunki do samodzielnej pracy uczniów oraz przyjazną atmosferę towarzyszącą eliminacjom w szkołach. To niewątpliwie ogromna zasługa dyrektorów szkół będących ich organizatorami, nauczycieli, personelu administracji i obsługi. Jest to godne podkreślenia tym bardziej, że szkoły udostępniające podwoje dla konkursów przedmiotowych partycypują w kosztach organizacyjnych tego przedsięwzięcia, przeznaczając na ten cel część środków ze swojego budżetu.

- Zastrzeżeń nie budził sposób przechowywania testów i dokumentacji konkursowej. Podkreślono fakt, że kompletna dokumentacja konkursowa przygotowana do druku i dystrybucji przez Centrum Edukacji Nauczycieli i Centrum Doradztwa i Doskonalenie Nauczycieli docierała do szkół ze stosownym wyprzedzeniem i zawierała zwykle kilka dodatkowych egzemplarzy testów. Nie wnoszono też zastrzeżeń do jakości druku testów.

• Odnotowano fakt pozbawienia prawa uczestnictwa w konkursie kilku uczniów, którzy się spóźnili (na podstawie § 5 postanowień ogólnych *Regulaminu konkursów*).

• Uczestnicy konkursów – uczniowie, rodzice i nauczyciele korzystali z prawa odwołania się od decyzji komisji konkursowych do instytucji odwoławczej określonej w § 8 *Regulaminu konkursów*.

• Komisja Odwoławcza ds. Konkursów Przedmiotowych powołana przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty rozpatrzyła kilkadziesiąt odwołań. Ponadto udzieliła szereg odpowiedzi telefonicznych, faksowych i mailowych na pytania dotyczące w szczególności postanowień regulaminowych – uprawnień finalisty i laureata, kalendarza konkursów, procedury odwoławczej.

• W sprawozdawczości z kolejnych etapów konkursów występowały braki lub nieścisłości dotyczące najczęściej błędów w imionach i nazwiskach uczniów i nauczycieli opiekunów, w datach ich urodzenia. Nagminnie powielano też błąd podawania niepełnych imion nauczycieli i rodziców. Nader często nie umieszczano w protokołach ogólnej liczby uczestników eliminacji szkolnych. Często korzystano z nieaktualnych wzorów protokołów, pomimo że szkolne i rejonowe komisje konkursowe miały do dyspozycji zmodyfikowane wzory protokołów, dostosowane do potrzeb każdego stopnia eliminacji. Ilustruje to skalę trudności, z jakimi spotkały się CEN i CDiDN – instytucje scalające te niekompletne dane w protokoły zbiorcze oraz Zachodniopomorski Kurator Oświaty zatwierdzający dane do publikacji na stronach internetowych organizatorów.

W przyszłorocznych konkursach możemy oczekiwać zmian w regulaminie. Uwzględniając wnioski z nadzoru pedagogicznego, zmiany wynikające z Porozumienia pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim a Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty z 5 grudnia 2006 r. oraz tegoroczne propozycje zmian do regulaminu będące przedmiotem konsultacji wicekuratora podczas spotkań z dyrektorami szkół, nauczycielami i przedstawicielami wojewódzkich placówek doskonalenia w dniach 19

czerwca i 5 lipca 2007 r., Komisja ds. Nowelizacji *Regulaminu konkursów przedmiotowych* będzie rozstrzygać następujące kwestie:

– zasadności zapisu o progu 80% na etapie wojewódzkim konkursów;
– wyłączenia kalendarza konkursów z *Regulaminu konkursów przedmiotowych* i publikowania go jako odrębnego dokumentu;

– zorganizowania dodatkowych konkursów przedmiotowych dla szkół podstawowych, obejmujących treści jednego przedmiotu;

– uwzględniania w regulaminie procedur postępowania z uczestnikami o specjalnych potrzebach edukacyjnych;

– skrócenia czasu składania odwołań od wyników konkursów;

– opracowania zasad sprawnej, dokładnej i terminowej elektronicznej sprawozdawczości z eliminacji, której podstawową bazę informacyjną tworzą dane umieszczone w protokołach z eliminacji szkolnych;

– zasadności szkoleń instruktorskich dla dyrektorów szkół – organizatorów etapu rejonowego konkursów na temat sprawozdawczości.

Tegoroczny przebieg konkursów przedmiotowych po raz kolejny pokazał, że wobec trudności poligraficznych i dystrybucyjnych jedynymi i gwarantującymi pełną informację o konkursach są: *Regulamin konkursów przedmiotowych*, aneksy i komunikaty oraz inne informacje ukazujące się na stronach internetowych organizatorów. Od nowego roku szkolnego będzie obowiązywać nowa zasada. Na stronach www.kuratorium.szczecin.pl będą się ukazywać: regulamin konkursów, kalendarz konkursów, zakresy wiedzy i umiejętności, wykazy literatury obowiązującej uczestników, klucze odpowiedzi, wyniki eliminacji oraz komunikaty Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty. Na stronach internetowych CEN i CDiDN będą publikowane przede wszystkim wyniki eliminacji.

Zachęcam do odwiedzania witryny internetowej Kuratorium Oświaty w Szczecinie oraz bezpośredniego kontaktu z wizytatorem zajmującym się konkursami przedmiotowymi dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych pod numerem tel.: 091-442-75-70.

Szkoły z największą liczbą laureatów

Gimnazja

- Gimnazjum nr 16 w Szczecinie – 31 (dyrektor Cezary Urban)
- Gimnazjum nr 6 w Koszalinie – 9 (dyrektor Leopold Ostrowski)
- Publiczne Gimnazjum w Świdwinie – 9 (dyrektor Paweł Pińczuk)
- Katolickie Gimnazjum w Szczecinie – 6 (dyrektor Książdz Andrzej Dymer)
- Gimnazjum nr 11 w Koszalinie – 6 (dyrektor Mariola Rink-Przybylska)

Szkoły podstawowe

- SP nr 4 w Wałczu – 5 (dyrektor Danuta Bynskiewicz)
- SP nr 4 w Kołobrzegu – 5 (dyrektor Teresa Jurkiewicz)
- SP nr 5 w Stargardzie Szczecińskim – 4 (dyrektor Włodzimierz Owczarek)
- SP nr 18 w Koszalinie – 3 (dyrektor Bożena Węglewicz)

Laureaci największej liczby konkursów

Gimnazja

- Michał Mrotek, uczeń Katolickiego Gimnazjum w Szczecinie, został laureatem aż 5 konkursów.

Laureaci 3 konkursów

- Filip Kazimierzczak, Maciej Leśnik, Kajetan Zaziemski – Gimnazjum nr 16 w Szczecinie
- Adrian Damian Porwich – Gimnazjum przy Prywatnym LO w Szczecinku

Laureaci 2 konkursów

- Adam Białas – Gimnazjum nr 11 w Koszalinie
- Damian Borowik – Gimnazjum w Grzmiącej
- Jakub Karol Czerwoniuk, Adam Gałczyński, Jan Kreft, Sławomir Niajko, Maciej Stępnik – Gimnazjum nr 16 w Szczecinie
- Marek Grabowski – Publiczne Gimnazjum w Choszczynie
- Artur Hadyniak – Gimnazjum nr 6 w Koszalinie
- Aleksander Kędziński – Gimnazjum nr 1 w Międzyzdrojach
- Justyna Kmieć – Zespół Szkół Gimnazjalnych w Łobzie
- Aleksander Kotarski – Publiczne Gimnazjum im. Os. Wojskowych w Świdwinie
- Martyna Piaskowska – Zespół Szkół Miejskich nr 1 w Wałczu
- Marlena Sielecka – Gimnazjum nr 12 w Szczecinie
- Stanisław Słodkowski – Gimnazjum w Chojnie
- Katarzyna Sułek – Gimnazjum nr 29 w Szczecinie
- Bartosz Wawrzacz – Gimnazjum nr 1 w Koszalinie

Szkoły podstawowe

Laureaci 2 konkursów

- Kamil Adamiak i Krzysztof Buniewicz – SP nr 4 w Wałczu
- Jakub Baranowski – SP nr 35 w Szczecinie
- Bartosz Janusz – SP nr 23 w Szczecinie
- Arkadiusz Piecyk – Publiczna Szkoła Podstawowa w Drozdowie
- Gabriela Sadzisz – SP nr 5 w Stargardzie Szczecińskim
- Michał Wereda – SP nr 2 w Pyrzycach

Po egzaminach

Hanna Grządziel, Elżbieta Lesińska, Janina Rosiak

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli – Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne

Wszystkie zadania wynikające z reformy systemu kształcenia w szkole ponadgimnazjalnej zostały wdrożone. Za nami doświadczenia nowej matury oraz zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe dla uczniów szkół zasadniczych i technikum. Przyszedł czas na refleksję.

Po raz pierwszy mogliśmy analizować wyniki uzyskane przez uczniów technikum na zewnętrznym egzaminie potwierdzającym kwalifikacje zawodowe. Egzamin ten składał się z dwóch części: pisemnej i praktycznej. O ile etap pisemny pod względem formy nie odbiegał od etapu pisemnego dla szkół zasadniczych, o tyle etap praktyczny stanowił zupełnie nowe wyzwanie dla uczniów i nauczycieli. Wprawdzie przykładowe zadania zostały opracowane w oparciu o obowiązujące standardy egzaminacyjne i opublikowane w informatorach, jednak przygotowanie uczniów do egzaminu było trudne, ponieważ wymagało od ucznia nie tylko wiedzy zawodowej, ale także umiejętności tworzenia właściwej struktury projektu. Mimo że w propozycjach dotyczących realizacji programów nauczania w większości zawodów zalecana jest metoda projektów, to formuła zadania egzaminacyjnego dalece odbiega od tej opisanej w literaturze jako metoda nauczania. Istotny problem stanowił brak kryteriów oceny prac. Należy przy tym pamiętać, że próg zaliczenia części praktycznej egzaminu jest bardzo wysoki i wynosi aż 75% punktów.

Mimo uproszczeń wprowadzonych na okres 2 lat wyniki uzyskane przez uczniów nie są zadowalające, co znajduje potwierdzenie w „Raporcie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu”. Analiza tych wyników wskazuje, że w większości zawodów uczniowie mieli poważne trudności z umiejętnościami sprawdzanymi poprzez „realizację projektu i jego wykonanie”, tzn. dobieraniem technologii, metod, technik realizacji, przetwarza-

niem danych liczbowych w postaci tabel, harmonogramów, wykresów oraz wykonaniem zadania.

Z rozmów z uczniami wynika, że mniej trudności sprawiłoby im wykonanie przewidzianych w projekcie czynności (np. pomiarów) niż opisywanie sposobu ich wykonywania. Egzaminatorzy potwierdzali brak umiejętności u zdających w tym zakresie.

Na wyniki egzaminu wpływ miały również: brak wiedzy i umiejętności wynikający z zaniedbań na niższych poziomach nauczania; niedoskonałości w organizacji i przebiegu egzaminów zewnętrznych, w tym niejasności w treści zadań egzaminacyjnych; brak właściwego formułowania wniosków z egzaminów próbnych.

Dane z raportu OKE dotyczą wszystkich placówek w okręgu i w poszczególnych województwach. Jednak szczegółowa analiza uzyskanych wyników musi zostać przeprowadzona w każdej szkole. Należy odpowiedzieć na podstawowe pytania: jakie czynniki miały wpływ na sukces lub porażkę naszych uczniów i jak należy zmodyfikować proces kształcenia, aby sytuacja uległa poprawie?

Podstawą uzyskania rzetelnych informacji, pozwalających na prawidłową interpretację wyników i opracowanie wniosków, jest znajomość miar statystycznych. Najczęściej spotykany błąd to przyjmowanie średniej arytmetycznej jako podstawy do interpretacji wyników (szczególnie w przypadku nierównomiernego ich rozkładu). Dopiero prawidłowe posługiwanie się wszystkimi miarami średnimi, czyli dodatkowo medianą i modalną, pozwala na uzyskanie wiarygodnych danych.

Przewidując problemy, jakie mogą wynikać z braku umiejętności właściwej oceny wyników egzaminu, a także wykorzystywania do niej technik analizy ilościowej i jakościowej, opracowano program kursu doskonalącego dla nauczycieli kształcenia zawodowe-

go pod nazwą „Modernizacja procesu kształcenia zawodowego w kontekście wyników zewnętrznych egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe”. Obejmował on: pracę z informatorami o egzaminach potwierdzających kwalifikacje zawodowe; obliczanie podstawowych wskaźników statystycznych pozwalających na rzetelną ocenę wyników; określanie przedziałów staninowych jako obiektywnych wskaźników osiągnięć uczniów na egzaminach zewnętrznych; opracowanie raportu szkolnego z wyników egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe (z uwzględnieniem kontekstów kształcenia) oraz sposobów komunikowania jego wyników; opracowanie programu naprawczego (doskonalącego) dla macierzystych szkół uczestników szkolenia.

Nauczyciele podczas kursu pracowali na bazie danych pochodzących z ich szkół. Sformułowali wnioski, które można przełożyć na konkretne działania mające na celu poprawę jakości kształcenia w szkole zawodowej. Dotyczyły one zmian w planowaniu i projektowaniu pracy dydaktycznej, organizacji zajęć lekcyjnych i pracy domowej, organizacji zajęć pozalekcyjnych, organizacji zastępstw za nauczycieli, doborze i stosowaniu podręczników, doborze i stosowaniu pomocy dydaktycznych, wewnątrzszkolnym systemie oceniania (korelacja z systemem oceniania zewnętrznego).

Ponadto nauczyciele zwrócili uwagę na inne czynniki mające wpływ na osiągnięte rezultaty: kompetencje zawodowe nauczycieli, formy doskonalenia zawodowego nauczycieli, współpraca nauczycieli kształcących te same lub podobne umiejętności, współpraca z jednostkami wspomagającymi pracę szkoły, stan bazy dydaktycznej szkoły, sposób organizacji praktyk zawodowych u pracodawcy lub w szkole, sposoby motywowania uczniów, zasady i formy współpracy z rodzicami uczniów.

Wskazane jest również, aby nauczyciele przedmiotów zawodowych ubiegali się o uzyskanie uprawnień egzaminatorów. Doświadczenia egzaminatora pozwalają na wdrożenie do codziennej pracy z uczniem zasad kryterialnego oceniania, budowy zadań egzaminacyjnych oraz organizacji i przeprowadzania egzaminów próbnych zgodnie z obowiązującą procedurą. ■

W powiecie gryfickim rozpoczęto zabiegi wokół zorganizowania zespołu doradców metodycznych. Obecnie podejmowane są działania na rzecz jednolitego systemu finansowania doradców w gminach i powiecie. Rzeczywiste wsparcie ze strony samorządowców z wszystkich gmin powiatu daje nadzieję na rychle jego reaktywowanie.

Konferencja

26 marca 2007 r. w Gryficach, z inicjatywy pracowników tutejszej Filii CDiDN, odbyła się powiatowa konferencja „Z doradcą metodycznym lepiej”. Jej uczestnikami byli samorządowcy odpowiedzialni za sprawy oświaty oraz dyrektorzy placówek oświatowych z terenu powiatu gryfickiego, a także dyrektor Delegatury Kuratorium Oświaty w Nowogardzie.

Celem konferencji było podjęcie rozmów nad możliwościami stworzenia regionalnego systemu doradztwa i doskonalenia nauczycieli i zapoczątkowanie działań zmierzających do reaktywowania doradztwa metodycznego w powiecie gryfickim. Uwarunkowania prawne, zagadnienia teoretyczne oraz modele funkcjonowania doradztwa metodycznego zaprezentowali uczestnikom konferencji pracownicy Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie oraz Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie. Dużo czasu poświęcono roli i znaczeniu doradztwa metodycznego w osiąganiu przez uczniów lepszych wyników na egzaminach zewnętrznych. Omówiono kwalifikacje i zadania nauczycieli – doradców metodycznych w kontekście możliwości kadrowych i finansowych gmin i starostwa powiatu gryfickiego.

Już w czasie konferencji padły pierwsze propozycje konkretnych rozwiązań organizacyjnych zmierzających do utworzenia przy Filii CDiDN w Gryficach zespołu doradców metodycznych. Samorządowcy z dużym zainteresowaniem słuchali wystąpień na ten temat i zadeklarowali swoje poparcie dla tej idei.

„Za” doradztwem

Zarówno w czasie konferencji, jak i podczas wcześniejszych spotkań dyrektorzy i nauczyciele z terenu powiatu gryfickiego podkreślali potrzebę funkcjonowania doradztwa meto-

Z doradcą lepiej?

Agnieszka Jankowska

kierownik Filii CDiDN w Gryficach

dycznego blisko nauczycieli. Dyrektorzy dostrzegają problemy dydaktyczne i wychowawcze, jakie mają nauczyciele w ich szkołach. Doradca metodyczny, ich zdaniem, pomagałby w doborze odpowiednich celów, treści, metod, zasad, środków oraz form nauczania i wychowania. Aby sprostać wyzwaniom współczesnej oświaty, każda szkoła powinna być organizacją uczącą się, w której funkcjonuje własny szkolny system doskonalenia nauczycieli, wspierany przez doradców metodycznych – ekspertów, pozostających pod stałą opieką merytoryczną konsultantów zatrudnionych w wojewódzkich placówkach doskonalenia.

Dyrektor Zespołu Placówek Oświatowych w Gryficach oraz samorządowcy zaproponowali, aby każda z 6 gmin oraz starostwo powiatowe zatrudnili po jednym doradcy. W ten sposób przy Filii CDiDN powstałby 7-osobowy zespół, który wypełniłby lukę, jaka istnieje pomiędzy wewnątrzszkolnym doskonaleniem nauczycieli a działaniem wojewódzkich placówek doskonalenia. Atutem powiatu gryfickiego jest to, że na jego terenie znajduje się Filia CDiDN, której właściwe wyposażenie ułatwiłoby zorganizowanie doradztwa metodycznego. Wszystko, co potrzebne, jest już gotowe do pracy zespołu doradców – sala szkoleniowa, biblioteka pedagogiczna, pokój do pracy doradcy.

„Przeciw”

Część środowiska oświatowego ma jednak pewne obawy związane z powołaniem doradców metodycznych w powiecie gryfickim. Wątpliwości budzą przede wszystkim fachowość i kompetencje przyszłych doradców, a zatem i ich skuteczność w podnoszeniu jakości pracy nauczycieli. Ma to bezpośredni związek z finansowaniem doradztwa metodycznego z tych samych środków, co doskonalenie nauczycieli, a co za tym idzie – zmniejszenie funduszu na formy szkolenia

wybrane przez dyrektora bądź samego nauczyciela. Zwłaszcza dyrektorzy podkreślają konieczność finansowania doskonalenia kompetencji nauczycieli, które w danym momencie są potrzebne nauczycielom ich placówki. Przy ustawicznym braku pieniędzy w oświacie finansowanie „niepewnego” pod względem skuteczności doradcy metodycznego kłóci się z racjonalnym wydatkowaniem pieniędzy publicznych.

A co z młodymi nauczycielami, albo tymi, którzy nie radzą sobie z powszechnymi obecnie problemami wychowawczymi? W epoce organizacji uczących się również szkoła doskonale radzi sobie w tym zakresie, rozwijając doradztwo koleżeńskie i zespołowe. Każdy nauczyciel, zwłaszcza w małych szkołach, może liczyć na wsparcie swoich kolegów i dyrekcji zarówno w zakresie dydaktyki, jak i wychowania. Ponadto dużą pomocą w zakresie doskonalenia służą w ostatnich latach wydawnictwa edukacyjne oferujące już nie tylko podręczniki dla ucznia i nauczyciela, ale także wysokiej jakości szkolenia.

Poza dyskusją

Doradztwo metodyczne rozumiane jako bezpośrednie wspieranie nauczyciela w jego działaniach i decyzjach związanych z planowaniem, organizowaniem i badaniem efektów procesu dydaktyczno-wychowawczego, doborem i adaptacją lub tworzeniem programów nauczania i materiałów dydaktycznych, rozwijaniem umiejętności metodycznych oraz inspirowaniem do podejmowania działań innowacyjnych z pewnością przyczynia się do polepszenia jakości kształcenia w szkołach. Jednostki samorządowe, które zatrudniają doradców, mają znacznie mniej problemów związanych z prowadzeniem szkół, a nauczyciele w tych gminach czują się pewniej w realizacji swoich zadań, poprawia się jakość pracy szkół. ■

System doradztwa metodycznego w Koszalinie

Skuteczny system doradztwa to sprawna współpraca wielu podmiotów: jednostek samorządu terytorialnego, placówek doskonalenia i dyrektorów szkół. W taki model wpisuje się Gmina Miasto Koszalin, od lat doceniając rolę doradców metodycznych w systemie oświaty. Zawarte w 2000 roku porozumienie z Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie jest przykładem na to, że „dobrze” nie zawsze musi znaczyć „drogo”.

Dzieli się wiedzą i doświadczeniem

Zenon Decyk

wicedyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Współczesna szkoła podejmuje wiele zadań związanych ze zwiększeniem jej autonomii w zakresie administracyjnym, merytorycznym oraz dydaktyczno-wychowawczym. Zadania te determinują przygotowanie kadry nauczycielskiej do podejmowania wyzwań w różnych nowych obszarach funkcjonowania szkoły. Dotyczy to między innymi tworzenia programów wychowawczych i profilaktycznych, wewnątrzszkolnych systemów nauczania, oceniania, analizy standardów egzaminacyjnych, poznania procedur egzaminów wewnętrznych i zewnętrznych, materiałów edukacyjnych dla ucznia i nauczyciela, właściwego wyboru programów nauczania, a także przemyślanego planowania swojej pracy w celu doskonalenia i rozszerzenia kompetencji zawodowych nauczyciela. Podjęte działania mają służyć przede wszystkim rozwojowi ucznia, a także środowiska nauczycielskiego.

W polskim systemie oświaty realizacja tych zadań jest wspomagana przez przywarsztatowe doradztwo metodyczne dla nauczycieli. Tryb powoływania i powierzania zadań do-

radcom metodycznym reguluje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2003 r. w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zakresu ich działalności obowiązkowej oraz zadań doradców metodycznych, warunków i trybu powierzania nauczycielom zadań doradcy metodycznego*. Zgodnie z nim zadania doradcy metodycznego powierza nauczycielowi organ prowadzący publiczną szkołę lub placówkę w uzgodnieniu z dyrektorem placówki, w której nauczyciel jest zatrudniony, po uzyskaniu pozytywnej opinii dyrektora wojewódzkiej, powiatowej lub gminnej placówki doskonalenia nauczycieli.

Zadania doradcy metodycznego, zgodnie z rozporządzeniem, w kosza-
lińskim środowisku oświatowym są wykonywane przez nauczyciela:

1) w ramach stosunku pracy w publicznej szkole lub placówce, w której nauczyciel jest zatrudniony, z jednoczesnym obniżeniem wysokości obowiązkowego wymiaru godzin

zajęć dydaktycznych (funkcję doradcy powierza organ prowadzący);
2) w ramach dodatkowej umowy o pracę w publicznej placówce doskonalenia nauczycieli (funkcję doradcy powierza dyrektor placówki doskonalenia).

W Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie doradcy metodyczni są zatrudnieni przez prezydentów miast Koszalina, Kołobrzegu, burmistrzów Drawska Pomorskiego i Darłowa, wójta gminy Będzino oraz dyrektora Centrum Edukacji Nauczycieli. Każdy doradca metodyczny raz w tygodniu pełni dyżur w siedzibie CEN w Koszalinie lub w swojej placówce macierzystej. Doradcy zatrudnieni przez dyrektora CEN raz w miesiącu pełnią również dyżury w filiach Biblioteki Pedagogicznej.

Celem działania doradców metodycznych jest przygotowanie i wspieranie środowiska nauczycielskiego do wszelkich przedsięwzięć związanych z realizacją zadań, które mają przede wszystkim wspomagać nauczycielskie działania projałosciowe. Doradca metodyczny, będąc nauczycielem praktykiem, ma bezpośredni kontakt z uczniem, nauczycielami, rodzicami, dyrektorami szkół i wizytatorami, zna ich oczekiwania i obawy.

Doradca jest zobowiązany do systematycznego dokształcania, wzbogacania własnego warsztatu pracy, między innymi poprzez udział w obowiązkowych szkoleniach, zarówno w ramach Pracowni, organizowanych przez CEN w Koszalinie, jak i szkoleniach organizowanych przez CODN w Warszawie. Doradcy metodyczni uczestniczą również w konferencjach ogólnopolskich organizowanych przez wyższe uczelnie, wydawnictwa edukacyjne, różne instytucje oświatowe. Zdobytą wiedzą i doświadczeniem dzieli się z nauczycielami podczas konsultacji indywidualnych i zbiorowych, warsztatów i szkoleń, a także podczas obserwacji zajęć. Znaczna część nauczycieli korzystających z doradztwa to ludzie młodzi – nauczyciele stażyci i kontraktowi, którzy u progu swojej kariery zawodowej potrzebują pomocy pedagoga z większym doświadczeniem.

Cele i zadania pracy kosza-
lińskich doradców metodycznych:

- Rozpoznawanie potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli.

- Doskonalenie zawodowe nauczycieli przedszkoli, szkół, placówek oświatowych i pracowników administracji oświatowej.
- Upowszechnianie twórczych osiągnięć pedagogicznych nauczycieli, promowanie przykładów dobrej praktyki oraz działalności innowacyjnej:
 - inicjowanie i merytoryczne wspieranie zmian innowacyjnych w oświacie,
 - opiniowanie innowacji pedagogicznych,
 - publikowanie materiałów metodycznych.
- Współdziałanie z kuratorium oświaty, organem prowadzącym, instytucjami oświatowymi i wyższymi uczelniami w celu wspierania nauczycieli.
- Współpraca z innymi ośrodkami doskonalenia nauczycieli w kraju.
- Inspirowanie, organizowanie i prowadzenie doskonalenia zawodowego nauczycieli, kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych.
- Działanie na rzecz uzyskiwania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli.
- Wspieranie nauczycieli oraz kadry kierowniczej szkół i placówek w realizacji zadań związanych z reformą.
- Wymiana doświadczeń w zakresie funkcjonowania systemu oświatowego z przedstawicielami innych placówek doskonalenia oraz pracownikami nadzoru pedagogicznego.
- Przygotowanie kadr dla wewnątrzszkolnego systemu doskonalenia nauczycieli.
- Tworzenie i rozwijanie multimedialnych centrów informacji pedagogicznej.
- Współpraca z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu i nadzorem pedagogicznym w zakresie oceniania i egzaminowania uczniów.
- Organizowanie i realizacja form instruktażu metodycznego, a w szczególności:
 - zespołów metodycznych dla nauczycieli (dwa razy w roku szkolnym),
 - konsultacji indywidualnych,
 - pomocy merytorycznej i metodycznej nauczycielom,
 - konsultacji zbiorowych o problematyce zgodnej z potrzebą określoną przez zainteresowanych nauczycieli bądź dyrektorów, zgodnych z priorytetami MEN i KO.
- Działania wydawnicze związane z doskonaleniem pracy nauczycieli, rozwojem szkoły i środowiska lokalnego, publikowanie materiałów metodycznych.
- Pomoc nauczycielom w wyborze programu nauczania, podręczników i innych materiałów dydaktycznych, w tym opiniowanie stopnia użyteczności programów i materiałów edukacyjnych w procesie dydaktycznym.

Doradcy metodyczni podejmują również inne zadania, między innymi: włączają się w organizację konkursów przedmiotowych i małych olimpiad przedmiotowych, współorganizują wystawy w Galerii „Centrum”, współpracują z wydawnictwami edukacyjnymi.

Korzyści płynące z doradztwa

Przemysław Krzyżanowski

dyrektor Wydziału Edukacji Urzędu Miejskiego w Koszalinie

Od 1996 roku Gmina Miasto Koszalin jest organem prowadzącym m.in. dla trzynastu szkół podstawowych, dziewięciu gimnazjów i dziesięciu szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się na terenie Koszalina. Dbając o wysoki poziom koszalińskiej edukacji, postanowiliśmy polepszyć warunki działania szkół, umożliwić kadrze pedagogicznej permanentne doskonalenie, na co pozwalały kolejne rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej.

Ze względu na to, że w Koszalinie działa Centrum Edukacji Nauczycieli prowadzone przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego, zrezygnowaliśmy z tworzenia własnej placówki doskonalenia. W 2000 roku zawarliśmy pierwsze porozumienie pomiędzy Gminą Miastem Koszalin a Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie. Aktualnie obowiązki doradców metodycznych w wysokości 1/4 etatu w zakresie wychowania przed-

szkolnego, nauczania zintegrowanego, przedmiotów ogólnokształcących, przedmiotów zawodowych i bibliotek szkolnych powierzyliśmy dwudziestu nauczycielom z czternastu szkół. Oznacza to obciążenie finansowe w postaci płac i ich pochodnych na poziomie pięciu etatów nauczycieli dyplomowanych.

Jako organ prowadzący doceniamy rolę doradców metodycznych, których głównym zadaniem jest udzielanie pomocy nauczycielom szkół i placówek, a w szczególności nauczycielom rozpoczynającym pracę, w formie bezpośredniego wsparcia ich rozwoju oraz doskonalenia zawodowego. Zdajemy sobie jednocześnie sprawę, że ogromną rolę odgrywa tutaj CEN w Koszalinie poprzez:

- wsparcie doradców,
- stworzenie dostępu do nowości metodycznych i wydawniczych – podręczników, programów edukacyjnych,

- bezpłatne doskonalenie i doszkąlanie doradców metodycznych oraz umożliwienie im udziału w warsztatach i innych formach doskonalenia,
- stworzenie możliwości wymiany doświadczeń w ramach zespołów metodycznych itd.

Jednak współpraca z CEN to nie tylko doradztwo. Pracownicy Wydziału Edukacji bardzo chętnie uczestniczą na przykład w spotkaniach Klubu Samorządowca, Klubu Dyrektora. Biorąc pod uwagę fakt ciągłych zmian legislacyjnych, jest to niezwykle cenna inicjatywa. Gmina Miasto Koszalin już od kilku lat wykorzystuje fachową kadrę CEN-u do prowadzenia niektórych zajęć na odbywających się raz w roku dwudniowych warsztatach dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek oświatowo-wychowawczych, dla których jesteśmy organem prowadzącym. Natomiast w wyniku szkoleń w zakresie awansu zawodowego nauczycieli prowadzonych przez pracowników CEN i naszych doradców Miasto Koszalin może się poszczycić bardzo dużą liczbą nauczycieli dyplomowanych. To tylko niektóre przykłady dobrze układającej się współpracy, która może być wzorem dla innych.

Doskonalenie w liczbach

Edyta Szumocka

wicedyrektor Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie ds. CEN

Warunki, w jakich zespół konsultantów CDiDN pracuje na rzecz środowiska oświatowego, zmieniają się dynamicznie. Nasilająca się konkurencja oraz zmniejszająca się liczba czynnych zawodowo nauczycieli powoduje, że placówka podejmuje nowe wyzwania dotyczące zarówno sfery organizacyjnej, jak i merytorycznej w zakresie oferowanych usług.

Od kilku lat Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie jako placówka wojewódzka podejmuje skuteczne działania umożliwiające właściwe realizowanie zadań określonych w *Rozporządzeniu MENiS z dnia 23 kwietnia 2003 r. w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zakresu ich działalności obowiązkowej oraz zadań doradców metodycznych, warunków i trybu powierzania nauczycielom zadań doradcy metodycznego.*

Warunki, w jakich zespół konsultantów CDiDN pracuje na rzecz śro-

dowiska oświatowego, zmieniają się dynamicznie. Nasilająca się konkurencja oraz zmniejszająca się liczba czynnych zawodowo nauczycieli powoduje, że placówka podejmuje nowe wyzwania dotyczące zarówno sfery organizacyjnej, jak i merytorycznej w zakresie oferowanych usług.

W porównaniu z rokiem 2005 liczba przeszkolonych nauczycieli wzrosła o ponad 1000, co świadczy o tym, że w dalszym ciągu jest wielu nauczycieli korzystających z usług CDiDN. Zmieniła się też nieco struktura organizacyjna realizowanych zajęć. W każdym miesiącu minionego roku zajęcia odbywały się średnio w 56 gru-

pach szkoleniowych liczących około 25 osób, a w roku 2005 – w 45 grupach liczących około 30 osób. Wzrosła więc liczba grup a zmniejszyła się liczba uczestników przypadających średnio na jedną formę. Zmiana ta to zabieg celowy – mniej liczne grupy umożliwiają uzyskanie lepszych efektów, tzn. wyższy stopień osiągnięcia założonych celów, większą aktywność oraz zadowolenie uczestników zajęć.

Jednym z najważniejszych kierunków działalności placówki w ostatnich latach było przygotowanie jak największej oferty bezpłatnych form doskonalenia (wykres 1).

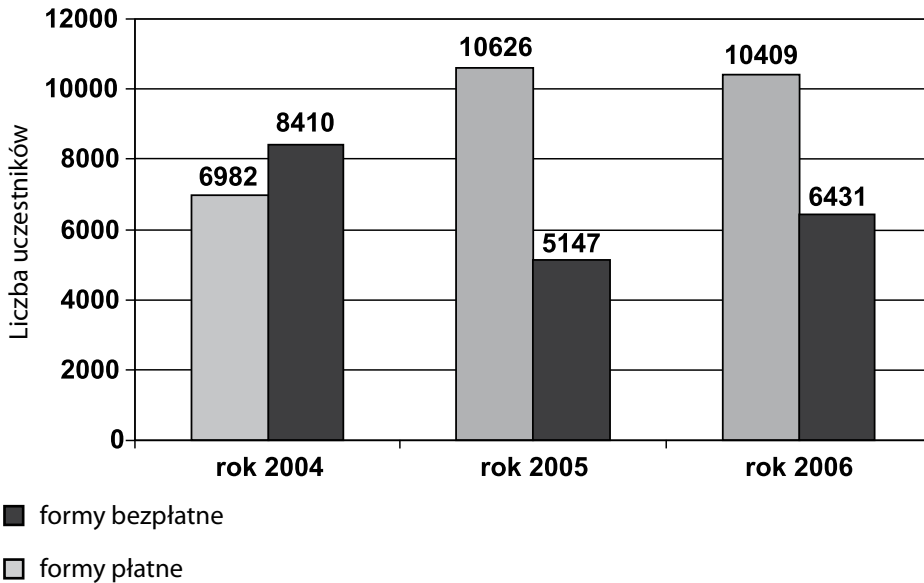
Wychodząc naprzeciw potrzebom środowisk oświatowych, Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli powołało 7 Ośrodków Aktywności Oświatowej (w Choszcznie, Gryficach, Łobzie, Myśliborzu, Stargardzie Szczecińskim, Świnoujściu oraz Wałczu). Od września 2006 r. są w nich prowadzone bezpłatne formy doskonalenia dla nauczycieli oraz kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych, z których w okresie od połowy września do początku grudnia 2006 r. skorzystało 2080 nauczycieli i dyrektorów. Formuła ta, choć z pewnością wymaga ulepszenia, spotkała się z bardzo życzliwym przyjęciem i stanowi niezwykle ważny aspekt naszej pracy w ostatnim czasie. Wykres 2. prezentuje wyraźny wzrost liczby nauczycieli przeszkolonych przez CDiDN poza Szczecinem w ostatnich trzech latach.

Lepszy wynik w tym zakresie uzyskali nie tylko dzięki uruchomieniu

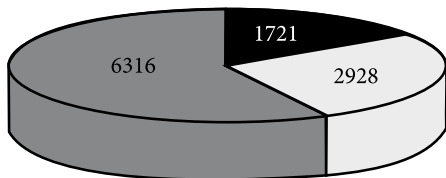
Zestawienie liczbowe przeszkolonych klientów CDiDN w 2006 roku

Lp.	Rodzaj formy kształcenia/doskonalenia	Liczba zrealizowanych form		Liczba uczestników form	
		bezpłatnych	płatnych	bezpłatnych	płatnych
1.	Studia podyplomowe/kursy kwalifikacyjne		5		169
2.	Kursy/warsztaty	232	52	3974	892
3.	Granty edukacyjne	30		919	
4.	Konferencje przedmiotowo-metodyczne i problemowe	65		3010	
5.	Rady pedagogiczne		223		5370
6.	Kluby (dyrektora, wicedyrektora, doradcy, twórczego nauczyciela itp.), seminaria	51		2071	
7.	Środowiskowe Fora Oświaty, Forum Oświaty Samorządowej	29		535	
Razem:		407	280	10409	6431
				Razem:	16840

Wykres 1.

Wykres 2.

- rok 2004
- rok 2005
- rok 2006

niu Ośrodków Aktywności Oświatowej, ale również poprzez szkolenia w ramach grantów kuratorskich w różnych ośrodkach poza Szczecinem. Nieustannie działają również Fora Oświaty Samorządowej oraz Środowiskowe Fora Oświaty adresowane do kadry kierowniczej szkół i placówek oświatowych, przedstawicieli nadzoru pedagogicznego oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Coraz ważniejszą formą współpracy Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli ze szkołami i placówkami naszego województwa są szkolenia rad pedagogicznych. Na 232 rady przeszkolone w 2006 r. aż 172 były spoza Szczecina. Jak deklarują dyrektorzy korzystający z naszych usług w tym zakresie, łatwiej jest zorganizować szkolenie dla nauczycieli na terenie swojej placówki, niż delegować ich do Szczecina czy nawet pobliskiej filii CDiDN. Szkolenia te ułatwiają dyrektorom nadzór nad doskonaleniem i motywowanie nauczycieli do zmian

w zakresie podejmowanych przez nich działań dydaktyczno-wychowawczych.

Ważny jest również fakt, że nauczyciele uczestniczą w określeniu tematyki szkoleń, dzięki czemu w większym stopniu identyfikują się z celami i przebiegiem zajęć. Również rady pedagogiczne nie tylko korzystają z naszej oferty, lecz mogą zaproponować własny temat (około 20% tematów szkoleń rad pedagogicznych zostało sformułowanych przez naszych klientów).

W minionym roku dominowała następująca tematyka szkoleń:

- wykorzystanie standardów edukacyjnych i wyników egzaminów zewnętrznych w procesie przygotowania uczniów do sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i maturalnego
- praca nauczyciela z podstawą programową
- diagnoza osiągnięć edukacyjnych uczniów
- organizacja procesu oceniania
- rola wychowawcy w przygotowaniu uczniów do egzaminów zewnętrznych
- organizacja procesu nauczania-uczenia się
- warsztat pracy nauczyciela różnych przedmiotów
- motywowanie uczniów
- kształtowanie umiejętności wychowawczych nauczyciela
- wspomaganie szkół w zakresie rozwijania współpracy z rodzicami
- profilaktyka w szkole
- interwencje wychowawcze i kryzysowe nauczyciela i dyrektora szkoły

- wykorzystanie technologii informacyjnych w pracy nauczyciela i dyrektora szkoły
- organizacja pracy szkoły
- nadzór pedagogiczny w praktyce
- prawo oświatowe w szkole.

Informacje dotyczące oferty Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w zakresie doskonalenia i doksztalcania są zawarte w *Informatorze* wydawanym w czerwcu na każdy kolejny rok szkolny. Nieodpłatne egzemplarze otrzymują wszystkie szkoły i placówki z obszaru działania CDiDN. Ponadto oferta jest dostępna przez cały rok na stronie internetowej – www.cdiddn.edu.pl, z której można pobierać formularze zgłoszeniowe. Prezentacji oferty dokonujemy także podczas sierpniowych konferencji metodycznych dla dyrektorów oraz nauczycieli wszystkich typów szkół i placówek.

Tematyka projektowanych form doskonalenia i doksztalcania wynika z priorytetów Ministerstwa Edukacji Narodowej, Kuratorium Oświaty w Szczecinie, wniosków zawartych w dokumentach Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli: corocznym *Raporcie z diagnozowania potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli* (do którego materiały empiryczne są gromadzone zgodnie ze strategią pięcioletniego projektu badawczego na lata 2004–2008), *Raporcie z badania efektów procesu doskonalenia i doksztalcania*, *Raporcie z ewaluacji grantów edukacyjnych*, *Raporcie z wewnętrznego mierzenia jakości pracy CDiDN* oraz informacji zebranych w ramach monitorowania procesu doskonalenia.

Wzbogaceniem oferty są programy realizowane w ramach grantów edukacyjnych ogłaszanych przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty. Odpowiadamy również na indywidualne zapotrzebowanie szkół w zakresie doskonalenia (w roku szkolnym 2006/2007 wdrożono 25 programów, które nie wynikały z oferty).

Przez cały rok możecie Państwo zgłaszać własne propozycje, które wynikają z potrzeb konkretnego środowiska. Jesteśmy otwarci na sugestie, uwagi i wnioski. Chętnie będziemy Państwa wspierać w rozwiązywaniu problemów w pracy na rzecz dzieci i młodzieży.

„Klucz do uczenia się”

Ewa Mrówka

konsultant ds. wychowania przedszkolnego i kształcenia zintegrowanego

Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie

Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie wraz z Transfer Learning z Gdańska podjęło działania zmierzające do uruchomienia projektu finansowanego przez EFS „Rozwój umiejętności zawodowych nauczycieli wychowania przedszkolnego województwa zachodniopomorskiego”.

Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie kompleksowych szkoleń z zakresu innowacyjnego programu edukacyjnego „Klucz do uczenia się” opartego na teorii Lwa Wygotskiego. Program został dopuszczony do użytku szkolnego przez MEN na podstawie pozytywnych opinii ekspertów i rekomendacji Uniwersytetu Gdańskiego.

Program „Klucz do uczenia się” wzbudził duże zainteresowanie wśród dyrektorów i nauczycieli wychowania przedszkolnego z naszego regionu, którzy w marcu br. uczestniczyli w konferencji prezentującej ten projekt. Jej specjalnym gościem była Galina Dolya, twórczyni programu, która zapoznała obecnych z jego ideą i założeniami. Uczestnicy konferencji wypełnili ankietę mającą na celu zdiagnozowanie potrzeb szkoleniowych nauczycieli oraz zebranie opinii na temat „Klucza do uczenia się”. Zdecydowana większość ankietowanych (98%) była zainteresowana programem i wyrażała chęć uczestniczenia w nim.

Projekt zakłada przeszkolenie 20 doradców metodycznych i konsultantów oraz 360 nauczycieli wychowania przedszkolnego z terenu województwa zachodniopomorskiego. Szkolenie będzie przebiegało w dwóch etapach:

1. Szkolenie trenerskie dla doradców metodycznych i konsultantów, obejmujące 96 godzin zajęć, realizowane przez Galinę Dolyę. Szkolenie to ma przygotować do samodzielnego prowadzenia zajęć dla nauczycieli.

2. Szkolenie dla nauczycieli wychowania przedszkolnego, obejmujące 98 godzin, realizowane przez trenerów.

Podczas szkolenia uczestnicy będą zdobywać nie tylko wiedzę teoretyczną, ale także pracować warsztatowo na materiałach przeznaczonych do pracy z dziećmi. Ponadto wszyscy uczestnicy w czasie trwania projektu będą wykorzystywać nową wiedzę i umiejętności w swojej pracy. Trenerzy zapewnią im w tym czasie wsparcie merytoryczne i organizacyjne. Po zakończeniu obu etapów zorganizowane będą dwie konferencje z Galiną Dolyą, mające na celu podsumowanie całości projektu oraz wymianę doświadczeń pomiędzy uczestnikami.

W projekcie będą wykorzystywane nowoczesne techniki informacyjne oraz powstanie strona internetowa, na której umieszczone zostanie forum dla nauczycieli, aby mogli wyrażać swoje opinie, zgłaszać problemy i wymieniać poglądy.

Dzięki realizacji projektu nauczyciele wychowania przedszkolnego zdobędą umiejętności i wiedzę umożliwiające stosowanie programu „Klucz do uczenia się”. Jest on skierowany do twórczych nauczycieli pracujących z dziećmi w wieku 2,5–6 lat. Najważniejszym celem programu jest przygotowanie małego dziecka do korzystania ze swojego potencjału umysłowego w najbardziej optymalny sposób, a także osiągnięcie dojrzałości szkolnej w pełnym tego słowa znaczeniu.

Program „Klucz do uczenia się” pozwala dzieciom realizować zadania

w sposób sprawiający im przyjemność i motywujący do dalszej pracy. Tworzy warunki, by dzieci cechowała kreatywność, ich umysły otworzyły się na wiedzę, a nauka stała się zabawą. Poprzez realizację kolejnych modułów nauczyciel wspiera dziecko w jego rozwoju bez potrzeby sztucznego przyspieszania. Przygotowuje także do wyzwań edukacyjnych, z jakimi zmierzy się w szkole i dorosłym życiu.

W Wielkiej Brytanii, gdzie program jest realizowany od lat, okazało się, że nawet najmłodsze dzieci odkrywające świat poprzez program „Klucz do uczenia się” robią zaskakujące postępy. Z łatwością uczą się konkretnych umiejętności, dużo szybciej rozumieją znaki i symbole obecne w kulturze, potrafią analizować i wyciągać wnioski i twórczo rozwiązywać problemy.

Program „Klucz do uczenia się” składa się z dwóch poziomów: „Gąsienice” – dla dzieci w wieku 2,5–4,5 roku oraz „Motyle” – dla dzieci w wieku 4,5–6 lat. Obejmuje 12 modułów, z których każdy doskonalą jeden fundamentalny aspekt rozwoju umiejętności dziecka. Każdy moduł zawiera wypracowane materiały edukacyjne wraz z kartami pracy i pomocami dydaktycznymi.

Proponowany w programie rozwój umiejętności dziecka ma prowadzić do zdolności planowania i organizowania zabawy, otwartego przedstawiania własnego punktu widzenia, a przede wszystkim wiary w siebie i swoje możliwości.

Po zakończeniu pracy, według zamierzeń programowych, dziecko będzie:

- rozumiało i umiało interpretować stosowane w programie symbole,
- umiało dokonywać wyborów,
- miało pozytywny stosunek do nauki,
- szybko „orientowało się” w nowym materiale edukacyjnym,
- łatwo dostosowywało się do nowych sytuacji,
- potrafiło wykorzystać wcześniej zdobyte umiejętności.

Więcej informacji dotyczących programu można znaleźć na stronie www.kluczdouczeniu.pl

Chętnym do udziału w projekcie informacji udziela Ewa Mrówka, konsultant CDiDN, tel. (091) 484-69-54.

Wakacje z rosyjskim

Jermina Powąska

dyrektor Bursy Szkolnej Integracyjnej w Szczecinie

W lipcu br. już po raz dwudziesty pierwszy odbył się obóz języka rosyjskiego w starym, zabytkowym budynku bursy przy ul. Zygmunta Starego 1 w Szczecinie. Organizatorami imprezy są od lat Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Polski Komitet ds. UNESCO. Taka forma wypoczynku połączona z nauką języka rosyjskiego istnieje w Polsce już od dwudziestu sześciu lat. Kierowana jest do młodzieży z całego kraju. Uczestnikami obozu mogą być uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, którzy potrafią porozumiewać się w języku rosyjskim oraz w I semestrze minionego roku szkolnego uzyskali przynajmniej ocenę 4,5 z tego przedmiotu. Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Edukacji Narodowej są to uczniowie uzdolnieni językowo, ze szkół zlokalizowanych w małych miastach (do 20 tys. mieszkańców) i na wsi, uczniowie szkół zrzeszonych w UNESCO oraz stypendyści Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci oraz wskazani przez Caritas Polska. Zajęcia z języka rosyjskiego są prowadzone przez rosyjskich lektorów – nauczycieli i młodych asystentów. Rekrutacją i doбором kadry w Rosji zajmuje się Polski Komitet ds. UNESCO przy współpracy UNESCO w Moskwie. Oprócz kadry rosyjskiej na obozach są zatrudniani również polscy wychowawcy, którzy mówią po rosyjsku.

W tym roku na podstawie przeprowadzonych rozmów kwalifikacyjnych utworzono osiem grup językowych. Poziom znajomości języka rosyjskiego wśród młodzieży polskiej Rosjanie ocenili wysoko.

Zajęcia językowe odbywały się codziennie po śniadaniu przez cztery godziny oraz po południu i wieczorem w formie imprez i spektakli. Większość zajęć była poświęcona na mówienie, czytanie, wzbogacanie słownictwa. Ponadto uczestnicy pracowali z komputerem, słuchali plików tekstowych, korzystali z DVD, wideo, slajdów, karaoke. Rosjanie pracowali z młodzieżą, wprowadzając różnorodne formy komunikacji – dyskusje, konferencje, dialogi, niedokończone frazy. Prowadzone były również zajęcia fakultatywne, takie jak taniec ludowy, analiza i interpretacja utworów literatury rosyjskiej, religie świata i lekcje śpiewu.

Dużą atrakcją obozu stała się impreza pod tytułem „Rosyjski Jarmark” przygotowana pod kierunkiem wykładowców z Moskwy. Cały budynek bursy tętnił tego dnia śpiewem, ściany zdobiły barwne dekoracje, młodzież była ubrana w ludowe rosyjskie stroje. Zorganizowano liczne konkursy, prezentowano bajki i legendy rosyjskie. Ciekawa oprawa artystyczna znalazła uznanie wśród zaproszonych gości, uczestników i polskiej kadry wychowawców.

Kolejną propozycją to „Rosyjski Dom” – olimpiada wiedzy o Rosji. Młodzież przygotowana przez lektorów zdobywała punkty, „wędrując” po kolejnych stacjach, na których musiała wykazać się wiedzą na temat wybranych rejonów Rosji, regionalnych bajek, historii, literatury, wyrobów artystycznych. Śpiewano piosenki artystów z kręgów kultury rosyjskiej. Występy były niezwykle urozmaicone, ciekawie zaprezentowane pod względem choreograficznym i wokalnym. Finałowym punktem festiwalu, jak co roku, było wspólne odśpiewanie współczesnych piosenek.

Dobrze zorganizowaną imprezą okazał się również „Dzień Polski”. Młodzież przygotowała program prezentujący folklor ziemi pyrzyckiej, kaszubskiej i śląskiej – tańce, zwyczaj ludowy, śpiewy, polską sztukę ludową.

Obozowicze brali waktywnie udział w imprezach, które w tym czasie odbywały się w naszym mieście – w Festiwalu Artystów Ulicy, warsztatach pantomimy, tańca, papierowych kwiatów oraz lania świec woskowych, chodzili do Teatru Letniego na zajęcia relaksacyjno-oddechowe Tai Chi, słuchali niedzielnych koncertów muzycznych w Sali Bogusława na Zamku Książąt Pomorskich, oglądali na dziedzińcu zamkowym filmy w ramach Filmowego Lata na Zamku, uczestniczyli w Dniu Rzeki Odry w ramach Flisu Odrzańskiego, w spektaklach na małym dziedzińcu Zamku.

Program kulturalny corocznych obozów jest bogaty. Pozwala młodzieży z małych miejscowości brać udział w ciekawych wydarzeniach, rozwijać wrażliwość, wyrabiać smak artystyczny.

Uczestnikom obozu proponuje się bogatą ofertę turystyczną, np. wyjazd nad morze trasą turystyczną wokół wyspy Wolin, gdzie zapoznają się z historią i genezą największej polskiej wyspy. Zwiedzają Muzeum Archeologiczne w Wolinie, stary port woliński ze spichlerzem z XIV w., kościół św. Mikołaja, pomnik Trzygłowa. W Międzyzdrojach spacerują wzdłuż brzegu morskiego, oglądają promenadę gwiazd. Realizowana jest również ścieżka regionalna związana z historią i kulturą ziemi szczecińskiej. Młodzież może poznać szczecińską Starówkę, Zamek Książąt Pomorskich, Ratusz Staromiejski, Kamienicę Loitzów, Bazylikę Katedralną oraz Muzeum Narodowe na Wałach Chrobrego. Kolejne wycieczki turystyczne prowadzą przez centrum Szczecina, Jasne Błonia, Park im. J. Kasprzowicza oraz na Cmentarz Centralny. Tak bogata oferta turystyczna rozwija u młodzieży poczucie przynależności narodowej, kształtuje postawę patriotyczną i obywatelską.

Obóz jest doskonałą formą integracji młodzieży polskiej i rosyjskiej – dwóch słowiańskich kultur. Nauczyciele rosyjscy i polscy wymieniają się formami pracy, metodami oddziaływań wychowawczych, a to pozwala realizować wszystkie zadania w miłej i przyjaznej atmosferze. Potwierdza to rozśpiewana, roztańczona młodzież w budynku bursy, dobiegające z każdej strony polskie i rosyjskie słowa, napisy na tablicach w obu językach. Niektórzy twierdzą, że język rosyjski jest nieciekawym i nieprzydatnym. Innego zdania są uczestnicy obozu w Szczecinie. Zgodnie mówią, że panuje moda na język angielski, niemiecki, ale rosyjski też jest piękny, bogaty i melodyjny. Ponadto wielu z nich planuje wykorzystać znajomość tego języka w życiu zawodowym.

Refleksyjny praktyk

Beata Birnbach

Uniwersytet Szczeciński, Polsko-Amerykańskie Szkoły Prywatne w Szczecinie

Żaden zawód ponoszący odpowiedzialność za rozwój poznawczy i humanistyczny człowieka nie może pozostać bez zmian, jeśli zachodzą znamienne przeobrażenia w sposobie życia ludzi i charakterze ich pracy. Dotyczy to zwłaszcza zawodu nauczycielskiego uznawanego powszechnie za najbardziej humanistyczny z zawodów.
Arthur W. Combs

Funkcja nauczyciela w XXI wieku koncentruje się wokół:

- odpowiedzialności, zgodnie z myślą A. Combsa;
- refleksyjności, rozumianej jako studiowanie i budowanie warsztatu pracy, założeń i rezultatów, analizowanie doświadczenia, wprowadzanie zmian, „odkurzanie” nawyków, burzenie rutyny i przyzwyczajzeń, stałe uczenie się korzystania z nowości teoretycznych (M. Taraszkiewicz, 1996);
- potrzeby rozwoju, która jest niewątpliwie główną siłą sprawczą „bycia” nauczycielem – współczesnym człowiekiem. Na żadnym etapie drogi życiowej i zawodowej nie może on stwierdzić, że osiągnął szczyt rozwoju i jego koncepcja egzystencjalno-profesjonalna została ostatecznie zrealizowana. Właśnie ta pryncypialna „nieskończoność” staje się dziś główną właściwością, ale też problemem tego intelektualnego zawodu (W. Prokopiuk, 1998).

Zaprezentowane powyżej myśli stały się załącznikiem moich refleksji na temat doskonalenia nauczycieli, na które mam okazję patrzeć z trzech perspektyw: nauczyciela – uczestnika szkoleń, nauczyciela prowadzącego warsztaty oraz pracownika naukowo-dydaktycznego. Pozwolę sobie zatem na postawienie kilku pytań – problemów, nad którymi zastanawiam się, dokonując obserwacji warsztatów dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej.

Celowość czy przypadkowość?

Tworzenie oferty szkoleniowej dla nauczycieli nie jest zadaniem łatwym. Doświadczam tego co roku, kiedy przygotowuję propozycje form doskonalenia nauczycieli. Dlaczego tak się dzieje? Potrzeby edukacyjne pedagogów są często nieuświadomione. Zapewne jest wielu nauczycieli, którzy zdają sobie sprawę z wpływu ich kompetencji na przebieg procesu edukacji dzieci. Wielu jest takich, którzy zadają sobie pytania dotyczące posiadania i wykorzystywania indywidualnych predyspozycji. Ci nauczyciele chcą rozwijać konkretne kompetencje. Jednak mam wrażenie, że część nauczycieli dokonuje wyboru kierunków doskonalenia bez dokonania analizy własnych predyspozycji, kompetencji i możliwości. Podejmują decyzje, kierując się swoistą „modą”, chwytliwym hasłem. A przecież wybór formy doskonalenia nie może być żywiołowy, przypadkowy, powodowany formalnymi wymaganiami przepisów lub przełożonych, ale „powinien wynikać z potrzeb wykazywanych w drodze solidnej diagnozy i identyfikacji problemów” (R. Kwaśnica, 1995).

Praktyka czy teoria edukacyjna?

Aspiracje doskonalenia nauczycieli wykazują także wydawnictwa promujące swoje podręczniki. Czasami są to oferty dobrej jakości, przedstawiające propozycje metodyczne, środki dydaktyczne lub strategie uczenia oparte na pewnych konstrukcjach teoretycznych. Niepokoi mnie jednak fakt, że czas przeznaczony na prezentację teorii naukowej, na której bazuje koncepcja metodyczna, jest skracany i marginalizowany. Często też podaje się tę jedyną (chciałoby się powiedzieć „słuszną”) teorię, nie odnosząc się do przeciwników czy propagatorów innego spojrzenia edukacyjnego. Tymczasem od organiza-

torów i autorów prezentacji (nazywanych niejednokrotnie wykładami, konferencjami) powinno się oczekiwać wieloaspektowego spojrzenia na poruszane zagadnienie. Dlatego też stosunkowo łatwo można rozpoznać referat wygłaszany przez nauczycieli związanych głównie z praktyką pedagogiczną od wykładu osoby zajmującej się naukowo-dydaktycznymi problemami polskiej oświaty. Różnica uwidacznia się w prowadzeniu wykładu: praktyk referuje istotę jednej strategii, zaś teoretyk dokonuje porównywania różnorodnych koncepcji, modeli edukacyjnych, z których zbuduje fundament dla praktyki edukacyjnej. Kolejną różnicą jest rzetelność cytowania. Nauczyciele prowadzący szkolenia często nie podają źródeł zamieszczonych definicji, postulatów, przykładów ćwiczeń.

Być może nauczyciele sięgają po opracowania teoretyczne i dokonują własnej oceny przedstawionych koncepcji. Zapewne poczucie „niedosytu naukowego” pomoże im w zdobywaniu dalszej wiedzy – tak twierdzą autorzy prezentacji organizowanych przez wydawnictwa. Ale czy to usprawiedliwia błędy konstrukcyjne i merytoryczne wykładów?

Twórczość czy odtwórczość?

Rewolucja w uczeniu (G. Dryden, J. Vos, 2000), którą postuluje edukacja XXI wieku, wymaga twórczych postaw w oświacie. Warunkiem zmian w edukacji jest nieustanny rozwój nauczycieli wspierany przez profesjonalne doskonalenie zawodowe. Miarą profesjonalizmu będzie przygotowanie nauczycieli do kreowania zmian edukacyjnych. Tylko wówczas szkoła sprosta wymaganiom współczesności (Z. Bury).

Twórczość pedagogiczna nauczycieli jest uwarunkowana twórczą postawą wobec pracy pedagogicznej, rozumianej jako gotowość do rozwiązywania problemów zawodowych w sposób polegający na skutecznym poszukiwaniu nowatorskich rozwiązań, ich weryfikacji oraz tendencji do wprowadzania modyfikacji uzasadnionych naukowo (R. Schulz, 1994). Nauczyciele uznają siebie za jednostki twórcze. Zdecydowana ich większość ma poczucie twórczej aktywności.

Najczęściej jednak, mówiąc o swojej twórczości, nauczyciele podają przykłady wprowadzania do edukacji projektów innych twórców lub modyfikowania pomysłów. Ta postawa jest także widoczna w czasie prowadzonych form doskonalenia, kiedy to uczestnicy domagają się gotowych materiałów i powielają użyte na warsztatach techniki, ćwiczenia czy zabawy. Czy to wskazuje na unikanie ryzyka i odpowiedzialności w podejmowaniu twórczej działalności? Czyżby nauczyciele woleli odtwarzać, niż tworzyć własne rozwiązania edukacyjne dla konkretnej klasy, grupy, zgodnie z jej specyfiką i predyspozycjami? Czy dlatego nauczyciele nie tworzą własnych publikacji poświęconych nowatorskiej pracy, recenzji programów podręczników szkolnych oraz materiałów metodycznych?

Mam nadzieję, że skala trudności rozwoju zawodowego nauczyciela oraz dostrzeżone problemy zainspirują i zobligują do podjęcia dyskusji oraz działalności badawczej. Powinny stać się zarzewiem głęboko przemyślanych działań nauczycieli i edukatorów. Wszak współczesny nauczyciel (...) *musi dokonać trudnego, ale koniecznego wartościowania pomiędzy pozytywnie utrwaloną i instrumentalnie rozumianą technologią procesów pedagogicznych a logiką nowych sensów i znaczeń objawiających się w tych procesach w okresie ponowoczesności, których nauczyciel jako „transformatywny intelektualista” ma być krytycznym kreatorem, a nie tylko wiernym i posłusznym realizatorem* (W. Prokopiuk, 2000).

Bibliografia:

- Bury Z. - <http://www.pcen.rzeszow.pl/publikacje/czasopisma/ergo/ergo29/ergo29.php>
- Dryden G., Vos J., *Rewolucja w uczeniu*, Poznań 2000
- Kwaśnica R., *Wprowadzenie do myślenia o wspomaganiu nauczyciela w rozwoju* [w:] Studia Pedagogiczne LXI, Warszawa 1995
- Piwoński R. (red.), *Dziecko – nauczyciel – rodzice. Konteksty edukacyjne*. Białystok – Warszawa 2003
- Prokopiuk W. (red.), *Rozwój nauczyciela w okresie transformacji*, Białystok 1998
- Prokopiuk W., *Dylemat wyboru współczesnego nauczyciela – między logiką sensu a technologią pedagogiczną*, Edukacja nr 4, 2000
- Schulz R., *Twórczość pedagogiczna*, Warszawa 1994
- Taraszkiewicz M., *Jak uczyć lepiej? Czyli refleksyjny praktyk w działaniu*, Warszawa 1996

Od wakacji do wakacji

Barbara Grabowska, doradca metodyczny w zakresie geografii

Bożena Ulchurska-Jackowska, doradca metodyczny w zakresie biologii

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli – Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne

Koniec roku szkolnego jest czasem podsumowania działań każdego nauczyciela, analizy efektów swojej pracy (za nami wyniki egzaminu gimnazjalnego, tuż przed nami wyniki egzaminu maturalnego), planowania zmian, udoskonalień, szukania nowych rozwiązań możliwych do wprowadzenia w nowym roku szkolnym. Wszystkie te przemyślenia mają służyć przede wszystkim podnoszeniu skuteczności, efektywności pracy, wzbogacaniu warsztatu pracy oraz własnemu rozwojowi jako nauczyciela i wychowawcy.

Warto zatem z perspektywy kończącego się roku szkolnego 2006/2007 podsumować wspólne działania nauczycieli przedmiotów przyrodniczych (biologii i geografii) szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w zakresie doskonalenia zawodowego. Praca nauczycieli przyrodników skupiała się w minionym roku szkolnym na następujących obszarach:

- praca z uczniami – analiza, interpretacja i wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych 2006 do podnoszenia jakości pracy szkoły; przygotowanie do egzaminów zewnętrznych 2007; analiza i interpretacja wyników próbnej matury organizowanej przez CKE w celu zdiagnozowania słabiej opanowanych umiejętności; opracowanie własnych arkuszy próbnych matur; wykorzystanie diagnozy wstępnej w planowaniu pracy z zespołem klasowym; planowanie, prowadzenie i prezentacja prac badawczych uczniów; popularyzowanie wiedzy geograficznej poprzez zorganizowanie Wojewódzkiego Konkursu Geograficznego;
- rozwijanie umiejętności dydaktycznych i wychowawczych oraz pogłębianie wiedzy merytorycznej nauczycieli – organizowanie, prowadzenie i dokumentowanie warsztatów przyrodniczych w terenie; zastosowanie metody projektu w rozwijaniu zainteresowań uczniów i wdrażaniu do samokształcenia; planowanie i orga-

nizacja pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych; współpraca z Wydziałem Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Szczecińskiego;

- rozwój zawodowy nauczyciela – spotkania metodyczne z nauczycielami o krótkim stażu pracy; udział w lekcjach otwartych doradców i nauczycieli; planowanie i realizacja rozwoju zawodowego nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego.

Spotkania i warsztaty metodyczne odbywały się w ODN-ZCE, w szkołach, w których pracują doradcy (III LO i VI LO w Szczecinie), gościnnie w XIII LO w Szczecinie, w Liceum z Oddziałami Integracyjnymi w Szczecinie oraz w Wolińskim Parku Narodowym i Ogrodzie Dendrologicznym w Przelewicach. Przy organizacji zajęć wyjazdowych korzystaliśmy ze wsparcia wydawnictw, które również zapraszały na wykłady tematyczne pracowników naukowych renomowanych krajowych uczelni, co pozwoliło nauczycielom na bieżące zapoznanie się z aktualnymi badaniami i odkryciami w wielu dziedzinach nauk przyrodniczych. Niezwykle cenna w czasie spotkań nauczycieli okazała się wymiana doświadczeń, dzielenie się spostrzeżeniami, sprawdzonymi metodami i formami pracy w ramach tzw. dobrej praktyki, a także podejmowanie wspólnych działań, zarówno przez zespół nauczycieli różnych specjalności w danej szkole, jak również w ramach tak zwanej współpracy między szkołami. Wprawdzie na osiągnięcie sukcesów w pracy z uczniami nie ma jedynej słusznej recepty, ale uczenie się od najlepszych, czerpanie z doświadczeń innych może być źródłem własnych pomysłów. Natomiast konsekwencja w realizacji zamierzeń pozwala wierzyć, że w każdej szkole można wypracować własne kryteria sukcesu uczniów i nauczycieli i osiągać wyznaczone cele.

Doradca pierwszego kontaktu

Barbara Radkiewicz

dyrektor Powiatowego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Wałczu

Zespół doradców PODN w Wałczu

Podstawą działania placówek doskonalenia nauczycieli jest przeświadczenie, że nauczyciel jest osobą uczącą się przez całe życie, nieustannie rozwijającą swoją wiedzę merytoryczną i umiejętności pedagogiczne.

Przez lata funkcjonowania doradca metodyczny, wcześniej metodyk, na stałe umiejscowił się w systemie polskiej oświaty, a nauczyciele przyzwyczaili się do możliwości szybkiego kontaktu z doradcą. W wyniku podziału administracyjnego kraju w 1999 roku wojewódzkie placówki doskonalenia nauczycieli fizycznie oddaliły się od wielu pedagogów, utrudniając im kontakt z doradcami metodycznymi.

Według raportu przygotowanego przez CODN liczba doradców metodycznych w Polsce maleje. W ciągu ostatnich 8 lat wzrosła natomiast liczba edukatorów zewnętrznych prowadzących zajęcia w różnych formach. Zmiany te ilustruje zamieszczony wykres.

Wydaje się, że problem finansowania doradców metodycznych w Polsce

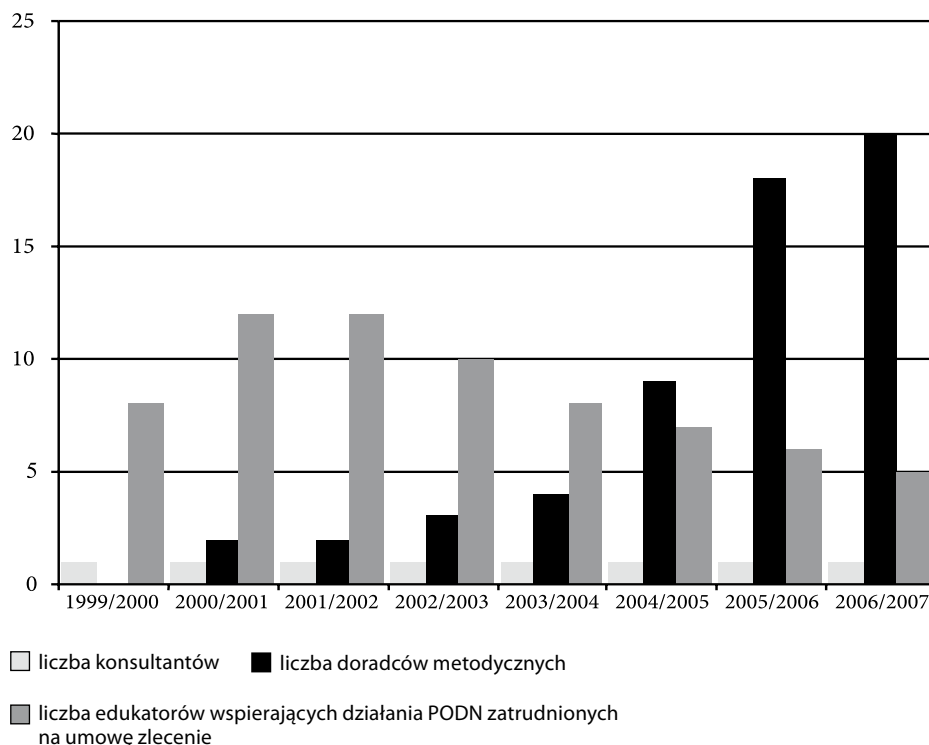
nie jest do końca rozwiązany. Dlatego organy prowadzące szkoły oraz dyrektorzy szkół niechętnie powierzają

obowiązki doradcy metodycznego swoim nauczycielom. Przykładem niedoskonałości systemu jest np. finansowanie delegacji służbowych doradców metodycznych. Samorządowy ośrodek nie może delegować doradcy zatrudnionego w szkole, a dyrektor szkoły nie bardzo chce ponosić koszty delegacji.

Obserwując od 8 lat doskonalenie nauczycieli, mogę śmiało dokonać podziału nauczycieli na tych, którzy się doskonalą i na bieżąco uaktualniają swoją wiedzę, i na tych, którzy unikają doskonalenia zewnętrznego proponowanego przez ośrodki doskonalenia nauczycieli – prawdopodobnie korzystają z Internetu i publikacji książkowych.

Ostatnia analiza dokonana w PODN w Wałczu (w marcu 2007) pozwala stwierdzić, że w naszym ośrodku najczęściej z proponowanych form korzystają nauczyciele przedszkoli, tuż za nimi są nauczyciele szkół podstawowych i gimnazjów, a najmniej doskonalą się nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych.

Kolejny problem jest związany z zamieszaniem wokół terminologii form doskonalenia nauczycieli. Dlatego w gronie pracowników nowego ośrodka pojawił się pomysł stworzenia słowniczka pojęć związanych z nazewnictwem form doskonalenia. Jest to nasza propozycja ujednolicenia nazewnictwa.

Formy doskonalenia nauczycieli w PODN w Wałczu

Nazwa formy	Definicja	Podstawa prawna nazwy
Kurs doskonalący	Pozaszkolna forma kształcenia o czasie trwania nie krótszym niż 30 godzin zajęć edukacyjnych, której ukończenie umożliwia uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy ogólnej, umiejętności lub kwalifikacji zawodowych, realizowana zgodnie z programem nauczania przyjętym przez organizatora kształcenia.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MEiN z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych • Statut PODN
Kurs zawodowy	Kurs, którego program nauczania obejmuje usystematyzowane treści nauczania wybrane z programu nauczania dla zawodu dopuszczonego do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Wyniki kursu zawodowego są zaliczane przy podejmowaniu nauki w szkole dla dorosłych prowadzącej kształcenie zawodowe.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MEiN z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych
Seminarium	Pozaszkolna forma kształcenia o czasie trwania nie krótszym niż 5 godzin zajęć edukacyjnych, której ukończenie umożliwia uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy na określony temat, realizowana zgodnie z programem nauczania przyjętym przez organizatora kształcenia.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MEiN z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych • Rozporządzenie MENiS z dnia 23 IV 2003 r. w sprawie warunków, trybu tworzenia (...) placówek doskonalenia nauczycieli
Praktyka zawodowa	Pozaszkolna forma kształcenia o czasie trwania uzależnionym od złożoności umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań zawodowych, nie krótszym jednak niż 80 godzin zajęć, której ukończenie umożliwia uzyskanie lub uzupełnienie praktycznych umiejętności zawodowych z wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia zawodowego uczestników.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MEiN z dnia 3 lutego 2006 r. w sprawie uzyskiwania i uzupełniania przez osoby dorosłe wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych
Lekcja otwarta	Lekcja w szkole lub zajęcia w przedszkolu z udziałem uczniów (przedszkolaków) oraz zainteresowanych nauczycieli, pokazująca metodologię prowadzenia zajęć. Jest to praktyczna forma doradztwa metodycznego.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MENiS z dnia 23 IV 2003 r. w sprawie warunków, trybu tworzenia (...) placówek doskonalenia nauczycieli • Statut PODN
Zespół metodyczny (nauczycielski)	Kilkugodzinna (2–4) forma doskonalenia, w której uczestniczą nauczyciele tego samego przedmiotu z jednego lub kilku etapów edukacyjnych. Jest to podstawowa jednostka organizacyjna w systemie pomocy i doradztwa metodycznego.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MENiS z dnia 23 IV 2003 r. w sprawie warunków, trybu tworzenia (...) placówek doskonalenia nauczycieli • Statut PODN
Warsztaty	Kilkugodzinna forma doskonalenia, w wyniku której pod opieką edukatora powstają materiały dydaktyczne do wykorzystania przez uczestników.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MENiS z dnia 23 IV 2003 r. w sprawie warunków, trybu tworzenia (...) placówek doskonalenia nauczycieli • Statut PODN
Konsultacje indywidualne	Krótką formą doskonalenia dotyczącą wybranego przez uczestnika problemu wynikającego z jego pracy zawodowej. Jak podaje „Słownik języka polskiego” M. Szymczak – zasięganie opinii u fachowców i specjalistów, udzielanie rad, wskazówek i wyjaśnień przez rzeczoznawców. Konsultacje mogą się odbywać podczas kontaktu bezpośredniego, przez telefon lub Internet.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MENiS z dnia 23 IV 2003 r. w sprawie warunków, trybu tworzenia (...) placówek doskonalenia nauczycieli
Konsultacje zbiorowe	Krótką formą (1–2 godzin) dla kilku/kilkunastu nauczycieli mających ten sam problem, np. dydaktyczny, prawny.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MENiS z dnia 23 IV 2003 r. w sprawie warunków, trybu tworzenia (...) placówek doskonalenia nauczycieli
Konferencja	Narada przedstawicieli określonych instytucji, organizacji (np. politycznych, społecznych, naukowych, partyjnych), rządów lub państw, podczas której poruszane są wcześniej zaplanowane kwestie wymagające przeanalizowania. Konferencja nauczycieli, wg założeń organizacyjnych, powinna składać się z dwóch części: teoretyczno-naukowej oraz praktycznej, będącej ilustracją omawianych z punktu widzenia teorii zagadnień.	
Konferencja metodyczna	Narada nauczycieli określonych przedmiotów i etapów edukacyjnych, podczas której poruszane są wcześniej zaplanowane kwestie wymagające przeanalizowania, dotyczące metodyki nauczania lub form pracy z uczniem. Forma pracy – zasięganie opinii u specjalistów, poznanie opinii ekspertów i uczestników, wymiana doświadczeń uczestników.	<ul style="list-style-type: none"> • Statut PODN
Kurs kwalifikacyjny	Kurs nadający kwalifikacje wg programu MEN	<ul style="list-style-type: none"> • Statut PODN • Rozporządzenie MENiS z dnia 23 IV 2003 r. w sprawie warunków, trybu tworzenia (...) placówek doskonalenia nauczycieli
Szkolenie rady pedagogicznej	Szkolenie odbywające się w szkole. Tematyka, forma i liczba godzin są ustalone między prowadzącym zajęcia a dyrektorem szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> • Statut PODN
Szkolenie e-learningowe	Szkolenie przez Internet	

Edukacyjne zasoby Internetu z zakresu bhp

Anna Oleszak

Uniwersytet Szczeciński

Strony internetowe sprzyjają edukacji, gdyż stanowią obszerne źródło informacji, dostępne całodobowo z każdego miejsca świata. Poszukujący informacji z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy ma do wyboru szereg serwisów internetowych poświęconych tej tematyce. Są to zarówno serwisy instytucji państwowych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, ośrodków szkoleniowych, jak i niezliczone liczby stron firm lub osób prywatnych działających w branży bhp.

Wraz z wejściem Polski do Unii Europejskiej w naszym kraju zaszły znaczące zmiany jakościowe w podejściu do bezpieczeństwa. Integracja naszej gospodarki z gospodarkami państw Unii oraz obowiązek dostosowania polskiego prawa do wymogów zawartych w dyrektywach wspólnoty europejskiej wymagają szybkiego i gruntownego postępu w dziedzinie ochrony pracowników w środowisku pracy. Jednym z warunków jego osiągnięcia jest przygotowanie wysoko wykwalifikowanych kadr do realizacji zadań z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zapotrzebowanie na doksztalcenie podnoszące kwalifikacje z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy rośnie. Uwarunkowane jest to rozwojem skomplikowanych form i systemów technicznych, zapewniających z jednej strony poprawę egzystencji i rozwój ludzkości, z drugiej jednak mogących powodować częstsze występowanie dużych katastrof, a także wzrost ogólnej liczby wypadków.

Człowiek współczesny żyje i funkcjonuje w medialnym świecie. Owo potężne środowisko medialne współtworzą podłączone do Internetu komputer, telewizja i telefonia komórkowa. Sieć komputerowa stwarza nieograniczone możliwości komunikacji, wymiany poglądów, korzystania z informacji i rozwiązań metodycznych ofe-

rowanych przez innych nauczycieli tej samej czy innej specjalności. Ma wpływ na podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa przez umożliwienie kształcenia na odległość.

W dobie społeczeństwa informacyjnego konieczność kształcenia, czy właściwie samokształcenia przez całe życie, wymaga od systemów edukacyjnych jak najlepszego przygotowania do tego całościowego zadania.

Badania nad efektywnością nauczania przy zastosowaniu multimedialnych form przekazu dowodzą, że zwiększają one stopień przyswojenia wiedzy od 50% do prawie 400%, oszczędność czasu wynosi 38–70%, tempo uczenia się jest szybsze o 60%, zakres przyswajanej wiedzy wyższy o 25–50%. Media spełniają w procesie nauczania funkcje: poznawczo-kształcącą, emocjonalno-motywacyjną, interaktywną. Prowadzone są również badania nad innowacyjnymi możliwościami zastosowania mediów elektronicznych, zwłaszcza kombinacji multimedialnych, w celu animacji i wspierania procesów indywidualnego i zbiorowego uczenia się.¹

Współczesne technologie medialne i informacyjne otwierają przed uczącymi się szereg nienotowanych do niedawna możliwości. Pozwalają na zastosowanie nowoczesnych technik ułatwiających i zachęcających do sa-

mokształcenia. Uczący się mają praktycznie nieograniczone możliwości pozyskiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji. Od nich samych zależy, jak te możliwości zostaną wykorzystane w praktyce. Nowa edukacja będzie nakierowana na rozwój umiejętności uczenia się, przekształcania informacji w wiedzę, a wiedzy w działanie.

W dzisiejszych czasach prym w przekazywaniu informacji i przesyłaniu danych na duże odległości wiecie Internet.

Bezpieczeństwo i higiena pracy na stronach internetowych

W Internecie eksponowane są ogromne zasoby, do których między innymi należą serwisy wiadomości, artykuły na dowolne tematy, treści książek, kopie obrazów, utwory muzyczne, oprogramowanie etc. Większość z nich jest osiągalna z poziomu usługi WWW, do wykorzystania której niezbędne jest posiadanie przeglądarki WWW. Powstanie sfery WWW rozpoczęło nowy rozdział historii Internetu. Dzięki niej sieć w ciągu zaledwie kilku lat stała się nowym, docierającym do ponad stu milionów użytkowników medium.

W zamierzeniach twórcy World Wide Web – Tima Bernesa-Lee, naukowca CERN – miał on służyć do udostępniania wyników badań i ułatwić współpracę fizyków z różnych ośrodków badawczych.² Szybko okazało się, że „pajęczyni” przeznaczone było znacznie szersze zastosowanie.

Strony internetowe sprzyjają edukacji, gdyż stanowią obszerne źródło informacji, dostępne całodobowo z każdego miejsca świata. Poszukujący informacji z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy ma do wyboru szereg serwisów internetowych poświęconych tej tematyce. Są to zarówno serwisy instytucji państwowych, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, ośrodków szkoleniowych, jak i niezliczone liczby stron firm lub osób prywatnych działających w branży bhp. Serwisy o charakterze informacyjnym zawierają m.in. dział najnowszych wiadomości z rynku bhp, porady, wyjaśnienia niezbędnych definicji, listy danych kontaktowych najważniejszych instytucji zajmujących się aspektami bhp. Do dyspozycji

są liczne artykuły i publikacje wyjaśniające zarówno zagadnienia podstawowe, jak i zaawansowane. Na wielu stronach można odnaleźć niezbędne akty prawne wraz z interpretacją. Nieocenioną pomoc stanowią także zamieszczane wzory oraz przykłady wypełniania dokumentacji formalno-prawnej.

Wiele portali oferuje możliwość konsultacji on-line lub za pomocą poczty elektronicznej ze specjalistą bhp. Proponowana jest również możliwość rozsyłania za pomocą poczty elektronicznej tzw. newsletterów, czyli elektronicznej formy biuletynu – czasopisma rozsyłanego do prenumeratorów. Z tej formy dystrybucji korzystają biuletyny firmowe, gazety elektroniczne (zarówno w formacie tekstowym – ASCII, jak i HTML czy PDF). Newslettery przybierają czasem duże formy zbioru informacji, tworząc albo struktury odwołujące się do pełnych artykułów zamieszczonych na stronach WWW, albo też publikując od razu w dostarczonym newsletterze całość tekstu.

Większość portali internetowych prowadzi obecnie także bardzo popularną formę grup dyskusyjnych, tzw. forum dyskusyjne, oraz tworzy własne sklepy internetowe. Do najpopularniejszych stron odwiedzanych przez internautów szukających informacji z zakresu bhp należą: portal Państwowej Inspekcji Pracy <http://www.pip.gov.pl>, strony Centralnego Instytutu Ochrony Pracy <http://www.ciop.pl>, serwis informacyjny <http://www.bhp.com.pl>, serwis dotyczący wypadków przy pracy i bhp <http://www.wypadek.pl> oraz strona sklepu internetowego zajmującego się dystrybucją artykułów i usług związanych z dziedziną bhp <http://www.ebhp.pl>.

Bazy danych wspomagające on-line prowadzenie działań z zakresu bhp

Baza danych jest zbiorem informacji zapisanych w ściśle określony sposób w strukturach odpowiadających założonemu modelowi danych. W potocznym ujęciu obejmuje dane oraz program komputerowy wyspecjalizowany do gromadzenia i przetwarzania tych danych. Program taki (lub zestaw programów) nazywany jest *Systemem zarządzania bazą danych* (ang. Data

Base Management System (DBMS). Bazy danych operują głównie na danych tekstowych i liczbowych, lecz większość współczesnych baz umożliwia przechowywanie danych binarnych typu grafika, muzyka itp.

Najszerszą ofertę interaktywnych narzędzi i baz danych wspomagających on-line prowadzenie działań z zakresu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w środowisku pracy przedstawia Centralny Instytut Ochrony Pracy (CIOP). Instytut ten jest podstawową placówką naukowo-badawczą w Polsce, zajmującą się kompleksowo problematyką kształtowania warunków pracy zgodnie z psychofizycznymi możliwościami człowieka. Przedmiotem działania Instytutu jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych prowadzących do nowych rozwiązań technicznych i organizacyjnych w zakresie ochrony pracy w dziedzinie bezpieczeństwa, higieny pracy i ergonomii oraz wykonywanie innych zadań szczególnie ważnych dla osiągnięcia celów polityki społeczno-gospodarczej państwa w tej dziedzinie.³

Najczęściej wykorzystywanymi bazami danych są np.: baza SINBAD (udostępniająca zbiory informacji związanych z bhp w zakresie dokumentów normalizacyjnych, środków ochrony indywidualnej oraz czynników szkodliwych), baza BAZCHEM (zawierająca zbiory rozporządzeń, norm, zaleceń i przepisów Unii Europejskiej, a także wykazy substancji chemicznych i pyłów emitowanych w wybranych procesach technologicznych w warunkach krajowych), baza INFORM (zawiera informacje o normach międzynarodowych europejskich oraz polskich z zakresu bezpieczeństwa pracy i ergonomii).

CIOP prezentuje również inne narzędzia interaktywne, jak np. komputerowy system STER (wspomagający kompleksowo wszelkie działania związane z bhp – z zarządzaniem bezpieczeństwem i higieną pracy w przedsiębiorstwie oraz zapewnieniem stosownej profilaktyki), program IRYS (system oceny ryzyka zawodowego przez Internet), program AKK (umożliwiający analizę kosztów i korzyści bezpieczeństwa i higieny pracy) i wiele innych programów przydatnych w rozwiązywaniu problemów dotyczących bezpieczeństwa, higieny i pra-

wa pracy, pozwalających szybko i kompleksowo uzyskać potrzebną informację.

Także liczne wydawnictwa promują w Internecie szereg profesjonalnych programów wspomagających działanie służb bhp. Przykładem może być Wydawnictwo Forum (np. *BHP na CD, Ocena ryzyka zawodowego, Bezpieczny budynek*)⁴, Wydawnictwo ODDK (np. *Prezentacje do szkoleń bhp, Projektowanie opisów pracy*)⁵ oraz producenci programów komputerowych dla służb bhp – firma PENTA Soft (np. *Ocena ryzyka zawodowego, Wypadki, Kartoteki pracowników*)⁶, firma Yarston (*Vademecum bhp*)⁷.

E-learning jako jedna z metod edukacji z dziedziny bhp

Zdalna edukacja jest ważnym elementem nowoczesnego systemu nauczania, tym bardziej że adresowana jest głównie do osób dążących do podniesienia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych. Dzięki niej umożliwia się wszystkim osobom ustawiczne kształcenie, czyli kształcenie przez całe życie, bez żadnych ograniczeń.

E-learning jest nauczaniem na odległość z wykorzystaniem technik komputerowych i Internetu; wspiera również tradycyjny proces nauczania za pomocą komputerów osobistych, dysków CD i DVD i materiałów prezentowanych w Internecie. Pozwala na ukończenie kursu, szkolenia, a nawet studiów, bez konieczności fizycznej obecności w sali wykładowej. Wykorzystując Internet oraz podstawowe medium komunikacji, e-learning stwarza możliwość samokształcenia w oderwaniu od miejsca i czasu.

Narzędzia e-learningu to specjalnie przygotowane programy komputerowe BSCW (ang. Basic Support for Cooperative Work) czy CSCW (ang. Computer Supported Cooperative Work), strony internetowe, fora dyskusyjne, poczta elektroniczna, czat, wideokonferencja.

Obowiązkowe szkolenia z zakresu bhp są przeprowadzane w formie instruktażu, kursu lub samokształcenia kierowanego. Mają one na celu zapoznanie pracowników z przepisami i zasadami bhp w zakresie niezbędnym do wykonywania pracy na określonym stanowisku oraz związanych

z tym obowiązków i odpowiedzialności w dziedzinie bhp. Wzrastające potrzeby szkoleniowe, zwłaszcza w dużych firmach, powodują poszukiwanie rozwiązań usprawniających i zwiększających wydajność cyklu szkoleniowego. Odpowiedzią na rodzące się potrzeby są szkolenia bhp organizowane przez Internet. Liczne firmy i instytucje nieustannie biorą udział w wyścigu o najbardziej atrakcyjną ofertę szkoleniową.

Interesujące rozwiązanie prezentuje Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). Akademia PARP uruchomiła szkolenie w systemie e-learningu z zakresu bhp w sektorze MSP. Szkolenie jest skierowane do kadry menedżerskiej, pracowników oraz osób odpowiedzialnych za sprawy bhp w przedsiębiorstwach. Szkolenie to jest bezpłatne, a ukończenie go, w zależności od tempa nauki, zajmuje około 21 dni. W szkoleniu można wziąć udział na stronie internetowej <http://www.akademia.parp.gov.pl/>.⁸

E-learning nie jest wykorzystywany jedynie dla potrzeb krótkookresowych szkoleń, ale coraz częściej jest również pomocny w długookresowym kształceniu, w szczególności na poziomie wyższym. Od 1997 roku Centralny Instytut Ochrony Pracy prowadzi studia podyplomowe pn. „Bezpieczeństwo i ochrona człowieka w środowisku pracy”. W 2002 roku poszerzono ofertę, wprowadzając możliwość uczestnictwa w studiach na odległość z wykorzystaniem Internetu. Program studiów został tak zaprojektowany, aby orientował słuchaczy we wszystkich najważniejszych problemach z obszaru bezpieczeństwa, higieny pracy i ergonomii. Studia podyplomowe trwają pół roku. Przewidziany programem materiał zostaje opanowany na odległość za pośrednictwem Internetu. Ta część materiału, która wymaga zajęć warsztatowych i laboratoryjnych, jest realizowana podczas ośmiu dwudniowych zjazdów. Na potrzeby studiów został opracowany multimedialny pakiet edukacyjny, który został umieszczony na serwerze edukacyjnym Instytutu w systemie *LearningSpace* i za pośrednictwem Internetu jest udostępniony słuchaczom na okres studiów.⁹

Podmioty działające na rynku edukacji, aby utrzymać swoją pozycję, bę-

dą musiały dostosować się do szybkich zmian, takich jak zmiana sytuacji demograficznej w postaci niżu demograficznego, co radykalnie zmniejszy bazę rekrutacyjną studentów, czy też np. nasilenie konkurencji ze strony uczelni zagranicznych w związku z naszym przystąpieniem do Unii Europejskiej. Szansą na dalszy rozwój, ale również koniecznością dla tego rynku, jest rozwój e-learningu wychodzącego naprzeciw nasilającej się potrzebie masowego kształcenia ustawicznego w gospodarce opartej na wiedzy.

Podsumowanie

Problematyka bezpieczeństwa i higieny pracy oraz problemy ochrony pracy zyskują na znaczeniu w kontekście rozwijających się form współpracy między narodami, a zwłaszcza integracji europejskiej. Nie bez wpływu pozostaje tu też budowanie wspólnego obszaru edukacyjnego oraz upowszechnianie się idei kształcenia ustawicznego, zwanego także kształceniem w ciągu całego życia. Współczesne technologie i rozwiązania organizacyjne wprowadzone w firmach, zakładach pracy czy instytucjach wymagają przebudowy i innego spojrzenia na problematykę kształcenia ustawicznego oraz wyraźnego określenia w nim miejsca i roli problematyki bezpieczeństwa i higieny pracy.

Edukacja jest czymś więcej niż jedynie czynnikiem dającym szansę na zatrudnienie – przygotowując do pracy zawodowej, przyczynia się do samorealizacji oraz kształtuje aktywną postawę obywatelską w demokratycznych społeczeństwach.

Wydaje się konieczne upowszechnianie zasady szerszego i bardziej wszechstronnego przygotowania pracowników z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w obszarach kształcenia pozazawodowego i zawodowego. W dokonującej się obecnie w Polsce znaczącej reformie tego obszaru edukacyjnego niezbędne jest uczestniczenie specjalistów z zakresu bezpieczeństwa i ochrony pracy w tworzeniu programów i koncepcji kształcenia zawodowego, aby zapewnić w nich potrzebny zakres treści i informacji. Nowego spojrzenia na bezpieczeństwo pracy wymaga także coraz bardziej upowszechniona idea kształcenia ustawicznego.

Procesu budowy cywilizacji informacyjnej nikt nie jest w stanie powstrzymać, a jedyną prawidłową odpowiedzią na ten proces jest dostosowanie się i odpowiednie przygotowanie do przyjęcia nowych praw i obowiązków z tego wynikających. W wieku społeczeństwa informacyjnego istotne jest twórcze myślenie i innowacyjność. Osoby pragnące poszerzać swoją wiedzę z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy mają za pośrednictwem Internetu udostępniony szeroki wachlarz narzędzi pomocnych w procesie samokształcenia. Coraz ważniejsze stają się dynamiczne umiejętności proceduralne obejmujące wyszukiwanie informacji, jej filtrowanie, ocenę wiarygodności i istotności, przetwarzanie, syntetyzację, prezentację – a tego należy się nauczyć.

Nadążanie za nową cywilizacją jest konieczne dla zaistnienia każdej jednostki, a możliwe tylko dzięki wykorzystaniu nowej formy edukacji, jaką jest kształcenie i samokształcenie na odległość. Edukacja jest kluczowym elementem rozwoju nie tylko jednostek, ale i całej cywilizacji. Aby każdy mógł z niej skorzystać, potrzebne jest wdrażanie nowych systemów nauczania i propagowanie kształcenia przez całe życie. W tym celu należy włączyć do programu nauczania zajęcia umożliwiające nabywanie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi środkami przekazu informacji.

Przypisy

- ¹ Bucka J., *Multimedialne systemy kształcenia. Nauczanie wspomagane komputerem i nauczanie przez sieć komputerową*, Internetowy Publikator Edukacyjny, <http://www.ipe.pl> [2007.02.26]
- ² Franke T., *WWW – prosto i przystępnie*, Warszawa 1997
- ³ Centralny Instytut Ochrony Pracy, <http://www.ciop.pl> [2007.03.03]
- ⁴ Wydawnictwo FORUM, <http://www.e-forum.com.pl/> [2007.03.03]
- ⁵ Wydawnictwo ODDK, <http://www.oddk.pl/> [2007.03.03]
- ⁶ Zakład Usług Informatycznych PENTA Soft, <http://www.pentasoftware.com.pl/> [2007.03.04]
- ⁷ Kancelaria prawnoinformatyczna Yarston, <http://www.vademecum-szefa.wroc.pl/> [2007.03.04]
- ⁸ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, <http://www.akademia.parp.gov.pl/> [2007.03.03]
- ⁹ Świder K., Suchecka M., *Nowoczesne materiały i formy edukacyjne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy* [w:] „Bezpieczeństwo Pracy – nauka i dydaktyka” nr 7–8, Warszawa 2002

Wrzesień, jak co roku, to początek nauki dla wielu młodych ludzi i wyęzionej pracy dla nauczycieli. Jednak uczniowie spędzają wiele godzin każdego dnia w szkole nie tylko na lekcjach. Należy więc zastanowić się nad tym, co zrobić, aby ten czas był spędzany w bezpiecznych warunkach i w bezpieczny sposób.

Każdego roku na terenie szkół dochodzi do wielu niebezpiecznych zdarzeń z udziałem dzieci i młodzieży. I chociaż szkoła powinna kojarzyć się z miejscem bezpiecznym, miejscem, w którym dzieciom nic nie zagraża, to jednak statystyki nie są zadowalające. W roku 2006 na terenie naszego kraju stwierdzono w szkołach podstawowych i gimnazjalnych 951 bójek lub pobić, 691 przestępstw narkotykowych oraz 3603 przypadki przestępstw rozbójniczych (źródło: www.policja.pl/portal/pol/4/4259/). Trzeba mieć na uwadze, że są to przypadki oficjalnie zgłoszone policji, natomiast możemy się tylko domyślać, ile nie zostało odnotowanych.

Wszyscy mamy świadomość, że bezpieczna szkoła to nie taka, która jedynie na zewnątrz tworzy wizerunek szkoły bez problemów. W bezpiecznej szkole wszyscy pracownicy i uczniowie potrafią właściwie się zachować w różnego rodzaju sytuacjach kryzysowych oraz znają obowiązujące procedury prawne. Bezpieczna szkoła potrafi w przypadku zdiagnozowania problemu współpracować z różnymi instytucjami i placówkami zewnętrznymi, nie ukrywając trudnej sytuacji, lecz starając się ją jak najszybciej rozwiązać.

Chcąc inspirować szkoły do dbania o bezpieczeństwo, Wydział Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie organizuje kolejną edycję programu „Bezpieczna szkoła” – konkursu dla wszystkich placówek oświatowych województwa zachodniopomorskiego, w którym nagradzane są ciekawe pomysły wpływające na poprawę bezpieczeństwa na ich terenie.

Konkurs jest swego rodzaju formą giełdy pomysłów profilaktycznych i rozwiązań praktycznych, które w konsekwencji stają się bazą informacji do wykorzystania przez inne placówki. Współpraca szkół z lokalną policją jest stałym elementem prowadzonych

Bezpieczna szkoła – to wcale nie jest trudne

nadkom. Katarzyna Kamińska
podkom. Marzena Maćkowiak-Pluta

Wydział Komunikacji Społecznej KWP w Szczecinie

w nich działań profilaktycznych. Konkurs jest zatem także formą docenienia niełatwej przecież pracy zarówno nauczycieli, jak i policjantów.

Celem konkursu jest propagowanie zasad bezpieczeństwa w szkołach i placówkach oświatowych oraz wyróżnienie i promowanie innowacyjnych inicjatyw profilaktycznych.

Z dumą można stwierdzić, że z roku na rok grono bezpiecznych szkół w naszym województwie się powiększa. Pojawiają się wciąż nowe pomysły i to nie tylko takie, które wymagają dużych nakładów finansowych, lecz przede wszystkim są rozwiązaniami oryginalnymi, niedrogimi i zapewniającymi dzieciom bezpieczniejsze warunki w szkołach.

W tym roku szkolnym „Bezpieczna szkoła” rusza pod hasłem *Nie dajmy się uzależnieniom*. Szkoły, które pragną pochwalić się swoimi pomysłami oraz dokonaniem w tym zakresie, mogą przystąpić do konkursu w terminie do 30 września.

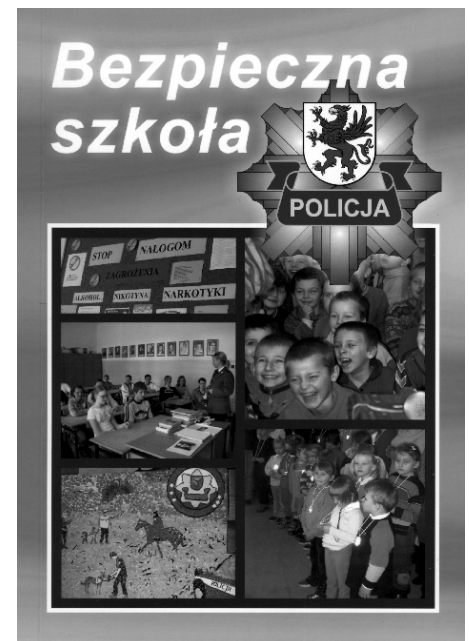
Szczegółowe informacje na temat konkursu znajdują się na stronie www.zachodniopomorska.policja.gov.pl.

Organizatorzy konkursu poddadzą ocenie nie tylko inicjatywy w zakresie profilaktyki uzależnień, ale także bezpieczną organizację codziennego życia szkoły.

Jakie korzyści daje szkołom udział w programie „Bezpieczna szkoła”?

Uczestnicy konkursu mają możliwość zorganizowania z pomocą policji między innymi „Policyjnego Dnia Bezpieczeństwa”. Mogą także wziąć udział w „Policyjnym Studium Bezpieczeństwa”, które jest propozycją dla osób zainteresowanych problemami bezpieczeństwa na terenie szkoły. Zajęcia prowadzone przez funkcjonariuszy policji oraz przedstawicieli innych

instytucji będą się odbywały raz w miesiącu przez cały rok szkolny 2007/2008. Wykłady, warsztaty, ćwiczenia praktyczne zaprezentują problemy związane między innymi z zagrożeniami terrorystycznymi, bezpieczeństwem w ruchu drogowym, agresją i przemocą, substancjami psychoaktywnymi.

W programie „Bezpieczna szkoła” można wygrać ciekawe nagrody: honorową statuetkę, pamiątkowy Certyfikat Bezpieczeństwa oraz nagrody pieniężne i materialne przygotowane przez firmy i instytucje wspierające nasz program. Jednak największą nagrodą jest szansa dołączenia do grona laureatów konkursu i związany z tym prestiż.

Uroczyste zakończenie programu oraz podsumowanie wszystkich inicjatyw nastąpi wraz z zakończeniem roku szkolnego.

Zapraszamy.

NOWE AKTY PRAWNE

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2007/2008 (Dz. U. nr 102, poz. 692).

Ustala ono maksymalne ceny mleka i jego przetworów dostarczanych do przedszkoli i szkół w ramach dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w wysokości określonej w załączniku do tego rozporządzenia.

2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej dzieciom i uczniom na zakup podręczników i zakup jednolitego stroju (Dz. U. nr 120, poz. 819).

Program ten jest skierowany do dzieci z rodzin, w których dochód na osobę nie przekracza 351 zł netto. Dofinansowanie podręczników szkolnych dotyczy dzieci z klas od 0 do III – kwota dofinansowania wynosi odpowiednio: do 70 zł dla oddz. 0, do 130 zł dla klasy I, do 150 zł dla klasy II oraz do 170 zł dla klasy III.

Natomiast dofinansowanie zakupu jednolitego stroju, adresowane do tej samej grupy dzieci ze szkoły podstawowej oraz gimnazjum, wynosi 50 zł.

W celu otrzymania dofinansowania rodzice składają, w terminie ustalonym przez organ prowadzący szkołę, wnioski do dyrektora szkoły, w której dziecko będzie się uczyło w roku szkolnym 2007/2008 (do wniosku dołącza się zaświadczenie o wysokości dochodów lub zaświadczenie o korzystaniu ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej lub – w uzasadnionych przypadkach – oświadczenie o wysokości dochodów). Dyrektor szkoły przekazuje rodzicom dofinansowanie po otrzymaniu środków finansowych z gminy.

3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 czerwca 2007 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. nr 124, poz. 860). Klasyfikacja ta obejmuje zawody, typy szkół ponadgimnazjalnych, w których może odbywać się kształcenie, oraz wskazuje ministrów, na których wnioski zawody zostały wprowadzone do klasyfikacji. Ponadto wskazuje także okres kształ-

cenia w zasadniczej szkole zawodowej i szkole policealnej na podbudowie profilu kształcenia ogólnozawodowego w liceum profilowanym. W przypadku szkoły policealnej o skróconym okresie kształcenia wskazano numer profilu kształcenia ogólnozawodowego i długość okresu kształcenia w latach.

4. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministerstwa Sportu i Turystyki (Dz. U. nr 135, poz. 953). Określa ono szczegółowy zakres działania Ministra Sportu i Turystyki oraz działy administracji rządowej, którymi on kieruje, tj.: kulturę fizyczną i sport, turystykę.

5. Uchwała nr 126/2007 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie harmonogramu zadań wykonywanych w roku 2008 w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz kierunków realizacji programu na następne dwa lata (MP nr 45, poz. 533).

Zwiększa ona środki finansowe przeznaczone na realizację tego programu w roku 2008 o kolejne 50 mln zł – do kwoty 250 mln zł, a w roku 2009 do 300 mln zł. Jednocześnie umożliwia wojewodom przeznaczenie 20 środków przyznanych województwu na tworzenie nowych lub doposażenie istniejących punktów przygotowywania lub wydawania posiłków do dnia 31 grudnia 2009 r. Ponadto nakazuje podejmowanie w 2008 roku działań mających na celu zwiększenie liczby wydawanych posiłków gorących, w tym w formie pełnego obiadu, a w roku 2009 objęcia pomocą w formie posiłku osób nieobjętych dożywianiem z różnych powodów, w szczególności z powodu braku warunków technicznych.

ZAKTUALIZOWANE...

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. nr 97, poz. 644).

Nowelizacja ta zwalnia zainteresowanych z potrzeby tłumaczenia na język polski zaświadczeń zagranicznego

zakładu leczniczego lub zagranicznego lekarza, wystawianych na terytorium Unii Europejskiej, państw członkowskich EFTA – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, w językach urzędowych tych państw.

2. Ustawa o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela (Dz. U. nr 102, poz. 689).

Nowelizacja ta nakazuje nawiązywanie stosunku pracy z nauczycielem zatrudnionym w zespole szkół jako odrębnej jednostce organizacyjnej – na podstawie umowy o pracę lub mianowania. Dotychczas można było to robić wyłącznie w konkretnej szkole a nie w zespole szkół.

W przypadku zatrudnienia w zespole szkół akt mianowania i umowa o pracę powinny określać także typy (rodzaje) szkół w zespole, w których pracuje nauczyciel.

Nowelizacja ta wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r.

3. Ustawa o zmianie ustawy o cudzoziemcach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 120, poz. 818).

W art. 4 teże ustawy wprowadzono zmianę do art. 94a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Zgodnie z tą nowelizacją: „pracownicy migrujący i osoby pracujące na własny rachunek, będący obywatelami państw członkowskich UE oraz EFTA (...), a także członkowie ich rodzin, jeżeli mieszkają na terytorium RP” korzystają z nauki w publicznych szkołach ponadgimnazjalnych, ponadpodstawowych, publicznych szkołach artystycznych, publicznych zakładach kształcenia nauczycieli i publicznych placówkach na warunkach dotyczących obywateli polskich. Ponadto dotyczy to obywateli państw członkowskich UE, EFTA (...) i członków ich rodzin, posiadających prawo stałego pobytu w RP.

W art. 12 teże ustawy wprowadzono nowe brzmienie p. 3 w art. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. nr 64, poz. 593, z późn. zm.) rozszerzające listę beneficjentów do świadczeń z pomocy społecznej o obywateli państw członkowskich EFTA (...), posiadających prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium RP.

4. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w spra-

Nowości w zbiorach

wie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. nr 130, poz. 906).

Nowelizacja ta wlicza uczniowi, który uczęszczał na dodatkowe zajęcia edukacyjne lub religię albo etykę, do średniej ocen upoważniającej do otrzymania świadectwa promocyjnego do klasy programowo wyższej oraz świadectwa ukończenia szkoły z wyróżnieniem, także roczne oceny uzyskane z tych zajęć.

Rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1 września 2007 r. i nasuwa konieczność wprowadzenia przez szkoły zmian do Szkolnych Systemów Oceniania oraz podania ich do wiadomości uczniom i ich rodzicom w miesiącu wrześniu br.

5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia Ministerstwa Sportu (Dz. U. nr 135, poz. 952).

Zgodnie z tą nowelizacją od dnia 23 lipca zmieniono nazwę „Ministerstwo Sportu” na „Ministerstwo Sportu i Turystyki”.

6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 lipca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobu dokonywania ich sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności (Dz. U. nr 140, poz. 987).

Nowelizacja ta upoważnia kuratora oświaty do wydawania świadectw dojrzałości absolwentom, którzy zdali egzamin dojrzałości przed państwową komisją egzaminacyjną powołaną przy kuratorze oświaty. Ustala wysokość opłaty za wydanie duplikatu świadectwa, dyplomu, zaświadczenia i indeksu oraz za legalizację dokumentu przeznaczonego do obrotu prawnego z zagranicą w wysokości równej kwocie opłaty skarbowej od legalizacji dokumentu. Ponadto określa rodzaje szczególnych osiągnięć ucznia, które należy odnotować na jego świadectwie szkolnym.

Zbigniew Oleszczuk
z-ca dyrektora Wydziału Nadzoru Pedagogicznego
KO w Szczecinie

rekomenduje **Halina A. Kwiatkowska**, CDiDN WBP w Szczecinie

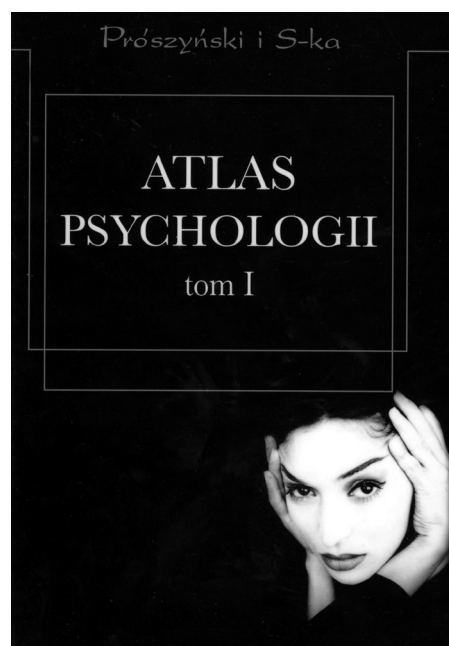
BENESCH, Hellmuth

Atlas psychologii. T. 1 / Hellmuth Benesch. – Warszawa: Prószyński i S-ka, 2002. – 254, [2] s.

Sygn.: 162657 C

Dwutomowy Atlas psychologii dtv stanowi uporządkowany przegląd różnorodnych odkryć w tej dziedzinie oraz stosowanych przez psychologów metod badawczych. Podręczny układ treści, właściwy wszystkim atlasom dtv, oparty na połączeniu poszczególnych opisów z odpowiadającymi im kolorowymi ilustracjami, okazuje się przydatny również w wypadku psychologii i dobrze odpowiada wymogom opisu stanu wiedzy na temat ludzkiego postępowania.

Tom pierwszy zawiera – obok wprowadzenia – rozdziały na temat terminologii, historii rozwoju teorii psychologicznych, metodyki, statystyki, a także neuropsychologii, psychologii sportu, myślenia, uczenia się, aktywacji, poznania, porozumiewania się i emocji. Zakończony jest indeksami: osobowym i rzeczowym.

BENESCH, Hellmuth

Atlas psychologii. T. 2 / Hellmuth Benesch. – Warszawa: Prószyński i S-ka, 2003. – 272, [2] s.

Sygn.: 162658 C

Tom drugi zawiera rozdziały poświęcone psychologii osobowości, psychologii rozwojowej, psychologii społecznej, psychologii tłumy, psychologii środowiska (ekopsychologii), psychologii zwierząt, psychodiagnostyce, psychologii klinicznej, stosowanej i kulturowej, a także alfabetyczny spis terminów, bibliografię oraz ujmujące oba tomy indeksy.

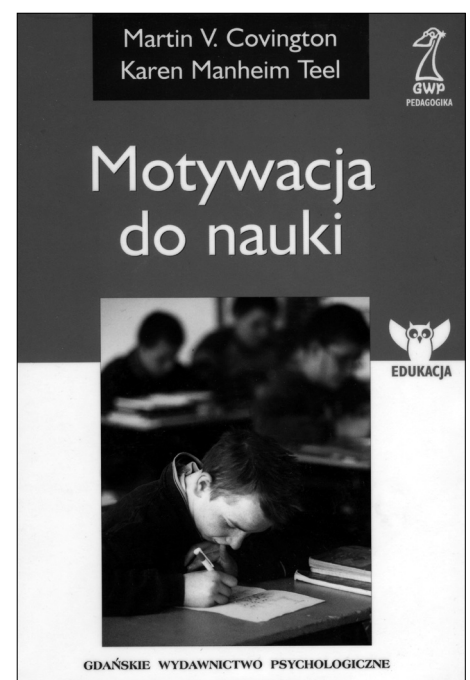
COVINGTON, Martin V.

MANHEIM TEEL, Karen

Motywacja do nauki / Martin V. Covington, Karen Manheim Teel. – Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2004. – 111, [1] s.

Sygn.: 162656

Wszyscy zadajemy sobie pytanie o sens wystawiania ocen oraz ich rolę

w kształtowaniu charakterów i postaw dzieci. Czy motywują one uczniów do wyteżonej pracy, czy raczej demotywują, ograniczając się jedynie do funkcji czynnika dyscyplinującego pracę w klasie? Autorzy książki zastanawiają się nad tymi problemami, podpowiadając takie metody i strategie postępowania, które najlepiej motywują dzieci do na-

uki i pobudzają je do rozwijania własnego potencjału. Książka jest przeznaczona dla nauczycieli wszystkich klas i rodzajów szkół oraz psychologów, pedagogów szkolnych i rodziców.

JÓZEFIK, Barbara

Relacje rodzinne w anoreksji i bulimii psychicznej / Barbara Józefik. – Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2006. – 227 s.

Sygn.: 162472 C

Praca ta jest bardzo interesującą pozycją w literaturze naukowej dotyczącej problemów zaburzeń odżywiania się. Jest ciekawa jako źródło wiedzy o dotychczasowych badaniach w tej dziedzinie, jest ciekawa ze względu na pomysł badań i uzyskane wyniki, wreszcie – jako oryginalny wkład w lepsze rozumienie etiologii zaburzeń odżywiania się, a w konsekwencji – w doskonalenie metod leczenia tych zaburzeń.

KOZACZUK, Franciszek

Wartości i postawy nieletnich w różnych stadiach wykojenia społecznego / Franciszek Kozaczuk. – Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. – 266, [2] s.

Sygn.: 162479 C

Książka ujmuje niezwykle ważne zagadnienie, jakim jest ustalenie i opi-

psychospołeczny obraz badanej populacji nieletnich pozostających w konfliktach z istotnymi standardami społecznymi oraz zarysowuje taki obraz u uczniów liceum. Z publikacji powinni korzystać nauczyciele, pedagodzy i psychologowie szkolni, policjanci, wychowawcy zakładów poprawczych i zakładów karnych dla młodocianych, a także inne osoby zajmujące się młodzieżą, np. trenerzy sportowi, działacze organizacji młodzieżowych.

**KRAJEWSKI, Radosław
MIELCZAREK, Andrzej**

Polskie prawo pomocy społecznej / Radosław Krajewski, Andrzej Mielczarek. – Kutno: Wydawnictwo Prawnicze „Leges”, 2006. – 133, [1] s.

Sygn.: 161927 C

Nowatorskie opracowanie poświęcone całości problematyki polskiego prawa pomocy społecznej. Przejrzysty układ treści opracowania oraz przystępny język sprawiają, że publikacja może służyć tak pozyskaniu wiedzy o prawie pomocy społecznej, jak i jej utrwaleniu. Może być także bardzo pomocna przy pisaniu prac naukowych. W konsekwencji jest ona potrzebna każdemu, kto profesjonalnie zajmuje się pomocą społeczną.

Edukacyjne PARPA, 2006. – 147, [1] s. Sygn. 162337 C

Lektura Profilaktyki... – dla studentów pedagogiki i psychologii oraz praktykujących nauczycieli, pedagogów i psychologów – jest okazją do refleksji nad własnymi modelami myślenia o dzieciach z zaburzeniami zachowania i działaniami na ich rzecz. Pozwala także krytycznie przeanalizować bariery tkwiące w instytucjach powołanych do wspomaganie rozwoju dzieci z zaburzeniami zachowania i podejmować próby ich eliminowania z pożytkiem dla dzieci i pracujących w nich pedagogów.

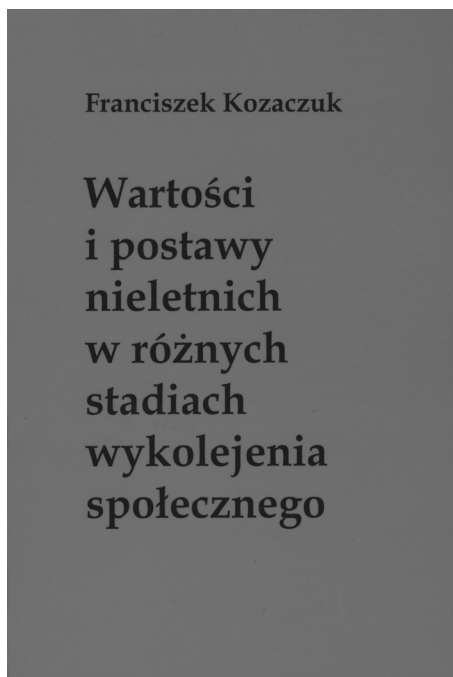

LAERUM, Sabine

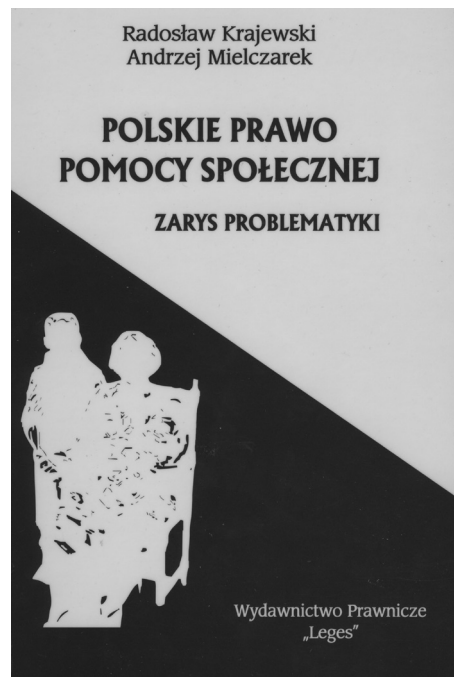
Małe dzieci – duży kłopot?: właściwe rozpoznawanie problemów u dzieci w wieku od 3 do 6 lat: poradnik dla rodziców i wychowawców / Sabine Laerum. – Kielce: Wydawnictwo „Jedność”, 2006. – 128 s.

Sygn. 162402 C

Miewają straszne ataki złości, potrafią być zdumiewająco grubiańskie lub wręcz przeciwnie – są zaskakująco nieśmiałe. U dzieci w wieku od trzech do sześciu lat występują pewne charakterystyczne zachowania, które mogą niepokoić rodziców. Jednak w większości przypadków nie ma powodów do zmartwień. Książka stanowi cenną pomoc w orientacji na tym etapie życia dzieci i zawiera wiele cennych wskazówek ułatwiających właściwą ocenę ich zachowania.

sanie repertuaru wartości oraz postaw młodzieży z tzw. marginesu społecznego w okresie drugiej dekady transformacji ustrojowej w Polsce. Pokazuje

KARASOWSKA, Aleksandra

Profilaktyka na co dzień: jak wychowywać i uczyć dzieci z zaburzeniami zachowania / Aleksandra Karasowska. – Warszawa: Wydawnictwo

Sabine Laerum

Małe dzieci – duży kłopot?

Właściwe rozpoznawanie problemów u dzieci w wieku od 3 do 6 lat
Poradnik dla rodziców i wychowawców

JEDNOŚĆ HERDER

OSZWA, Urszula

Dziecko z zaburzeniami rozwoju i zachowania w klasie szkolnej: vademecum nauczycieli i rodziców / Urszula Oszwa. – Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2007. – 140 s.

Sygn. 162231 C, 162232

Celem opracowania jest przybliżenie nauczycielom problematyki zaburzeń rozwoju i zachowania, zarówno od strony teoretycznej, jak i praktycznej, aby potrafili pomóc dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, oraz aby umieli postępować z dzieckiem stosownie do jego możliwości i ograniczeń, a także wiedzieli,

gdzie szukać specjalistycznej pomocy. Książka ma jednocześnie charakter podręcznika i poradnika ze wskazówkami i zaleceniami do pracy terapeutycznej dla osób niezajmujących się terapią zaburzeń rozwojowych w sposób profesjonalny, a mających z nimi kontakt na co dzień z racji wykonywanego zawodu.

OPIS

Opis i analiza przypadku. Teoria i praktyka z przykładami ze szkoły podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej / pod red. Henryka Składanowskiego. – Toruń: Wydawnictwo BEA Książki Edukacyjne, 2006. – 69, [3] s.

Sygn. 162209 C

Książka przedstawia opis i analizę przypadku rozpoznawania i rozwiązywania problemu edukacyjnego, wychowawczego, strukturalno-wychowawczego (programowego, organizacyjnego). Autorzy opisują dodatkowe wymagania kwalifikacyjne dla nauczyciela mianowanego ubiegającego się o awans zawodowy na stopień nauczyciela dyplomowanego.

PORTMANN, Rosemarie

Przemoc wśród dzieci: uchwycić sedno / Rosemarie Portmann. – Kielce: Wydawnictwo Jedność, 2006. – 55 s.

Sygn. 162417 C

Brutalne zachowania wśród dzieci i młodzieży niepokoją pedagogów i rodziców oraz wzbudzają liczne pytania:

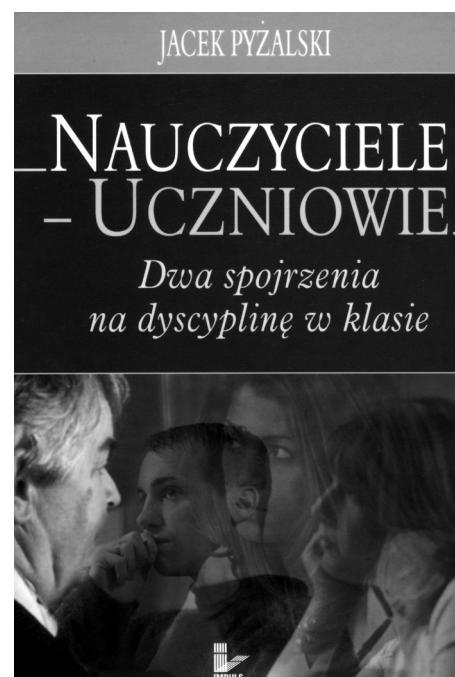
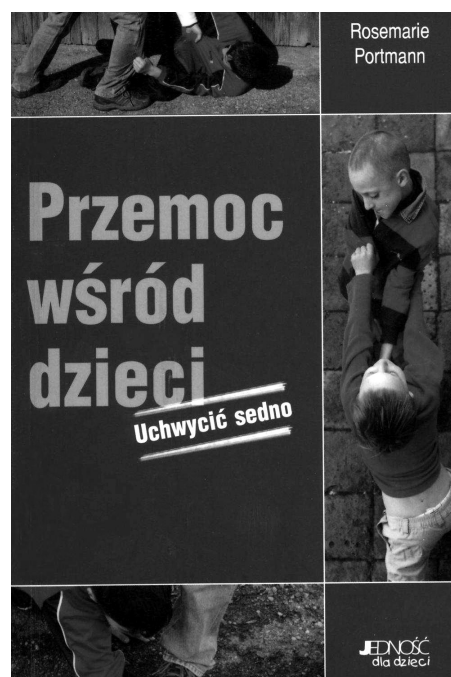
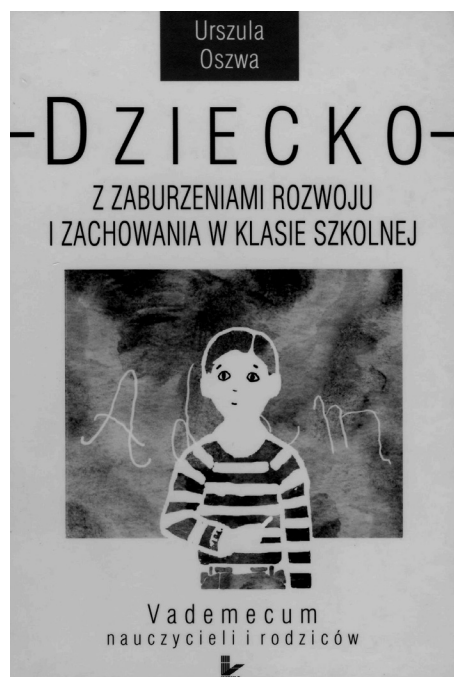
co właściwie oznaczają „agresja” i „przemoc”? W jakim związku pozostają przemoc dziecięca i świat dorosłych? Jakie społeczne czynniki wpływają na podatność dzieci i młodzieży na przemoc? Jak zaradzić agresji i przemocy? Rosemarie Portmann dostarcza gruntownej wiedzy o problemie przemocy wśród dzieci. Szukając dróg jego rozwiązania, nie skupia się jedynie na wiedzy teoretycznej, lecz bierze pod uwagę występujące w społeczeństwie brutalne zachowania oraz dobro dziecka.

PYŻAŁSKI, Jacek

Nauczyciele – uczniowie: dwa spojrzenia na dyscyplinę w klasie / Jacek Pyżalski. – Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2007. – 96 s.

Sygn. 162233 C, 162234

W swojej książce Autor stara się przedstawić wiedzę na temat dyscypliny w szkole, opierając się nie na własnych przekonaniach, lecz na wynikach badań – zarówno polskich, jak i zagranicznych. Badania te dotyczą problematyki dyscypliny ujmowanej z punktu widzenia nauczycieli i uczniów, bowiem nie są to światy osobne, ale z pewnością odmienne. Na napisanie tej książki Autor zdecydował się również ze względów osobistych. Od ponad sześciu lat zajmuje się poszukiwaniem i testowaniem konkretnych rozwiązań dotyczących radzenia sobie z łamaniem dyscypliny przez uczniów. Wiele z nich stosował, pracując w młodzieżowym ośrodku wychowawczym i gimnazjum.

CZY TO JESZCZE PAMIĘTASZ?

Od lipca br. w CDiDN przy al. Wyzwolenia 105 w Szczecinie można zwiedzać wystawę fotograficzną „Szkolnictwo żydowskie w powojennym Szczecinie” poświęconą pamięci Szkoły Podstawowej im. J.L. Pereca, a przygotowaną z okazji II Międzynarodowego Zjazdu Emigracji Żydowskiej ze Szczecina Reunion 2007. Wystawa zorganizowana przez szczeciński oddział TSKŻ i CDiDN pokazuje drobne fragmenty z życia szkoły i jej uczniów, próbując przywołać wspomnienia i refleksje o czasach dawno minionych, lecz nadal pozostających w sercach jej bohaterów.

Od 1946 do 1969 r. w dawnym budynku szkoły niemieckiej przy ul. Roosevelta 60/61 (obecnie siedziba CDiDN przy ul. Wyzwolenia 105) działała żydowska Szkoła Podstawowa im. Icchaka Lejba Pereca. W swojej ponad dwudziestoletniej historii była prywatną placówką prowadzoną przez Wojewódzki Komitet Żydów w Polsce, państwową szkołą podstawową z wykładowym językiem żydowskim, szkołą podstawową z nauczaniem języka ojczystego, filią innej szkoły podstawowej. Przez jej mury przewinęło się kilka tysięcy uczniów, z którymi pracowało kilkudziesięciu nauczycieli. Niektórzy uczniowie spędzili tu siedem lat, inni siedem tygodni. Dla większości jednak szkoła im. Pereca była bardzo ważnym miejscem. Tu zawiązywały się pierwsze przyjaźnie (często trwające do dziś), tu kształtowały się charaktery i zainteresowania.

W latach czterdziestych w Szczecinie działało kilka szkół dla dzieci i młodzieży żydowskiej – trzy szkoły Wojewódzkiego Komitetu Żydów w Polsce konkurowały z kilkoma placówkami szkolnymi prowadzonymi przez organizacje syjonistyczne i szkołami religijnymi. Największa z nich miała w swoim najlepszym okresie dwa razy więcej uczniów niż „Perec”. Kres ich istnieniu położyła odmowa legalizacji tych placówek przez władze. Najdłużej (do jesieni 1949 r.) walczyła o przetrwanie szkoła prowadzona przez „Hechaluc Pionier”.

W pierwszych latach działalności „Pereca” kadra pedagogiczna z powodu

Uczestnicy II Zjazdu Emigracji Żydowskiej podczas otwarcia wystawy

Organizacja młodzieżowa Gorgonia – jedno z eksponowanych na wystawie zdjęć

wyjazdów nauczycieli często zmieniała swój skład. Pierwotnie złożona wyłącznie z nauczycieli żydowskich w późniejszych latach ustabilizowała się, została poszerzona o Polaków i tworzyła grupę świetnie wykształconych i zaangażowanych pedagogów. Pozytywaniu dobrych nauczycieli sprzyjała opieka nad szkołą roztaczana przez TSKŻ. Do najdłużej związanych z „Perecem” należały pracujące od momentu założenia szkoły: Szejna Lew, Liba Koper, ucząca języka żydowskiego, rosyjskiego i historii, Irena Mandel, nauczycielka biologii i geografii. Od 1950 r. aż do jej zamknięcia ze szkołą związana była nauczycielka klas młodszych, Irena Lebel. Niewiele krócej pracowali w szkole – Irena Ratajska, Elżbieta Wolna, Narcyza Mirecka-Szarkiewicz oraz Jadwiga Drac. Szkołą kierowali doświadczeni pedagodzy –

Jakub Grynberg, Szol Ferdman i Szejna Lew.

Szkoła była koedukacyjna. W roku 1946 miała 360 uczniów. W późniejszych latach liczba ta zmalała, ale do lat sześćdziesiątych w szkole stałe uczyło się ponad dwustu uczniów. Zdarzały się nawet przypadki, że Polacy udawali Żydów, żeby zapisać swoje dzieci do „Pereca”. Przyczyną tego był wysoki poziom nauczania, jaki zapewniała szkoła. W latach sześćdziesiątych liczba uczniów drastycznie spadła – koniec roku szkolnego 1966/67 świętowało tylko 69 uczniów, a rok następny rozpoczęło tylko 35. Kres działalności szkoły przyniosły wydarzenia 1968 r.

Przez cały czas istnienia szkoły jej grono pedagogiczne starało się kształtować świadomość narodową swoich uczniów, ale przede wszystkim wychować ich na mądrych i uczciwych ludzi.

KONKURSY PRZEDMIOTOWE

Konkursy przedmiotowe dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych woj. zachodniopomorskiego, organizowane dzięki współpracy CDiDN z uczelniami wyższymi – Akademią Rolniczą i Uniwersytetem Szczecińskim, cieszą się wśród uczniów dużym powodzeniem ze względu na ich wieloletnią tradycję, prestiż, przyznawane nagrody, a także możliwość uzyskania wolnego wstępu na szczecińskie uczelnie.

W roku szkolnym 2006/2007 przeprowadzono 6 wojewódzkich konkursów przedmiotowych:

1. XII Konkurs na Referat z Astronomii i Astronautyki
2. VIII Konkurs Biologiczny
3. XXXIX Konkurs Chemiczny
4. III Konkurs Wiedzy Ekonomicznej „Być Przedsiębiorczym”
5. XLIX Międzyszkolny Turniej Fizyczny
6. XLVIII Międzyszkolne Zawody Matematyczne

W konkursach biologicznym, chemicznym, fizycznym i matematycznym wyłoniono laureatów w klasyfikacji indywidualnej i drużynowej. W konkursach astronomicznym oraz ekonomicznym prowadzono tylko klasyfikację indywidualną.

Listy laureatów:

XII Konkurs Astronomiczny

I miejsce – Krzysztof Będkowski, ZSO nr 7, G 16 w Szczecinie

II miejsce – Tomasz Niedźwiedź, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

III miejsce – Jakub Zaborowski, ZSO nr 7, G 16 w Szczecinie

VIII Konkurs Biologiczny

W klasyfikacji indywidualnej

I miejsce – Jarosław Sędzicki, ZSP w Świdwinie

II miejsce – Amadeusz Woźniak, ZSP w Świdwinie

III miejsce – Piotr Grochowalski, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

W klasyfikacji drużynowej

I miejsce – I LO w Stargardzie Szczecińskim

II miejsce – II LO w Szczecinie

III miejsce – ZSP w Świdwinie

XXXIX Konkurs Chemiczny

W klasyfikacji indywidualnej

I miejsce – Maciej Idzik, II LO w Szczecinie

II miejsce – Krzysztof Bąk, II LO w Szczecinie

III miejsce – Amadeusz Woźniak, ZSP w Świdwinie

W klasyfikacji drużynowej

I miejsce – II LO w Szczecinie

II miejsce – ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

III miejsce – ZSP w Świdwinie

III Konkurs Wiedzy Ekonomicznej „Być Przedsiębiorczym”

I miejsce – Peter Majewski, ZSO, II LO w Nowogardzie

II miejsce – Dariusz Poczekało, ZSP w Gryficach

III miejsce – Rafał Trocki, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

IV miejsce – Adam Woźnica, ZS nr 4, RCKU w Wałczu

V miejsce – Tomasz Jętko, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

VI miejsce – Wojciech Zdunkiewicz, ZSO, II LO w Nowogardzie

XLIX Międzyszkolny Turniej Fizyczny

W klasyfikacji indywidualnej

I miejsce – Bartosz Andreatto, ZSP nr 1 w Gryfinie; Joanna Bogdanowicz, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

III miejsce – Tomasz Choczewski, II LO w Szczecinie; Marcin Maciejewicz, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

V miejsce – Tomasz Szumski, I LO w Koszalinie

VI miejsce – Krzysztof Wójcik, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie; Maciej Misiura, ZSO w Kołobrzegu

VIII miejsce – Maciej Mielczarek, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

IX miejsce – Konrad Wenz, II LO w Szczecinie

X miejsce – Joanna Karaczun, V LO w Szczecinie

W klasyfikacji drużynowej

I miejsce – ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

II miejsce – II LO w Szczecinie

III miejsce – I LO w Koszalinie

XLVIII Międzyszkolne Zawody Matematyczne

W klasyfikacji indywidualnej

I miejsce – Joanna Bogdanowicz, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie; Małgorzata Bładoszewska, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

II miejsce – Tomasz Choczewski, II LO w Szczecinie

III miejsce – Maciej Mielczanek, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

IV miejsce – Piotr Wasilewski, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

V miejsce – Oskar Szwed, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie; Tomasz Szumski, I LO w Koszalinie

VI miejsce – Krystian Kazaniecki, II LO w Szczecinie; Michał Sosnowski, ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

VII miejsce – Patryk Żywica, LO w Białogardzie

VIII miejsce – Mateusz Lewicki, I LO w Koszalinie

IX miejsce – Wojciech Ożański, I LO w Szczecinku

X miejsce – Jakub Meller, I LO w Koszalinie

W klasyfikacji drużynowej:

I miejsce – ZSO nr 7, XIII LO w Szczecinie

II miejsce – II LO w Szczecinie

III miejsce – I LO w Koszalinie

W klasyfikacji drużynowej największe sukcesy w tym roku odniosły następujące szkoły:

- XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie, które w klasyfikacji drużynowej zdobyło dwukrotnie I miejsce i raz II miejsce, a w klasyfikacji indywidualnej ma 16 laureatów, w tym aż 6 w Zawodach Matematycznych, w których jest bezkonkurencyjne;

- II Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie, które w klasyfikacji drużynowej zdobyło jeden raz I miejsce i trzy razy II miejsce, a w klasyfikacji indywidualnej ma 6 laureatów;

- I Liceum Ogólnokształcące w Koszalinie, które w klasyfikacji drużynowej dwukrotnie zdobyło III miejsce, a w klasyfikacji indywidualnej ma 4 laureatów;

- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Świdwinie, który w klasyfikacji drużynowej zdobył dwa razy III miejsce, a w klasyfikacji indywidualnej ma 3 laureatów.

Duży sukces odniosło również II Liceum Ogólnokształcące w Nowogardzie, które w konkursie Wiedzy Ekonomicznej ma w tym roku 2 laureatów.

Uroczyste podsumowanie konkursów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych odbyło się 25 maja br. w Auditorium Maximum Akademii Rolniczej w Szczecinie. Wśród zaproszonych gości obecni byli, między innymi: Jerzy Serdyński – dyrektor Wydziału Kultury, Edukacji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego, dr Bazyli Baran – Przewodniczący Rady Miasta Szczecina, Elżbieta Masojć – Wicepre-

zydent Szczecina, prof. Mariusz Dąbrowski – Prodziekan WMF Uniwersytetu Szczecińskiego, Krystyna Bazylewicz – dyrektor Oddziału Okręgowego NBP w Szczecinie. Gospodarzy reprezentowały Panie: prof. Jolanta Janiszewska – prorektor ds. kształcenia Akademii Rolniczej i Maria Twardowska – wicedyrektor CDiDN. Uroczystość uświetniły występy Zespołu Pieśni i Tańca Ziemi Szczecińskiej „Krań” oraz prezentacja osiągnięć astronomicznych uczniów – laureatów XII Konkursu Astronomicznego, pracujących pod opieką Tomasza Skowrona z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 7 w Szczecinie.

Nie zabrakło także okazji do kulturalnych rozmów i snucia planów na

przyszłość. Padły nawet słowa deklaracji włączenia się do organizacji nowych konkursów w przyszłym roku wypowiedziane przez Prorektora ds. Nauczania dr. inż. Zbigniewa Szodzę z Akademii Morskiej w Szczecinie i zapowiedź większego finansowego wsparcia przez władze miasta i województwa.

Sponsorami nagród dla laureatów tegorocznych konkursów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych byli: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Rada Miejska Miasta Szczecin, Prezydent Miasta Szczecina, Akademia Rolnicza w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie, Narodowy

Bank Polski – Oddział w Szczecinie, Księgarnia „Edukacyjna” w Szczecinie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie.

W imieniu kierownictwa i pracowników CDiDN zaangażowanych w realizację tegorocznych konkursów prosimy o przyjęcie podziękowań za wsparcie, zrozumienie i podjęcie wysiłku organizacyjnego przy przygotowaniu i przeprowadzeniu konkursów oraz uroczystości podsumowania. Panią Prorektora prof. Jolantę Janiszewską i Panią Alicję Kacprzak – kierowniczkę Działu Kształcenia w Akademii Rolniczej w Szczecinie.

Zdzisław Nowak, Alicja Sulima, Ewa Wika
CDiDN w Szczecinie

Liczba uczestników konkursów w poszczególnych etapach

Lp.	Nazwa konkursu	Liczba uczestników I etapu	Liczba szkół	Liczba uczestników II etapu	Liczba szkół II etapu	Liczba finalistów	Liczba laureatów indyw.	Liczba laureatów drużyn.
1	XII Konkurs Astronomiczny	10	5	10	5	7	3	-
2	VIII Konkurs Biologiczny	135	45	10	6	7	3	3
3	XXXIX Konkurs Chemiczny	85	25	11	7	8	3	3
4	III Konkurs „Być Przedsiębiorczym”	80	25	-	-	-	6	-
5	XLIX Międzyszkolny Turniej Fizyczny	131	39	-	-	-	10	3
6	XLVIII Międzyszkolne Zawody Matematyczne	121	33	-	-	-	13	3
	RAZEM	562	172	31	18	22	38	12

„EKOZESPOŁY”

Ogólnopolski Program Ekozespołów jest obecny w województwie zachodniopomorskim od 4 lat. Jego celem jest promowanie ekologicznego stylu życia. W ramach programu uczniowie w sześciuosobowych zespołach wykonują dwukrotne pomiary zużycia energii i wody, segregują domowe odpady, uczą się „mądrych” zakupów i przyjaznego środowiska podróżowania, poznają i uczą się chronić rodziną przyrodę.

Działalność uczniów, zebrana i opracowana przez ich nauczycieli, jest pod-

dawana ocenie komisji konkursowej. W tegorocznej edycji Konkursu Programu Ekozespołów w województwie zachodniopomorskim najwyższą została oceniona działalność ekozespołów ze Szkoły Podstawowej w Swobnicy, prowadzonych przez Irenę Konarską i Dorotę Soszkę. Dodatkowym wyróżnieniem dla tej szkoły jest udział w ogólnopolskim konkursie Programu Ekozespołów. Drugie miejsce zajęła Szkoła Podstawowa nr 2 w Goleniowie, w której ekozespołami opiekowały się Iwona Bondar i Beata Rucińska. Trzecie miejsce przypadło ekozespołom z Zespołu Szkół w Koł-

bachu, kierowanym przez Renatę Kaczałą i Beatę Rucińską. Nagrody i dyplomy „Opiekuna Planety” otrzymali wszyscy uczestniczący w konkursie: uczniowie zielniki, nauczyciele – szkolne encyklopedie z biologii i chemii, a szkoły wartościowy sprzęt badawczy ufundowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie. Uroczyste podsumowanie, które odbyło się 19 czerwca br., uświetniła inscenizacja poświęcona recyklingowi odpadów, przedstawiona przez dzieci z SP nr 2 w Goleniowie.

Zdzisław Nowak, CDiDN w Szczecinie

„SŁOWO DAJĘ”

W roku szkolnym 2006/2007 z inicjatywy Stowarzyszenia Ojczyzny Pol-szczyzny został przeprowadzony Ogólnopolski Konkurs „Słowo Daję”, którego celem jest propagowanie piękna języka polskiego. Opiekę merytoryczną nad konkursem sprawuje zespół metodyków Wrocławskiego CDN pod przewodnictwem profesora Jana Miodka. Konkurs jest skierowany do uczniów szkół podstawowych. Zakres treści dotyczy zagadnień kształcenia językowego, opracowanych zgodnie z podstawą programową.

Konkurs przebiegał w trzech etapach – szkolnym, rejonowym oraz ogólnopolskim. Regionalnym organizatorem przedsięwzięcia było Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne – Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Patronat honorowy objął Zachodniopomorski Kurator Oświaty oraz Dyrektor Zachodniopomorskiego Centrum Edukacyjnego; koordynatorkami konkursu na szczeblu rejonowym zostały: zastępca dyrektora ZCE Maria Borecka oraz doradca metodyczny Jadwiga Adamczewska.

Do konkursu przystąpiło 133 uczniów szczecińskich szkół podstawowych. Szkolny etap składał się z części pisemnej, podczas której uczniowie rozwiązywali test składający się z zadań zamkniętych i otwartych, oraz części ustnej. Etap rejonowy odbył się w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym; przystąpiło do niego 66 osób. Na tym etapie uczestnicy również rozwiązywali test zawierający zadania zamknięte i otwarte.

Komisja Konkursowa wyłoniła następujących laureatów:

I miejsca:

- Paulina Bączalska – 37 p., Szkoła Podstawowa nr 11, opiekun: Małgorzata Drumińska
- Aleksandra Kłos – 37 p., Szkoła Podstawowa nr 16, opiekun: Elżbieta Smoleń

II miejsca:

- Chrystian Kozina – 35 p., Szkoła Podstawowa nr 35, opiekun: Aneta Szmudzińska
- Bartłomiej Węcłowski – 35 p., Szkoła Podstawowa nr 11, opiekun: Joanna Sawicka-Wiaczkis

III miejsca:

- Karolina Mitura – 34 p., Szkoła

Podstawowa nr 7, opiekun: Anna Tytonik

- Michał Osipowicz – 34 p., Szkoła Podstawowa nr 68, opiekun: Anna Siennicka

Wyróżnienia:

- Angelika Jezierska – 33 p., Szkoła Podstawowa nr 71, opiekun: Barbara Szafryna
- Agata Zwolińska – 32 p., Szkoła Podstawowa nr 53, opiekun: Anna Grodzińska
- Julia Bachorz – 32 p., Szkoła Podstawowa nr 37, opiekun: Joanna Piskorowska
- Aleksandra Zych – 32 p., Szkoła Podstawowa nr 37, opiekun: Jolanta Plata
- Karolina Stróżyk – 32 p., Szkoła Podstawowa nr 48, opiekun: Anna Kucharska.

19 lutego 2007 r. w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym odbyło się uroczyste podsumowanie etapu rejonowego konkursu. Wyróżnieni uczniowie otrzymali nagrody ufundowane przez Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty, Dyrektora Wydziału Oświaty Urzędu Miasta oraz Dyrektora Zachodniopomorskiego Centrum Edukacyjnego.

Laureatki I miejsca – Paulina Bączalska oraz Aleksandra Kłos w marcu wzięły udział w ogólnopolskim finale konkursu, który odbył się w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu.

Już we wrześniu rozpocznie się kolejna edycja konkursu. Zainteresowanych uczniów i nauczycieli zapraszam do śledzenia strony internetowej – www.nowaera.com.pl. Regulamin konkursu znajduje się również na stronach wydawnictwa Nowa Era, które jest głównym sponsorem konkursu.

Jadwiga Adamczewska
Rejonowy Koordynator Konkursu

PLAKATEM W DYSKRYMINACJĘ

Zniesienie dyskryminacji oraz zapewnienie równego traktowania i równych szans obywatelom i mieszkańcom Unii Europejskiej – zwłaszcza tym najmłodszym – to wspólne cele Unii i państw członkowskich. Sprzeciw wobec dyskryminacji to potwierdzenie fundamentalnej wartości Europy, o którą walczyć musimy każdego dnia – powiedział

Franco Frattini, wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej i komisarz ds. sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa, podczas ogłoszenia konkursu Komisji Europejskiej „Unia Europejska a walka z dyskryminacją”, którego celem jest uwrażliwienie młodych Europejczyków na problem dyskryminacji i działania UE w tym zakresie. Konkurs jest skierowany do dzieci i młodzieży w wieku 12–18 lat. Uczestnicy zostaną podzieleni na dwie kategorie wiekowe (12–14 i 15–18 lat). Zadaniem młodzieży biorącej udział w konkursie jest przygotowanie plakatu ilustrującego ideę walki z dyskryminacją w Unii Europejskiej i sprzeciw wobec tego zjawiska. Prace muszą być wykonane zespołowo, a każdy zespół musi się składać z co najmniej czterech osób. Termin zgłoszeń do konkursu mija 24 września, a prace można nadsyłać do 31 października.

W pierwszym etapie najciekawsze prace zostaną wyłonione na szczeblu krajowym – trzy najlepsze zespoły z każdej grupy wiekowej zostaną zaproszone na uroczystość rozdania nagród, która będzie zorganizowana w każdym kraju 20 listopada, czyli w Międzynarodowym Dniu Praw Dziecka. Następnie prace, które zdobędą pierwsze miejsca w poszczególnych krajach, zostaną poddane ponownej ocenie, już na szczeblu europejskim. Trzy najlepsze zespoły z każdej grupy wiekowej zostaną zaproszone w dniach 15–17 grudnia do Brukseli na zwiedzanie miasta i instytucji europejskich oraz na uroczystość rozdania nagród, którą poprowadzi wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej Franco Frattini.

Najlepsze plakaty zostaną zaprezentowane na stronach internetowych przedstawicielstw Komisji w państwach członkowskich UE oraz na serwerze Europa. Będą mogły również być wykorzystywane w przyszłości w europejskich kampaniach na rzecz walki z dyskryminacją.

Bardziej szczegółowe informacje na temat konkursu można znaleźć na stronie internetowej www.euromlodzi.eu.

W pierwszej edycji konkursu zorganizowanej w 2006 r. pod hasłem „Pokażcie wasze prawa!” aż 2237 zespołów z całej UE przygotowało pla-

katy na temat praw dziecka. Najlepsze prace można obejrzeć na stronie http://ec.europa.eu/commission_barroso/frattini/children/children_2006_en.htm#national

Maciej Bury, *European Commission Representation in Poland Centrum Jasna, ul. Jasna 14/16a, 00-041 Warszawa, tel.: (+48 22) 556 89 63, fax: (+48 22) 556 89 98, Email: maciej.bury@ec.europa.eu*

EX LIBRIS

IV Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie zaprasza nauczycieli i instruktorów zajęć pozalekcyjnych oraz młodzież szkół gimnazjalnych do udziału w warsztatach graficznych „Ex libris – to bardzo proste”. Warsztaty (oddzielnie dla dorosłych i młodzieży) w wymiarze 10 godzin rozpoczyna się w październiku 2007 roku, są bezpłatne, a ich uczestnicy otrzymają certyfikaty ukończenia. Poprowadzi je Ryszard Baloń, nauczyciel konsultant CDiDN w Szczecinie.

Zajęcia warsztatowe obejmują:

1. Prezentację ekslibrisów wykonanych techniką wkłęsłodruku.
2. Zapoznanie z narzędziami i materiałami do pracy warsztatowej.
3. Zapoznanie z płytami graficznymi wkłęsłodruku, rozpoznawanie kreski wkłęsłodrukowej.
4. Prezentację prasy graficznej do tłoczenia wkłęsłodruków.
5. Prezentację sposobów projektowania grafiki ze szczególnym podkreśleniem roli liternictwa w ekslibrisie.
6. Projektowanie ekslibrisu.
7. Wykonanie matrycy graficznej.
8. Tłoczenie ekslibrisu metodą wkłęsłodruku.
9. Suszenie, sygnowanie, oprawa i prezentacja grafiki.

Uczestnicy warsztatów po ich zakończeniu będą umieli zbudować znak graficzny, dokonać celowych uproszczeń plastycznych, dokonać syntezy formy, łączyć grafikę z liternictwem, wizualizować treści w postaci małej formy graficznej, stosować środki wyrazu plastycznego dla wzbogacenia formy, wykonać matrycę graficzną, wytłoczyć grafikę i sygnować.

Osoby zainteresowane udziałem w warsztatach mogą zgłaszać się za pośrednictwem poczty elektronicznej: szczecin4lo@o2.pl, podając: imię i na-

zwisko oraz nazwę i adres szkoły lub przesyłając zgłoszenie pocztą do IV Liceum Ogólnokształcącego (71-032 Szczecin, ul. Św. Kingi 2). O zakwalifikowaniu na warsztaty decyduje kolejność zgłoszeń. Termin nadsyłania zgłoszeń upływa 30 września. Lista zakwalifikowanych osób oraz termin rozpoczęcia zajęć zostaną podane na stronie www.lo4.szczecin.pl na początku października.

Iwona Krupa-Gruszczyńska

AKTUALNOŚĆ TISCHNERA

Józef Tischner był i pozostał niezastąpionym mistrzem otwierania dostępu do ludzkiej godności i piękna. *Aktualność Tischnera* to tytuł organizowanej przez II Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie w dniach 30 listopada – 1 grudnia 2007 r. Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Dydaktycznej. Jej myśl przewodnia brzmi: „Człowieczeństwo ponad podziałami”. Podczas trwania konferencji odbędą się wykłady filozofów i kulturoznawców, konferencja metodyczna, dyskusja panelowa i pokazy filmów. Organizatorzy chcą ukazać bogactwo myśli pomagającej w przekraczaniu międzyludzkich podziałów, pomagającej w znajdowaniu Bliźniego w Obcym.

- Konferencja odbędzie się w dniach 30 listopada – 1 grudnia 2007 r. w Szczecinie
- Zgłoszenia uczestnictwa prosimy przysłać do 15 października 2007 roku wraz z tezami wystąpienia (ok. 10 wierszy).
- Opłata za uczestnictwo w obradach (bez wystąpienia) i warsztatach wynosi 70 zł i obejmuje materiały oraz zaświadczenie uczestnictwa w konferencji.
- Opłata za uczestnictwo w obradach (z referatem) i warsztatach wynosi 100 zł i obejmuje materiały i publikację referatu w recenzowanej monografii pokonferencyjnej.

Tematyka wystąpień plenarnych

- Relacje międzyludzkie w filozofii ks. Józefa Tischnera
- Źródła i struktura podziałów międzyludzkich
- Inspiracje edukacyjne sprzyjające człowieczeństwu ponad podziałami

Tematyka seminarium edukacyjnego

- Atrakcyjność filozofii człowieka
- Obecność myśli ks. Józefa Tischnera w nauczaniu szkolnym
- Wspólnota z innymi ludźmi – świadectwa kulturowe

Korespondencję prosimy przysłać na adres:

II Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie, ul. H. Pobożnego 2, 70-507 Szczecin, tel./fax 091 433 61 17, e-mail: kolodzinski@hotmail.pl

Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie www.lo2.szczecin.pl.

Paweł Kołodziński

NA RZECZ MŁODZIEŻY UZDOLNIONEJ

Towarzystwo na Rzecz Młodzieży Uzdolnionej działa od 1999 r., a od 2000 r. organizuje Konkursy dla uczniów szkół gimnazjalnych. W roku 2006/07 odbyło się 7 konkursów – polonistyczny, historyczny, młodego poliglota, biologiczny, fizyczny, matematyczny, chemiczny.

Podsumowanie kolejnej edycji konkursów, odbyło się w II LO w Szczecinie.

Gimnazja z największą liczbą laureatów

- Gimnazjum nr 16 w Szczecinie, 12 laureatów
- Gimnazjum nr 12 w Szczecinie, 9 laureatów
- Gimnazjum nr 42 w Szczecinie, 6 laureatów
- Gimnazjum Katolickie w Szczecinie, 4 laureatów
- Gimnazjum nr 46 w Szczecinie, 4 laureatów

*Teresa Kołogrecka-Bajek, II LO w Szczecinie
współpraca – Adam Trawczyński,
absolwent II LO w Szczecinie*

PISZCIE DO NAS

Czekamy na Państwa telefony, e-maile, listy. Piszcie do nas o tym, co ważnego dzieje się w oświacie w Waszym mieście, gminie, szkole/placówce, samorządzie. Zaprezentujcie swoje dokonania, podzielcie się doświadczeniami. Nasi eksperci pomogą na łamach miesięcznika rozwiązać Wasze problemy prawne, organizacyjne, merytoryczne.

Temat wiodący następnego numeru

RODZICE PARTNEREM SZKOŁY

JUŻ DOSTĘPNY

INFORMATOR O FORMACH DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W ROKU SZKOLNYM 2007/2008

O przemianach w systemie edukacji decydują przede wszystkim kompetentni i twórczy nauczyciele, dlatego też wysoka jakość oświaty jest niemożliwa bez systemu ich kształcenia i doskonalenia. Przedstawiamy Państwu ofertę wspomagania doskonalenia zawodowego na rok szkolny 2007/2008.

Opracowaliśmy ją w oparciu o nasze zadania statutowe, Państwa oczekiwania i priorytety Zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty.

Od lat wspieramy nauczycieli naszego województwa poprzez udzielanie indywidualnych konsultacji, organizowanie kursów kwalifikacyjnych, konferencji, warsztatów metodycznych, pomoc w organizacji konkursów, wystaw, spotkań autorskich. Od stycznia 2007 roku w Wojewódzkiej Bibliotece Pedagogicznej i filiach CDiDN działają Internetowe Centra Informacji Multimedialnej (ICIM), które umożliwiają szybkie zdobycie informacji i pracę z edukacyjnymi programami multimedialnymi.

W roku szkolnym 2007/2008 kontynuujemy organizację form bezpłatnych w Szczecinie i w filiach CDiDN. Szczególnej uwadze polecamy planowane konferencje me-

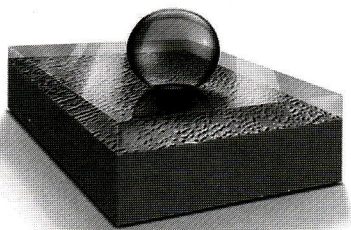
todyczne, które po raz pierwszy będą organizowane również w filiach. Zwracamy uwagę na rozdział XII – Kursy On-line – łączące wysoki poziom merytoryczny z atrakcyjnym sposobem prezentacji oraz wydajnymi narzędziami kontrolnymi.

Przypominamy o konieczności przesyłania zgłoszeń na poszczególne formy nieodpłatne w terminie do tygodnia poprzedzającego planowany termin rozpoczęcia szkolenia. Osoby zainteresowane formami nieodpłatnymi realizowanymi w filiach, są proszone o przesłanie zgłoszenia bezpośrednio do filii, w której będą się odbywać zajęcia. Rekrutacja na odpłatne formy doskonalenia będzie przebiegać według dotychczasowych zasad. Zgłoszenia prosimy przysyłać na adres CDiDN w Szczecinie.

Serdecznie zapraszamy do skorzystania z zaproponowanej oferty, jak również do wspólnego poszukiwania efektywnych sposobów realizowania celów ukierunkowanych na podmioty naszych działań.

Informator można otrzymać w sekretariatach CDiDN w Szczecinie, al. Wyzwolenia 105, ul. Jagiellońska 79

Informacje: Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie, al. Wyzwolenia 105
tel. (091) 422-52-21 do 23

DORADZTWO I DOSKONALENIE